



**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE**

**FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ**

Orální historie- soudobé dějiny

**Bc. Radek Šmíd**

**Téma populární hudby v regionálním tisku  
současného karlovarského kraje v období let  
1957 - 1967**

Topic of popular music in the local press of contemporary Karlovy Vary  
region in the period 1957 - 1967

*Diplomová práce*

Vedoucí práce: **PhDr. Přemysl Houda, Ph.D.**

Karlovy Vary 2017

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Karlových Varech dne 23. února 2017

Radek Šmíd

Chtěl bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu PhDr. Přemysl Houdovi, Ph.D. za odbornou pomoc a postřehy při vypracování diplomové práce, za jeho čas a trpělivost. V neposlední řadě velké poděkování patří mé přítelkyni Janě za podporu při zpracování diplomové práce i po celou dobu mého studia.

## **Abstrakt**

Diplomová práce *Téma populární hudby v regionálním tisku současného karlovarského kraje v období let 1957 – 1967* se pokouší podchytit vývoj oficiálních názorů prezentovaných v oblastním tisku v období let 1957 – 1967 na území dnešního Karlovarského kraje na různé žánry moderní hudby, představované mainstreamovou taneční hudbou, která se později vyvinula v populární hudbu. K výzkumu bylo použito článků, recenzí i kritik k moderní hudbě zveřejněných v novinách karlovarské oblasti a specializovaných tiskovinách věnujících se především kulturním záležitostem v oblasti. Dále se jednalo především o jazz a rockovou hudbu, v Československu označovanou jako bigbít. V úvodu práce se pojednává o teoretických a metodologických otázkách vhodných pro dané téma a jejich možném využití. V další části se práce věnuje společenským a kulturním souvislostem v tehdejší Československu, vlivu ideologie na kulturu a zároveň uvolňování v umělecké tvorbě a ve společnosti v průběhu 60. let. Součástí druhé části je v rámci kontextualizace přehled poválečného oficiálního tisku, situace ohledně moderní hudby v karlovarském regionálním tisku v období 1948 – 1956 a také archivní dokumenty, jež mají vztah k tématu práce. Třetí část pojednává o vlastním tématu práce na základě analýzy tisku.

## **Abstract**

The dissertation *Topic of popular music in the local press of contemporary Karlovy Vary region in the period 1957 - 1967* attempts to capture the process of official views presented in the regional press between the years 1957 - 1967 in the territory of today's Karlovy Vary Region on various genres of modern music, represented by mainstream dance music which later evolved into popular music. Articles, reviews and critiques relevant to modern music published in newspapers in area of Karlovy Vary and specialist publications dedicated to particular cultural issues in the region was used for the research. Furthermore, it was primarily jazz and rock music in Czechoslovakia known as big beat (bigbít). The introduction deals with the theoretical and methodological issues appropriate to the topic and their possible use. The next part deals with the social and cultural context in Czechoslovakia at that time, the influence of ideology on culture and simultaneously on releasing in art and society during the 1960s. An overview of contextualization within postwar (World War II) official press, the situation regarding modern music in Karlovy Vary regional press in the period 1948 - 1956 and also archival documents that are related to the topic of work are

mentioned in the second part. The third part deals with the real topic of work based on the analysis of the press.

**Klíčová slova:**

Československo, Komunistická strana Československa, Karlovarský kraj, ideologie, kultura, taneční hudba, jazz, moderní hudba, bigbít, tisk.

**Keywords:**

Czechoslovakia, Communist Party of Czechoslovakia, Karlovy Vary region, ideology, culture, dance music, jazz, modern music, big beat, press.

**TÉMA POPULÁRNÍ HUDBY V REGIONÁLNÍM TISKU SOUČASNÉHO  
KARLOVARSKÉHO KRAJE V OBDOBÍ LET 1957 - 1967**

***OBSAH***

<b>1. ÚVOD</b> .....	<b>7</b>
1.1. Výzkumný projekt a teoretické zakotvení tématu práce .....	7
1.2. Výzkumná strategie a sběr dat .....	9
1.3. Navrhované techniky sběru dat a analýzy .....	16
<b>2. SPOLEČENSKÉ SOUVISLOSTI</b> .....	<b>19</b>
2.1. Kulturně – historický kontext .....	19
2.2. Shrnutí let 1948 – 1956 v karlovarském regionu .....	33
2.3. Tisk na území dnešního Karlovarského kraje po druhé světové válce .....	36
<b>3. OBDOBÍ LET 1957 – 1967 V KARLOVARSKÉM REGIONÁLNÍM TISKU</b> .....	<b>39</b>
3.1. Moderní hudba a dobové souvislosti .....	39
3.2. Jazzová hudba .....	45
3.3. Taneční a populární hudba .....	50
3.4. Big beat nebo bigbít nebo beat .....	58
<b>4. ZÁVĚR</b> .....	<b>65</b>
<b>Seznam pramenů a elektronických zdrojů</b> .....	<b>70</b>

# 1. Úvod

## 1. 1. Výzkumný projekt a teoretické zakotvení tématu práce

Ve své práci jsem se snažil podchytit vývoj oficiálních názorů na populární hudbu (taneční) jako takovou, jazz, na big beat, folk a country v regionálním tisku na území dnešního Karlovarského kraje. Jedná se o období let 1957 – 1967, tedy po období odhalení kultu osobnosti Josifa Vissarionoviče Stalina na XX. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu v roce 1956 a postupného uvolňování v kultuře a ve společnosti až do roku 1967. Tento proces vyvrcholil takzvaným Pražským jarem 1968. Jednalo se o zprávy, anonce, kritiky a recenze na vystoupení nebo nějaké úvahy uveřejněné v dobovém tisku. Výsledky výzkumu mohou být určeny široké i odborné veřejnosti.

Zvolil jsem období 1957 – 1967, protože se jedná o období jednoho desetiletí, kdy se pohled na různé žánry populární hudby v dobovém kontextu a oficiálním tisku asi nejdynamičtěji vyvíjel a měnil. Především v roce 1968 se řešily především politické a společenské otázky a o populární hudbě se v tisku příliš nepsalo. Rok 1956 lze vnímat jako zlomový, ale pohled na populární hudbu se postupně a nesměle měnil již zhruba od roku 1955. Navíc dané období nelze chápat jako z hlediska tématu uzavřené a má přesah do období dřívějšího i pozdějšího.

Výzkum směřoval k tomu, aby mohl na základě tiskových zpráv poskytnout pohled oficiální ideologie a kulturních činitelů na vývoj různých hudebních stylů od druhé poloviny 50. let do druhé poloviny 60. let. Jako příklad může sloužit oblast dnešního Karlovarského kraje, navazujícího na stejnojmenný region v letech 1948 – 1960 a po správní reformě v roce 1960 severní části Západočeského kraje. S největší pravděpodobností vývoj korespondoval s celkovým vývojem v Československu a v jiných krajích. Možné rozdíly oproti jiným oblastem mohly vyplývat z místních specifik Karlovarska. Propaganda vnímala tuto oblast (společně s Plzeňským krajem a od roku 1960 jako Západočeský kraj) jako „pevnou hráz socialismu a míru“. Jedná se o oblast, která prošla demografickou změnou, kdy většina původních obyvatel německého etnika musela toto území opustit, a do kraje přišli noví osídlenci z jiných oblastí celého Československa. Kraj se musel několik generací vyrovnávat s pocitem vykořenění a získávání přináležitosti ke kraji. Pro vnitřní poválečnou migraci důležitou roli sehrával průmysl a to především těžba hnědého uhlí v sokolovském revíru a na to navazující energetika a chemický průmysl. Kraj měl také tradici textilní, sklářskou, výroby porcelánu. Nedostatek pracovních sil se řešil náborovými kampaněmi a tzv. umístěnkami, což také vedlo k příchodu dalších nových obyvatel. Karlovarský kraj rovněž

proslul lázeňstvím a tedy i cestovním ruchem (množstvím zahraničních lázeňských hostů). Vzhledem k příhraniční poloze nejen s Německou demokratickou republikou, ale i se Spolkovou republikou Německo, mohli obyvatelé kraje s rozvojem televize sledovat nejen zprávy o politických událostech, filmy, sportovní přenosy, ale i vývoj moderních trendů v hudbě prostřednictvím západoněmeckého televizního vysílání. Předpokládejme, že se vztah oficiální kulturní politiky k různým hudebním žánrům v jednotlivých obdobích tzv. budování socialismu měnil (přelom 40. a 50. let, konec 50. let, 60. léta, a později za období normalizace a nakonec období perestrojky).

Tématickou oblast diplomové práce tvoří populární hudba. Ohledně určení termínu **populární hudba**, tak se jedná o různé žánry, jako například jazz, swing, rhythm and blues, rock nebo pop, ale také folk nebo country. Zároveň v sobě nese velké množství interpretací o její definici. Podle Ivana Poledňáka se populární hudba vyvíjela z kontaktů a ovlivňování evropské hudby s afroamerickou hudbou. Rovněž jí přiřazuje pojem nonartificiální hudba jako protiklad k hudbě artificiální, již je míněna takzvaná vážná hudba. Pojmy artificiální a nonartificiální hudby se objevil teprve v 70. letech.<sup>1</sup>

Podle Josefa Kotka jsou populární hudba a její jednotlivé žánry schopny podchytit „*živelné, podvědomě cítěné sociální a vkusové tendence*“ a stát se pojitkem pro „*skupiny názorově, generačně nebo sociálně si blízkých konzumentů*“.<sup>2</sup> Lubomír Dorůžka vidí populární hudbu jako protipól k vážné hudbě, stejně jako jím kdysi byla lidová hudba, a jako výtvar moderní doby, kdy místo dlouhého předávání hodnot lidové kultury z generace na generaci zásluhou prostředků masových komunikací a průmyslu rychle působí na posluchače.<sup>3</sup>

Populární hudbou se zabýval filozof a hudební teoretik Theodor Wiesengrund – Adorno, který v ní viděl součást ke komerci určené kultury jako nedílné součásti kapitalismu a která tento systém podporuje. V jeho pojetí se tato kultura a vlastně populární hudba stává pouhým zbožím a jako takové funguje a jehož cílem je přinášet ekonomický profit. Adorno přináší do populární hudby pojmy standardizace a pseudoindividualizace. Standardizace znamená, že produkce populární hudby se vytváří podle daných vzorců se snahou vnútit

---

<sup>1</sup> BLÜML, Jan. *Dějiny moderní populární hudby v Olomouci se zaměřením na období 1945 – 1989*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. s. 10. [online]. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z [http://theses.cz/id/c04y6e/DISERTACE\\_Bluml.pdf](http://theses.cz/id/c04y6e/DISERTACE_Bluml.pdf).

<sup>2</sup> NEBESKÁ, Anna. *Populární hudba v olomouckém provozu divadel malých scén v rozmezí let 1960 až 1989. Život a dílo Richarda Pogody*. Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Katedra muzikologie. s. 9 [online]. [cit. 2016-12-09]. Dostupné z [https://theses.cz/id/ace3d5/DP\\_-\\_FINAL\\_v\\_.pdf](https://theses.cz/id/ace3d5/DP_-_FINAL_v_.pdf).

<sup>3</sup> DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. 1981, Praha. s. 15.



posluchači originalitu jednotlivých výtvorů. Pseudoindividualizace se zakládá na opakování motivů v různých písních.<sup>4</sup>

V opozici proti Adornovi stál například John Fiske. Podle něho je populární kultura, včetně hudby, skutečnou a legitimní součástí kultury, jejíž předností se stává její závislost na běžných lidech v pravém slova smyslu na rozdíl od elit. Popularita vyjadřuje měřítko schopnosti oslovit spotřebitele a splnit jejich požadavky. Zároveň má populární kultura v sobě schopnost jejího různorodého vnímání různými spotřebiteli. Podle Fiskeho se populární kultura vyznačuje dynamičností a významy děl mohou být pojímány v „*kontextu sociálních a intertextuálních vztahů*.“<sup>5</sup>

## 1.2. Výzkumná strategie a sběr dat

V preempirické fázi výzkumu jsem se zaměřil na přípravu samotného výzkumu. Stanovil jsem si téma zkoumání, použití vhodných metod a rovněž účelu dané práce. Pokusil jsem se najít odkazy na literaturu důležitou pro daný výzkum, jak z hlediska metodologie, tak přímo konkrétní k tématu práce, dále odkazy na výsledky předchozího bádání ohledně daného tématu práce nebo podobného tématu. Vymezil jsem základní pojmy jako výzkumnou oblast – v našem případě téma populární (taneční, jazzové, popové, rockové, folkové nebo countryové) hudby. Rovněž jsem stanovil téma diplomové práce – pohled regionálního tisku na různé žánry moderní hudby v letech 1957 - 1967. Výzkum zřejmě nebude směřovat k nějaké převratné teorii, ale může v jisté míře na základě tiskových zpráv nebo úředních dokumentů poskytnout pohled oficiální ideologie a kulturních činitelů, dopisovatelů oficiálních regionálních novin a magazínů na vnímání různých hudebních stylů daného období.

Vzhledem k tomu, že se nebudeme zajímat o kvantifikaci získaných dat, tak vhodnou strategií se ukazuje kvalitativní metoda.<sup>6</sup> Nejvhodnější metodou se zdá analýza dokumentů. Kvalitativní výzkum bude také vhodný proto, že cílem nebude kvantifikování získaných dat, ale budou využity k další analýze. Pokusil jsem se tyto informace interpretovat a analyzovat teprve při daném výzkumném procesu. Domnívám se, že je vhodné postupovat podle zásad kvalitativní strategie deduktivní metodou poznání – postupem od obecnějších předpokladů,

---

<sup>4</sup> SLÍVOVÁ, Hana. *Významové pole pojmu „populární“ v pojetí teoretiků a konzumentů populární kultury (na příkladu užívání výrazu „populární hudba“ a „pop“)*. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. s. 22 – 25 [online]. [cit. 2016-12-10]. Dostupné z <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/2120/>.

<sup>5</sup> *Tamtéž*. s. 46 – 47.

<sup>6</sup> SILVERMAN, David. *Ako robiť kvalitatívny výskum*. 2005, Bratislava. s. 13 - 15.

premis, k jejich ověřování na konkrétních jednotlivostech. Závěry povedou k potvrzení nebo ke korekci uvedených předpokladů.

Podle Mayringa představuje první výhodu analýzy dokumentů jejich rozmanitost a možnost přístupu k obtížně dostupným informacím při jiném způsobu jejich získávání. Další výhodu představuje omezení jejich zkreslení z důvodů působení subjektivního faktoru. Jistá subjektivita může působit u samotného výzkumníka při výběru daných dokumentů, ale už nehraje žádnou roli v informacích, jež tyto dokumenty obsahují. Protože od doby vymezené roky 1957 až 1967 uplynulo mnoho let a je tedy toto období časově velmi vzdálené, může být analýza dokumentů nejvhodnější metodou pro daný výzkum.<sup>7</sup> Mayring navrhuje pro proces zpracování čtyři fáze. První fází tvoří definice výzkumné otázky – jak se díval regionální tisk na území dnešního Karlovarského kraje na populární hudbu, na její jednotlivé žánry v období let 1957 – 1967. Druhou fází představuje definování toho, co se bude považovat za dokument. Tato definice rovněž určuje průběh sběru dokumentů, při němž se vyhledávají všechny příslušné dokumenty.<sup>8</sup>

Hlavními dokumenty dané práce tvoří články z dobového tisku, představované novinami vydávanými zprvu Krajským výborem Komunistické strany Československa v Karlových Varech a od roku 1960 potom karlovarské okresní noviny vydávané Okresním výborem Komunistické strany Československa a Radou Okresního národního výboru v Karlových Varech, okresní noviny v dalších okresech vydávané okresními výbory Komunistické strany Československa a okresními národními výbory v Chebu a v Sokolově. Doplňující dokumenty tvořily zápisy ze schůzí kulturních, případně kulturních a školských komisí vytypovaných městských národních výborů z okresů Karlovy Vary a Cheb, dále zápisy ze schůzí Okresního výboru Komunistické strany Československa v Chebu.

Jako třetí fází Mayring uvádí kritiku pramenů.<sup>9</sup> Kritika pramenů se dělí obvykle na vnější a vnitřní. Vnější se zabývá právě autentičností pramenů. Vnitřní kritika se zaměřuje na obsah a motivy jejich obsahu a může rozhodovat i vhodnosti sdělení daného dokumentu pro cíle dané odborné práce.<sup>10</sup> Při znalosti společensko - historického kontextu existuje ovšem nebezpečí subjektivismu, projekce vlastních názorů nebo i předsudků na daný problém, při kritice a interpretaci dobových pramenů. Dobové dokumenty vznikaly s jistým

---

<sup>7</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 2005, Praha. s. 132.

<sup>8</sup> *Tamtéž*.

<sup>9</sup> *Tamtéž*.

<sup>10</sup> HROCH, Miroslav, a kolektiv. *Úvod do studia dějepisu*. 1985, Praha. s. 168 a 172.

záměrem a byly tedy dobovou situací podmíněny. To vyžaduje nutnost tyto skutečnosti znát, a pokud to je možné, zabývat se jimi z různých stran pohledu.

Otázka vzniká vzhledem k autentičnosti dokumentů, jejich většinu tvoří dobové novinové články. Kritika jednotlivých novinových článků a jiných pramenů se liší svým rozsahem a hloubkou kritiky.<sup>11</sup> O jejich pravosti jako faktu, že vyšly v oficiálních tiskovinách, se nemusí pochybovat. Vzniká však otázka autorství článků (zda skutečné nebo fiktivní), vztahem autora k danému tématu, tj. k populární hudbě jako celku a jejím jednotlivým žánrům, v jakém postavení se autor článku nacházel, zda zastával nějakou oficiální funkci, nebo zda zastával pozici profesionálního novináře nebo odborného či laického dopisovatele, čtenáře – účastníka hudebního představení, pořadatele či zástupce pořadatelské organizace, člověka z hudební branže a podobně. Dále se zabývá zaměřením článků, typy sdělení nebo jejich motivy. To vše může být předmětem kritiky pramenů a jejich interpretace. V menší míře jsou zastoupeny úřední dokumenty uložené ve Státním oblastním archívu v Plzni - Státní okresní archiv Karlovy Vary a ve Státním oblastním archívu v Plzni - Státní okresní archiv Cheb, o jejichž autenticitě není třeba polemizovat.

Čtvrtou fází podle Mayringa tvoří interpretace dokumentů s cílem hledání odpovědi na dané otázky. S kritikou pramenů souvisí jejich interpretace, tedy jejich výklad. To znamená o zařazení obsahu sdělení do soudobého kontextu, a to v čase a místě. Interpretace si žádá celkovou znalost dobové skutečnosti a vyžaduje osobní zkušenost nebo v tomto případě studium vhodné odborné literatury. Ačkoliv se jedná o poměrně krátké období z hlediska celé historie lidstva, a to desetileté období, měnil se ze sémantického hlediska i význam některých termínů,<sup>12</sup> jako například u jazzu. Interpretace se může provádět zároveň s přepisem informací z příslušných článků. Interpretace jsou doprovázeny citacemi z článků.

Vzhledem k tomu, že použité prameny nebyly vytvořeny za účelem výzkumu, snažil jsem se použít obsahovou analýzu zachovaných dokumentů a analýzu diskursu příslušných novinových článků. Předpokládám, že výsledky výzkumu v otázce validity a reliability budou záviset na interpretaci dokumentů. Validitu výzkumu můžeme rovněž zvýšit i triangulační metodou<sup>13</sup> ve formě datové triangulace podle Denzinovy typologie porovnáním různých druhů dokumentů, v tomto případě novinových článků z regionálních stranických

---

<sup>11</sup> HROCH, Miroslav, a kolektiv. *Úvod do studia dějepisu*. 1985, Praha. s. 173.

<sup>12</sup> *Tamtéž*. s. 173 – 174.

<sup>13</sup> VEISOVÁ, Eva. *Možnosti a důsledky kombinace metod v sociologickém výzkumu se zřetelem na metody focus groups a internetového výzkumu*. Praha, 2009. 206 s. Disertační práce Univerzita Karlovy, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Konzultant prof. PhDr. Hynek Jeřábek, Csc. [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-15-version1-Veisova.pdf>.

novin, článků určených k propagaci uměleckých představení, rozhovorů s umělci nebo jinými zainteresovanými osobami, recenzí a kritik ve speciálních magazínech a nakonec úředních dokumentů.<sup>14</sup>

Poznávací cena dokumentů se posuzuje podle šesti kritérií.<sup>15</sup> Prvním kritériem je typ dokumentu.<sup>16</sup> V případě této práce největší podíl dokumentů tvoří novinové články z regionálního tisku. Tyto články obsahují recenze, pozvánky na představení a portréty interpretů a hudebních souborů, v malé míře i společenský nebo ideologický kontext spojený s populární hudbou daného historického období. Ačkoliv se úřední dokumenty považují za spolehlivější než novinové články, tak vzhledem k tématu práce jsou méně relevantní. Navíc dobové dokumenty z daného regionu se tématu populární hudby věnují okrajově a spíše formálně.

Druhým kritériem posuzování se stávají jeho vnější znaky dokumentů a posuzují se dokumenty z vnějšího hlediska.<sup>17</sup> Protože se jedná o typické dobové dokumenty, ať již novinové a časopisecké články nebo o úřední dokumenty uložené v okresních pobočkách Státního oblastního archívu v Plzni, můžeme na ně pohlížet jako na obvyklé dobové dokumenty bez zvláštních vnějších znaků. Třetí kritérium pro posuzování ceny dokumentů představují vnitřní znaky dokumentu, které u textového materiálu znamenají jeho obsah. Provádí se posuzování dokumentu z vnitřního pohledu, tj. jeho obsah.<sup>18</sup> Během uvedeného období vznikaly jednotlivé články z různých pohnutek. Články ve stranickém tisku většinou měly většinou pozitivní nebo alespoň neutrální charakter jejich pohledu na populární hudbu. Například jazzová hudba se v uvedeném období vnímala jako plnohodnotná součást hudební kultury. V té době se začalo psát i o modernějších žánrech populární hudby jako například o beatové nebo bigbítové hudbě a to původně jako součásti etablované jazzové hudby. V souvislosti s beatovou hudbou se na začátku psalo o ní jako o jazzu. Ojedinele se ve stranickém tisku psalo o bigbítu po ideologické stránce v negativním smyslu jako například o něm jako západní kulturní diverzi nebo o jeho negativním vlivu na chování mládeže.

Dalším kritériem je intencionalita dokumentu, která v sobě zahrnuje pohled autora článku nebo instituce, pro kterou byl daný dokument pořízen. Ohledně novinových článků vyšších v regionálním stranickém tisku záviselo na motivech, proč tyto zprávy vznikaly, zda

---

<sup>14</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 2005, Praha. s. 149.

<sup>15</sup> *Tamtéž*. s. 132.

<sup>16</sup> *Druhy dokumentů*. ASEP. Evidence výsledků vědecké práce v AV ČR. Knihovna Akademie věd ČR [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z <https://www.lib.cas.cz/asep/pro-zpracovatele/manual/popis-databaze/>.

<sup>17</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 2005, Praha. s. 132.

<sup>18</sup> *Tamtéž*. s. 133.

vznikaly z popudu ideologického oddělení příslušného výboru Komunistické strany Československa, nebo autorem se stal nějaký hudební odborník s příznivým vztahem k danému žánru populární hudby. Co se týká beatu, tak se v počátku o něm psalo jako o druhu jazzové hudby a otázkou zůstává, zda to mělo zakrýt jeho jinakost vůči jazzu jeho příznivců u oficiálních kulturních a ideologických institucí nebo se jednalo pro jeho novost o prozatímní nezařaditelnost podle zažité klasifikace hudebních žánrů. Tedy intencionalitu dokumentu ovlivňuje nejen ideologické zaměření autora, ale rovněž jeho vzdělání a seznámení s danou tematikou a jeho vztah k tématu, v tomto případě k populární hudbě a jeho jednotlivým žánrům.<sup>19</sup>

Jako další kritérium pro posouzení ceny dokumentů se uvádí blízkost dokumentu k předmětu zkoumání a to z hlediska časového, prostorového a sociálního.<sup>20</sup> Vzhledem k tomu, že hlavní materiál představují novinové a časopisecké články, jež vycházely v regionálních periodikách dnešního Karlovarského kraje a dále úřední dokumenty zastoupené zápisy vybraných příslušných institucí daného regionu, že pojednávaly nějakým způsobem o populární hudbě a že všechny dokumenty se vztahují k danému časovému období 1957 – 1967, můžeme uvedený zkoumaný materiál považovat za k danému tématu za blízký. Posledním kritériem je původ dokumentu. V našem případě o původu zkoumaných dokumentů jsem se již několikrát zmínil.<sup>21</sup>

Vzhledem k tomu, že se budu zabývat zkoumáním a interpretováním dokumentů popisující děje a situace v minulosti, ačkoliv nezkoumám historické události a osobnosti, můžeme hovořit i o historickém výzkumu. Silverman prosazuje zkoumání příslušných historických dat pro formulaci výzkumné otázky. Protože se jedná o téma odkazující se k určitému historickému období, jistá znalost historicko – společenského kontextu bude nezbytně nutná. Droysen prosazoval základní prvky pro historický výzkum. První prvek představovala heuristika, což znamená vyhledávání materiálů a jejich typologickou charakteristiku. Jak už bylo několikrát uvedeno, jednalo by se o novinové a časopisecké články a úřední dokumenty, které roztřídíme podle motivace jejich vzniku. Dalším prvkem podle Droysena je kritika dokumentu, jak jeho pravosti, tak i jeho správnosti. Autenticita dokumentů v tomto případě se již potvrdila. Správnost dokumentu závisí na účelu, pro který vznikl. Například se jedná o to, zda zpráva měla pouze oznamovací funkci nebo zda měla

---

<sup>19</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 2005, Praha. s. 133.

<sup>20</sup> *Tamtéž*.

<sup>21</sup> *Tamtéž*.

vyvolat nějaké pozitivní nebo negativní emoce o daném faktu. Po heuristice a kritice se teprve může postupovat k interpretaci.<sup>22</sup>

Droysen rozlišuje několik typů interpretace. Prvním typem stanoví pragmatickou interpretaci jako věcné zaznamenání historických událostí, což by mohlo představovat v tématu práce sledování už časového pohledu vývoj pohledu regionálního tisku na populární hudbu. Druhým typem se stala interpretace podmínek, které představuje zařazení tématu do časového a věcného kontextu. V tomto případě to znamená zařazení tématu do daného historického období, tedy podmínky v Československu nebo v samotném regionu dnešního Karlovarského kraje v letech 1957 – 1967.

Výběrem, organizací a analýzou dokumentů provádíme i jejich syntézu, při které třídíme informace, které již prošly procesem vnitřního a vnějšího posouzení, zařazujeme je do kategorií a témat. V historickém výzkumu můžeme rozkrýt skutečné motivace jednání. V tomto případě rozpory mezi obsahem článků a úředních dokumentů a skutečným jednáním zainteresovaných osob. Dané dokumenty vznikaly za daných politických, společenských, ekonomických nebo ideologických podmínek v daném období v Československu pod deklarovanou (v československé ústavě z roku 1960 i uzákoněnou) vedoucí úlohou Komunistické strany Československa, jistými změnami životního stylu, ale i pohledu na populární hudbu z oficiálních míst, a tak podobně. O skutečném jednání a motivaci osob se můžeme jen domnívat. A tak je nutná velká opatrnost při jejich zevšeobecňování.<sup>23</sup>

Pro danou práci uvažujeme o dvou základních zdrojích poznání a to pramenném i mimopramenném poznání. Ačkoliv pramenné poznání je jádrem určitého historického zkoumání důležitou složku představuje mimopramenné poznání, jež souvisí s obecnějšími znalostmi daného společensko – historického kontextu.<sup>24</sup> V tomto případě se jedná o éru destalinizace v Československu jak v politickém, tak kulturním a společenském ohledu v období 1957 – 1967. Stejně jak se vyvíjel vztah úředních míst a sdělovacích prostředků k populární hudbě na jedné straně. Jak se měnil životní styl a s ním související vztah obyčejných lidí a především mladých lidí k dobově oblíbeným hudební žánrům na straně druhé. Budeme předpokládat měnící se vztah oficiálních míst a sdělovacích prostředků s měnícím se životním stylem a společenským a kulturním uvolněním. Tím, že jednotlivé

---

<sup>22</sup> Kolektiv. *Úvod do studia dějepisu. 1. díl.* 2014, Brno. s. 45.

<sup>23</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace.* 2005, Praha. s. 138.

<sup>24</sup> HROCH, Miroslav, a kolektiv. *Úvod do studia dějepisu.* 1985, Praha. s. 198 - 199.

články a úřední dokumenty, které popisují jistý daný jev, zařazujeme do určitého historického období, tak provádíme jejich kontextualizaci.<sup>25</sup>

Protože vycházíme z jistých premis, jež jsou založeny na předchozím výzkumu nebo mimopramenném poznání, jako vhodnou se ukazuje v tomto případě deduktivní metoda, při které se získává výsledný názor a zevšeobecnění z jednotlivých tvrzení. Pro deduktivní metodu hovoří i to, že materiál k výzkumu se již vyhledal a je nutné ho zpracovávat a systematizovat v souladu s cíli dané práce. Deduktivní metoda poslouží i k ověření platnosti daných premis. Tím, že studiem novinových článků a úředních dokumentů získáme představu o dané minulé realitě, můžeme mluvit o přímě metodě. Tato minulá skutečnost nemusí ovšem poskytnout úplný obraz reality, tak se ukazuje nutnou kritika pramenů. Přímá metoda je vhodná pouze pro prostý popis historické skutečnosti. Pro sledování všech souvislostí můžeme použít nepřímou metodu, která souvisí s pramenným i mimopramenným poznáním. Ukazuje se tak vhodnou cestu použití obou metod, že poznatky z pramenů získané přímou metodou dál rozvíjíme nepřímou metodou při jejich analýze a hledání souvislostí.<sup>26</sup>

Jelikož téma práce sleduje proměny náhledu na populární hudbu v regionálním tisku, sleduje časovou osu, mluvíme o diachronním přístupu a progresivní metodě. Zároveň se následující události se mohou analyzovat z předcházejících a pak může být použita retrospektivní metoda. Zároveň se zkoumají v rámci populární hudby jednotlivé žánry v rámci daného časového období, což vyžaduje synchronní přístup a k výzkumu těchto dílčích složek můžeme použít strukturní analýzu.<sup>27</sup> Z časového hlediska se jedná o prameny, zejména novinové články a úřední dokumenty, jež se vztahují k danému časovému období let 1957 – 1966 a jejich datace je přesně určená. Literatura pojednávající o tématu vznikala s časovým odstupem. Další použitou literaturou v této práci se stala odborná literatura, která se zabývá teorií a metodologií výzkumu.

V této diplomové práci může být použita případová studie vzhledem k tomu, že se jedná o detailnější výzkum jednoho tématu.<sup>28</sup> Zároveň by se jednalo podle Yinovy klasifikace o deskriptivní případovou studii, protože by zkoumala daný problém kompletně. Téma práce představuje populární hudba v ohlasech regionálního tisku Karlovarského kraje. Novinové zprávy, recenze, kritiky, pozvánky, portréty jednotlivých hudebníků a hudebních

---

<sup>25</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 2005, Praha. s. 137.

<sup>26</sup> HROCH, Miroslav, a kolektiv. *Úvod do studia dějepisu*. 1985, Praha. s. 201 – 207.

<sup>27</sup> *Tamtéž*. s. 208 – 214.

<sup>28</sup> IVANOVÁ, Kateřina, OLECKÁ, Ivana. *Případová studie jako výzkumná metoda ve vědách o člověku*. In: *EMI - Ekonomika, Management, Inovace*, 2010. s. 63 [online]. [cit. 2016-12-06]. Dostupné z: <http://emi.mvso.cz/EMI/2010-02/10%20Olecka/Olecka.pdf>.

soubory mohou být porovnávány s dobovými dokumenty úředního charakteru, pokud se tyto budou vztahovat k tématu práce. Jedná se o zápisy kulturních komisí, popřípadě kulturních a školských komisí vybraných městských národních výborů, dokumentů osvětových besed, kulturních a společenských středisek nebo městských kulturních středisek jako organizací zřízených městskými národními výbory, jež se zabývaly organizováním kulturních pořadů v daných městech.<sup>29</sup>

Pokud budeme téma práce – populární hudba v regionálním tisku na území dnešního Karlovarského kraje v období 1957 – 1967 - pojímat jako jeden případ, můžeme ho zkoumat do větší hloubky a v podstatě se věnovat jen jemu. Můžeme v tomto případě použít podle Stakeovy klasifikace intrisitní případové studie, v níž se nejedná o ověřování hypotéz či navržení nějaké teorie. V tomto případě studujeme dané téma z jeho vlastních vnitřních stránek a to pro porozumění daného tématu jak z celkového hlediska, vnitřních vztahů mezi jeho jednotlivými částmi.<sup>30</sup> Stake klade důraz na důkladné pozorování, jak samotní příslušní aktéři dané téma vidí ze svého hlediska a rovněž na samotné studium dokumentů. Podle Stakea se velmi důležitou ukazuje interpretace samotného výzkumníka.<sup>31</sup> Podle Yina se případová studie ukazuje jako nejvýhodnější výzkumná strategie, pokud se zajímáme o odpovědi na otázky „proč?“ a „jak?“ při zkoumání daného problému v rámci jeho společenské reality.<sup>32</sup>

### 1. 3. Navrhované techniky sběru dat a analýzy

Jako techniku sběru dat jsem použil sběr dokumentů. Práce s dokumenty má několik výhod. Mezi výhody patří například možnost analýzy jazyka použitého v těchto dokumentech a jeho výpovědní hodnota o dané době a zkoumaného tématu. Další výhodou je jejich použitelnost, aniž bychom museli obtěžovat konkrétního člověka jako při dotazování. Nevýhodou se ukazuje nutnost adekvátní informace vyhledávat a tedy i časová náročnost. Další nevýhodou může být jejich nekompletnost, nepřesné zpracování nebo nedostatek autenticity.<sup>33</sup> Vzhledem k tématu práce můžeme nedostatek autenticity pominout, neboť hlavní materiál představují novinové a časopisecké články, v menší míře úřední dokumenty, které můžeme použít jako autentické dokumenty.

---

<sup>29</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 2005, Praha. s. 104 a 110.

<sup>30</sup> MAREŠ, Jiří. *Tvorba případových studií pro výzkumné účely*. In: *Pedagogika*, ročník 65, číslo 2, 2015, Praha. s. 121 [online]. [cit. 2016-12-06]. Dostupné z: <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=11212&lang=cs>.

<sup>31</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 2005, Praha. s. 107 a 108.

<sup>32</sup> *Tamtéž*. s. 109.

<sup>33</sup> *Tamtéž*. s. 162.



Základní předmět zkoumání tvoří dokumenty. V historickém výzkumu rozdělujeme dokumenty z hlediska vztahu k dané události na dokumenty primární a sekundární, dále současné dokumenty, jež vznikly v době události, a retrospektivní, které vznikly až po události. Nejdůležitější dokumenty, jak už bylo několikrát sděleno, tvoří původní novinové a časopisecké články, otištěné v regionálních periodikách v daném časovém období, a dále úřední dokumenty vzniklé pro účely vybraných institucí karlovarského regionu v daném období. Můžeme hovořit o primárních dokumentech. Některé články, zejména v kulturním magazínu *Kam v Karlových Varech* (nebo v jeho titulových obměnách), jenž vycházel jako měsíčník a měl vedle programové nabídky i přílohu, která seznamovala čtenáře s daným hudebníkem či hudebním tělesem. Tyto články v mnohém případě vznikaly přepisem z jiných novin nebo časopisů, především ze specializovaného časopisu na moderní hudbu *Melodie*. Na tyto články z hlediska původnosti můžeme pohlížet jako na dokumenty sekundární, nicméně z hlediska tématu práce, tj. ohlasy populární hudby v regionálním tisku, i na dokumenty primární. Sekundárními prameny se stávají odborné publikace použité v této práci. Tyto odborné publikace jsem použil jak pro samotný historický kontext práce, tak pro její teoretické zakotvení. Použijeme převážně současné dokumenty, které vznikly v daném období, tj. období 1957 – 1967. Jako retrospektivní dokumenty se mohou použít články vzniklé až později, knihy vzpomínek, kroniky nebo historické publikace, které pojednávají o daném období nebo o daném tématu, tj. populární hudby.<sup>34</sup>

Základem práce byla práce v archívech a v knihovnách, nalezení příslušných publikací, článků a úředních dokumentů. Zpracovával jsem archivní materiál ze Státního oblastního archívu v Plzni – Okresního archívu v Karlových Varech, ze Státního oblastního archívu v Plzni – Okresního archívu v Chebu, ze Státního oblastního archívu v Plzni – Okresního archívu v Sokolově (bývalé okresní archívy), dále Krajské knihovny v Karlových Varech. Hlavní náplň sběru dat představovalo hledání příslušných článků z regionálních periodik. Další materiál představovaly zpracované archivní materiály úřední povahy. Jako příklad jsem zvolil zápisy ze schůzí Kulturního a společenského střediska ve Františkových Lázních, kulturní a školské komise při Městském národním výboru ve Františkových Lázních, Okresního výboru Komunistické strany Československa v Chebu. Pro sběr těchto článků a dokumentů jsem použil digitální fotoaparát.

Jádro materiálu tvoří soudobý krajské noviny z bývalého Karlovarského kraje (1948 - 1960) z let 1957 – 1967, které vycházely pod názvem *Stráž míru* (vycházející do roku 1952

---

<sup>34</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 2005, Praha. s. 134 – 136 a 204.

jako *Jednota*), pozdější okresní noviny (Okresního národního výboru a Okresního výboru Komunistické strany Československa) pro okres Karlovy Vary. Další pramen představoval časopis *Lázeňského časopisu Karlovarska*, případně *Karlovarského lázeňského časopisu*.<sup>35</sup> Ohledně tématu práce se nejvhodnějším pramenem stal Kulturní magazín *KAM v Karlových Varech*, který v 60. letech vycházel s přílohou, jež představovala osobnosti z řad umělců a přinášela různé kulturní aktuality. Pro okres Cheb základním zdrojem novinových článků se staly noviny Okresního národního výboru a Okresního výboru Komunistické strany Československa v Chebu *Hraničář*, pro sokolovský okres noviny Okresního národního výboru a Okresního výboru Komunistické strany Československa v Sokolově *Sokolovská jiskra*.

Podle zásad kvalitativního výzkumu se s analýzou začíná obvykle již ve fázi sběru dat a probíhá současně se sběrem dat. Vzhledem k tématu práce a jeho velmi silného interpretativního charakteru se zdá nejvhodnější metodou pro použití analýzy se jeví použití podle Robsonovy typologie postup založený na hloubkovém proniknutí do textu. Vedle toho může probíhat analýza diskursu, podle níž analyzujeme obsahové konstrukce společenského prostředí i psychologické faktory, jež můžeme vyčíst ze zkoumaných dokumentů, tj. v tomto případě z novinových článků a úředních dokumentů. Rovněž analyzujeme jazykovou stránku dokumentů a užívání termínů v různých kontextech a významech i v průběhu času.<sup>36</sup>

---

<sup>35</sup>Seznam periodik. Státní oblastní archiv Plzeň – Státní okresní archiv Karlovy Vary (SOkA Karlovy Vary).

<sup>36</sup> HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 2005, Praha. s. 223 – 225 a 267.

## 2. Společenské souvislosti

### 2. 1. Kulturně – historický kontext

Stalinova smrt v březnu 1953 a především XX. sjezd Komunistické strany Sovětského svazu v únoru 1956 se staly významnými historickými milníky nejen pro samotný Sovětský svaz, ale i pro jeho satelitní země, včetně Československa. V prvních letech po Únoru 1948 panoval optimismus, že se sociální situace bude zlepšovat. Zhoršení situace v zásobování vedlo ke změně nálad a postojů značné části populace. Ukazovaly se zřetelné rozpory mezi ideologickými konstrukcemi a každodenní realitou.<sup>37</sup>

Na začátku poválečné doby se kladl důraz na obnovu válkou poškozeného hospodářství a rovněž komunistická propaganda zdůrazňovala hodnoty práce pro společnost a budování nové spravedlivé společnosti. Také v uměleckých dílech se oceňují hrdinové, kteří preferují svou hlavní pracovní aktivitu před soukromím a dokonce pracují pro společnost ve svém volném čase. Také požadovaná politická aktivita občanů mimo pracovní dobu, snižovala objem volného času a dlouhá pracovní doba i jeho kultivovanější využití. Po roce 1948 sílily požadavky na kolektivní formy trávení volného času. Individuální využívání volného času bylo vnímáno ideology jako „buržoazní přežitek“ či dokonce jako nepřátelský postoj k novému režimu. V organizování kolektivního trávení volného času získávaly podporu estrády, zábavné programy hudby i mluveného slova, kde vedle profesionálních umělců účinkovali i samotní pracující.<sup>38</sup>

Hlavně mezi mládeží, která nepřijala za své budovatelské nadšení, se projevovaly sklony k západnímu stylu života a to především v oblibě západní taneční hudby, jako například swingu nebo boogie – woogie. Některé skupinky těchto nonkonformních mladých lidí se staly ze strany režimu předmětem ideologických útoků a kriminalizace. Stejně tak obava z kulturní diverze vedla k útokům proti západní a především americké taneční hudbě. Ale nejen západní hudba nebyla přijatelná pro kulturní ideology, ale i další umělecké formy. Ideologická indoktrinace, při níž hrál roli povinný optimismus často vzdálený realitě a určitá nenápaditost kolektivního trávení volného času vedl k oslabování zájmu o takové formy zábavy a vůbec její funkčnosti.<sup>39</sup>

Po Stalinově a Gottwaldově smrti docházelo k prvním úpravám dané politiky. Po kritice takzvaných sucharů v roce 1953 z úst předního ideologa komunistické strany

---

<sup>37</sup> KALINOVÁ, Lenka. *Společenské proměny v čase socialistického experimentu. K sociálním dějinám v letech 1945 - 1969.* 2007, Praha s. 201.

<sup>38</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří. *Volný čas v českých zemích 1957 - 1967.* 2013, Praha. s. 18 – 23 a 34.

<sup>39</sup> *Tamtéž.* s. 24 – 26.

V. Kopeckého v době nástupu takzvaného Nového kursu se pojmání volného času více osvobozovalo od ideologických konstrukcí a využití volného času se více individualizovalo a získávalo větší rozsah. Souvisí to s jistým zlepšováním životní úrovně a volný čas podléhal konzumnějšímu stylu. V 50. letech rozšířenou formou trávení volného času byl poslech rozhlasu, kdy počet posluchačů stoupal, a to jak Československého rozhlasu nebo zahraničních rozhlasových stanic. Mladší generace především vyhledávali na svých přijímačích zahraniční stanice s moderní taneční hudbou.<sup>40</sup> V 60. letech se československá společnost výrazně proměnila. Vedle životního způsobu se změnilo populační rozložení. V 60. letech dospívaly silné poválečné ročníky.<sup>41</sup> Právě v souvislosti s populární hudbou se zvyšováním životní úrovně se snižoval věk posluchačů populární hudby.<sup>42</sup>

Ještě před rokem 1956 v období takzvaného Nového kursu docházelo k nepatrnému procesu liberalizace v kulturní sféře a uvolňování umění z ideologických požadavků, především větší individualizaci tvorby v rámci socialistického realismu. V rámci tohoto procesu docházelo k obnovování kulturních styků se západními zeměmi, bohatší kulturní výměny s možností cest předních umělců do zahraničí, což jistě ovlivnilo další směřování české a slovenské kultury v jejích různých formách.<sup>43</sup> V polevení ideologického tlaku vyšly například *Záříjové noci* Pavla Kohouta, jeho první mírný odklon od ideologie.<sup>44</sup>

V roce 1956 se ozvala již otevřeněji kulturní inteligence, která se odvážila kritizovat dogmata a některé mocenské zásahy, cenzurní praxi, vyslovila pochyby o dosavadní podobě socialistického realismu.<sup>45</sup> Spisovatelé na II. sjezdu československých spisovatelů v dubnu roku 1956 otevřeně vystoupili proti dosavadní politice vedení komunistické strany, proti omezování tvůrčí svobody. Vedení komunistické strany, které ještě přežívalo stalinistické období, však udrželo svoje postavení, kdy hlavně v sociální politice se snažilo získat pracující například zvyšováním mezd, zkrácením pracovní doby nebo opakovaným snižováním maloobchodních cen.<sup>46</sup>

Přesto rok 1956 můžeme považovat za jakýsi zlom ve vztahu umělců k režimu. Kulturní představitelé se začali více stavět kriticky ke kulturní politice komunistické strany

---

<sup>40</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří. *Volný čas v českých zemích 1957 - 1967*. 2013, Praha. s. 27 – 31.

<sup>41</sup> KALINOVÁ, Lenka. *Společenské proměny v čase socialistického experimentu. K sociálním dějinám v letech 1945 - 1969*. 2007, Praha s. 204 – 205 a 208.

<sup>42</sup> KOTEK, Josef. *Od rejdováku k rocku. Historie české populární hudby v kostce*. 1989, Praha. s. 156 – 157.

<sup>43</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří, a kolektiv. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 - 1967. Svazek I. A – O*. 2011, Praha. s. 29 – 30.

<sup>44</sup> PROCHÁZKA, Jaromír. *Poválečné Československo 1945 - 1989*. 1991, Praha. s. 68.

<sup>45</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří, a kolektiv. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 - 1967. Svazek I. A – O*. 2011, Praha. s. 30.

<sup>46</sup> RATAJ, Jan, HOUDA, Přemysl. *Československo v proměnách komunistického režimu*. 2010, Praha. s.160.

a zpochybňovat její dogmaticčnost. Proto část kulturních představitelů usilovala o reformu systému s požadavkem větší společenské prestiže inteligence a její úlohy pro společnost. Nastávalo postupné odcizování umělců tomuto režimu. Projevovalo se neustále napětí mezi svobodomyšlnými umělci, kteří chtěli rozšířit prostor svazovaný ideologickými hranicemi, zařadit svou tvorbu do mezinárodního kontextu a přijímat impulzy i západního zahraničí, a představiteli moci, kteří lpěli na dosavadních ideologických pozicích.<sup>47</sup>

Konec 50. let se nesl ve znamení protichůdných procesů v souvislosti s budováním nové socialistické společnosti a utvářením nového typu člověka zbaveného všech přežitků z dob minulých. Znamenalo to tedy dovršení takzvané kulturní revoluce s potlačením maloměšťáctví. Na druhé straně režim se snažil uspokojit základní materiální potřeby obyvatelstva. V souvislosti s vytvářením nového životního stylu s rysy konzumního stylu a jistým mírným vlivem modernistických trendů se vedly rozsáhlé kampaně proti kýči.<sup>48</sup>

V kulturní sféře se posílení ideologické kontroly odrazilo útoky proti některým filmovým tvůrcům, zastavením vydávání literárního časopisu *Květen*, nebo tažením proti románu J. Škvoreckého *Zbabělci*.<sup>49</sup> Na konci 50. let období komunistická strana usilovala o opětné posílení ideologického působení na společnost, jež se oslabilo událostmi roku 1956.<sup>50</sup> Proces o upevňování moci komunistické strany nad kulturním děním v Československu dovršil Sjezd socialistické kultury v červnu 1959, na němž delegáti demonstrovali svou věrnost KSČ a vyzývali k dokončení takzvané kulturní revoluce. Sjezd se nesl ve znamení kritiky revizionismu v umění, jenž se měl projevovat apolitičností a antiideologičností, dále se socialistická kultura měla vyznačovat bojem proti buržoazní ideologii a oportunistu.<sup>51</sup>

Po ideologické stránce docházelo k odklonu od stalinistického nazírání světa a vedení komunistické strany se snažilo přijít s novou vizí převzatou od chruščovovských tezí. Podle ní se kapitalismus ekonomicky vyčerpá a zanikne a ve světě zvítězí socialismus, který vytvoří předpoklady pro vybudování komunistické společnosti, ve které všechny potřeby lidí budou naplněny, zkrácením pracovní doby se vytvoří podmínky pro duševní rozvoj člověka.<sup>52</sup> Vítězství socialismu v Československu se deklarovalo v roce 1960. Tento proces se dovršil přijetím nové socialistické ústavy, která uzákonila vedoucí úlohu komunistické

---

<sup>47</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří, a kolektiv. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 - 1967*. 2011, Praha. s. 31.

<sup>48</sup> *Tamtéž*. s. 32 - 33.

<sup>49</sup> *Tamtéž*. s. 34.

<sup>50</sup> *Tamtéž*. s. 33 - 34.

<sup>51</sup> *Tamtéž*. s. 828 - 829.

<sup>52</sup> RATAJ, Jan, HOUDA, Přemysl. *Československo v proměnách komunistického režimu*. 2010, Praha. s.162 – 163 a 175.

strany a jako jedinou státní ideologii marxismus – leninismus. Vedení strany i státu, zodpovědné i za excesy z doby stalinismu, v chruščovovském období (i pod tlakem sovětského vedení) se snažilo režim uvolnit a i z ekonomických důvodů otevřít se více světu.<sup>53</sup>

Většina obyvatel a především mládeže zůstávala vůči snahám strany imunní, ale právě větší možnosti využívání volného času, jeho privatizování mohly vést k větší seberealizaci. Do trávení volného času se u obyvatelstva promítaly moderní civilizační vlivy přicházející ze Západu. Pro zprostředkování kultury sehrálo významnou roli od konce 50. let stále se rozšiřující televizní vysílání a oproti z ideologických důvodů toporně propagované takzvané vysoké kultury se prosazovala lehčí a masová kultura, včetně moderní populární hudby s její jednoduchostí, lehkostí zaměřením se na obyčejná témata všedního dne a lidských vztahů.<sup>54</sup>

Uvnitř strany se utvářelo reformistické křídlo v souvislosti s ekonomickou reformou.<sup>55</sup> V 60. letech se hlavně mezi intelektuály v komunistické straně rodil demokratický socialismus v opozici proti stalinismu i autoritativnímu postalinistickému novotnovskému režimu. Demokratický socialismus nebo „*socialismus s lidskou tvář*“ se promítl do reformního procesu v Československu v roce 1968. Odklon od stalinismu s jeho tezí o nevyhnutelnosti řešení konfliktů mezi různými společenskými řády prostřednictvím válek a převzetí chruščovovské teze o možnosti mírové koexistence různých společenských systémů. Tento fakt také mohl umožnit postupné otevírání se československého společenského a kulturního života západním vlivům, jak z uměleckého hlediska, tak i z hlediska životního stylu, v němž se stále více projevovaly jeho konzumní rysy. Tyto vlivy se dotýkaly hlavně mladé generace, která projevovala stále více jistou apolitičnost.<sup>56</sup>

Na přelomu 50. a 60. let se československá kultura začala oprošťovat od socialistického realismu, ačkoliv se stranická usnesení snažila ji udržet v jeho rámci. Na konci padesátých let vznikala první na ideologii nezávislejší díla. Docházelo k rehabilitaci meziválečné kultury, například díla K. Čapka. Uvolňování se projevilo ve výtvarném umění, literatuře, ve filmu a v divadelnictví. V roce 1958 vyšel román J. Škvoreckého *Zbabělci*. V divadelnictví vedle velkých tradičních kamenných divadel, jež se obrozovala a přinášela moderní i klasický světový repertoár, vznikala i avantgardní divadla malých forem.

---

<sup>53</sup> RATAJ, Jan, HOUDA, Přemysl. *Československo v proměnách komunistického režimu*. 2010, Praha. s. 174 – 175 a 180.

<sup>54</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří. *Volný čas v českých zemích 1957 - 1967*. 2013, Praha. s. 111 a 125.

<sup>55</sup> *Tamtéž*. s. 110 - 111.

<sup>56</sup> RATAJ, Jan, HOUDA, Přemysl. *Československo v proměnách komunistického režimu*. 2010, Praha. s. 163 a 171.

Některá tato divadla, jako například Semafor a Rokoko, měla velký vliv na vývoj moderní taneční a jazzové hudby v Československu. Velkým úspěchem i zviditelněním československé kultury skončila světová výstava 1958 v Bruselu.<sup>57</sup>

Uvolnění v kultuře se odrazilo rovněž ve filmu. Velké množství filmových děl různých žánrů od československých tvůrců získalo pozornost kritiků a dosáhla velkých úspěchů na světovém fóru, což dokazují různá ocenění z filmových festivalů, včetně neprestížnějších cen americké filmové akademie Oscarů pro filmy *Obchod na korze* režisérů J. Kádára a E. Klose a *Ostře sledované vlaky* od J. Menzela. Mnohé filmy vznikaly jako adaptace českých a slovenských literárních děl. Mezinárodním pojmem ve světě filmu se stala československá nová vlna, jíž tvořili většinou mladí režiséři, absolventi pražské Filmové akademie múzických umění, kteří se inspirovali moderními filmovými postupy.<sup>58</sup>

V 60. letech se umělecká tvorba se stále více osvobozovala od ideologického dohledu a oddávala se relativní svobodě. Čtenáři se mohli prostřednictvím bohaté překladatelské činnosti seznámit se světovou literaturou. Česká a slovenská literatura se obracela v opozici proti proklamovanému kolektivistickému socialistickému realismu k existencionálním nebo etickým otázkám jedince a jeho postoji k okolnímu světu. Literatura se v rámci reformního procesu zabývala i nedávným stalinistickým obdobím a to původní tvorbou, například v díle L. Mňačka, M. Kundery a dalších a rovněž překladem A. Solženicyna. Vydávaly se knihy i autorů vězněných v padesátých letech i exilových.<sup>59</sup>

V první polovině 50. let převládla v hudbě masová a budovatelská píseň, které ovšem nemohly plnit roli taneční hudby a společenské zábavy. Pro možnost tance měla sloužit k tomuto účelu takzvaná estrádní hudba.<sup>60</sup> Estrádní hudba, termín převzatý ze Sovětského svazu, se v našich podmínkách ukazovala jako něco cizorodého a nesrozumitelného. Nakonec se v Československu příliš neujala.<sup>61</sup> Na začátku padesátých let vznikl tehdejší hit *Píseň pro Kristýnku*.<sup>62</sup>

Ve druhé polovině 50. let dochází ke změně přístupu k jazzové hudbě u kulturních ideologů, kdy se na jazz nepohlíží jako na buržoazní a úpadkové umění, ale jako na hudební

---

<sup>57</sup> RATAJ, Jan, HOUDA, Přemysl. *Československo v proměnách komunistického režimu*. 2010, Praha. s. 166 – 167 a 198.

<sup>58</sup> *Tamtéž*. s. 200 – 202.

<sup>59</sup> HAMES, Peter. *Československá nová vlna*. 2008, Praha. s. 13 – 14.

<sup>60</sup> DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. 1981, Praha. s. 217.

<sup>61</sup> KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu /1918 – 1968/*. 1998, Praha. s. 273 – 274.

<sup>62</sup> DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. 1981, Praha. s. 217

vyjadřování utlačovaných černošských obyvatel USA. Jednalo se především o styl new orleans a blues. Svou roli sehrávala i jednoduchost a melodičnost tohoto jazzového stylu. V procesu uvolňování se jazzová hudba v Československu nechávala ovlivňovat například cool jazzem nebo hard bopem a dalšími styly. I přes toto ovlivňování mnohá jazzová tělesa hrála především vlastní skladby.<sup>63</sup> Postupně se jazz zbavoval různých ideologických nálepek a představoval hudební vyjádření moderního člověka v jeho snaze po uvolnění se ze společenských každodenních konvencí. Zároveň se dostává více prostoru taneční hudbě, která předznamenávala nástup populární hudby.<sup>64</sup>

V té době se na scénu populární hudby vrátil swing. Nejprve prostřednictvím rozhlasového pořadu *Hudba pro radost* a rovněž pomocí několika filmů. Nahrávat začal orchestr K. Vlacha se zpěváky M. Chladilem a Y. Simonovou, v Brně orchestr G. Broma se zpěvačkou J. Veselou. Swing s jazzem tehdy na krátko ovládly pole populární hudby. V divadlech malých forem se rozvíjel rovněž šanson, zejména v podání L. Hermanové nebo H. Hegerové.<sup>65</sup>

Po období upozadování jazzové hudby v první polovině 50. let, kdy i přední orchestry ztratily svou nezávislost a nemohly samostatně koncertovat, ale musely existovat v rámci nějaké instituce, jako například závodních klubů nebo v případě orchestru Karla Vlacha divadla, kdy veřejná koncertní činnost byla omezována, docházelo ve druhé polovině 50. let k jejímu pomalému rozvoji. Ve velkých československých městech se na různých místech jazz provozoval, jako například v Praze ve vinárně Reduta, v Parnasu nebo v Divadle hudby. Jazz dostával stále větší prostor v rozhlase a v nahrávání. V rámci rozhlasu existoval Jazzový orchestr Československého rozhlasu (JOČR). Rovněž se posluchači mohli především od poloviny 60. let ve větším rozsahu seznamovat se západní jazzovou hudbou.<sup>66</sup> Teprve od poloviny 60. let mohli jazzmani vystupovat na koncertech a festivalech v západní Evropě prostřednictvím monopolní umělecké agentury Pragokonzert.<sup>67</sup>

V roce 1962 se v Karlových Varech uskutečnil první jazzový festival v Československu pod názvem *Přehlídka jazzové hudby*. Tuto akci pořádalo Kulturní a společenské středisko v Karlových Varech a jednalo se o první akci, která se věnovala jazzu, pořádanou oficiálními místy. Byť se jednalo o přehlídku jazzmanů ze socialistických zemí,

---

<sup>63</sup> KOTAČA, Jiří. *Jazz v socialistickém Československu*. s. 12 – 13. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií. [online]. [cit. 2016-09-30]. Dostupné z [http://is.muni.cz/th/399065/fss\\_b/](http://is.muni.cz/th/399065/fss_b/).

<sup>64</sup> RATAJ, Jan, HOUDA, Přemysl. *Československo v proměnách komunistického režimu*. 2010, Praha. s. 198.

<sup>65</sup> KOTEK, Josef. *Od rejdrováku k rocku. Historie české populární hudby v kostce*. 1989, Praha. s. 158 a 160.

<sup>66</sup> KOTAČA, Jiří. *Jazz v socialistickém Československu*. s. 13 – 16 a 20. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií. [online]. [cit. 2016-09-30]. Dostupné z [http://is.muni.cz/th/399065/fss\\_b/](http://is.muni.cz/th/399065/fss_b/).

<sup>67</sup> *Tamtéž*. s. 16 – 17.



hrála se hudba nejmodernějších jazzových stylů, zejména polskými účastníky. Otevřená diskuse v rámci festivalu o obhajobě jazzu proti ideologickým útokům z dob stalinismu vyvolala negativní reakci stranických orgánů a ústředního stranického tisku. To mělo za následek, že se přehlídka v dalším roce nekonala. Nicméně již v roce 1964 se konal první ročník *Mezinárodního jazzového festivalu Praha* a jako jistou změnu postoje oficiálních míst k jazzu dokazuje i financování festivalu z prostředků různých institucí, včetně Ministerstva kultury.<sup>68</sup> Festivalu se zúčastnili rovněž hudebníci ze západních zemí, včetně jedné kapely ze Spojených států amerických.<sup>69</sup> V roce 1965 účinkoval v Praze L. Armstrong. V šedesátých letech se v Přerově pořádal festival pro amatérské jazzové hudebníky v Přerově.<sup>70</sup>

Kulturní ideologové ještě do poloviny 60. let jazzovou hudbu pojímali jako konflikt mezi utlačovanými americkými černochy a vykořisťujícími kapitalisty. Autoři knih a článků pojednávajících o jazzu museli volit obratné formulace i s ideologickými floskulami. Na konci 50. let některé publikace o jazzu neprošli cenzurou a musely být jejich náklady zlikvidovány. Teprve ve druhé polovině šedesátých let se mohlo psát o jazzu otevřeněji bez ideologických kliše a opatrně kriticky ke vnímání jazzu v nedávné minulosti.<sup>71</sup> Z iniciativy Jana Hammera staršího vznikl ve druhé polovině padesátých let Kruh přátel jazzové a moderní hudby, který usiloval o propagaci jazzu.<sup>72</sup> Z jeho iniciativy vznikla v roce 1958 písničková soutěž *Hledáme písničku pro všední den*,<sup>73</sup> na jejímž pořádání se podílely rozhlas a televize.<sup>74</sup>

Velké orchestry, jako Orchestr K. Vlacha a Orchestr G. Bromy se vedle komerční swingové a taneční hudby věnovaly i náročnější jazzové hudbě. Orchestr G. Bromy si svou kvalitou získal evropskou proslulost, účastnil se řady mezinárodních festivalů, spolupracoval s předními evropskými hudebníky a nahrával pro zahraniční hudební vydavatelství. Z Vlachova a Bromova souboru vycházela řada předních jazzových

---

<sup>68</sup> KOTAČA, Jiří. *Jazz v socialistickém Československu*. s. 17. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií. [online]. [cit. 2016-09-30]. Dostupné z [http://is.muni.cz/th/399065/fss\\_b/](http://is.muni.cz/th/399065/fss_b/).

<sup>69</sup> BENDA, Aleš. *I. Mezinárodní jazzový festival Praha 1964*. Český rozhlas, stanice Vltava [online]. [cit. 2016-10-01]. Dostupné z [http://www.rozhlas.cz/vltava/jazz/\\_zprava/i-mezinarodni-jazzovy-festival-praha-1964--1412627](http://www.rozhlas.cz/vltava/jazz/_zprava/i-mezinarodni-jazzovy-festival-praha-1964--1412627).

<sup>70</sup> KOTAČA, Jiří. *Jazz v socialistickém Československu*. s. 17. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta sociálních studií. [online]. [cit. 2016-09-30]. Dostupné z [http://is.muni.cz/th/399065/fss\\_b/](http://is.muni.cz/th/399065/fss_b/).

<sup>71</sup> *Tamtéž*. s. 19.

<sup>72</sup> *Tamtéž*. s. 20 - 21.

<sup>73</sup> KOTEK, Josef. *Od rejdováku k rocku. Historie české populární hudby v kostce*. 1989, Praha. s. 157 – 158.

<sup>74</sup> DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. 1981, Praha. s. 217.

hudebníků. Záslouhou K. Krautgartnera vznikl Jazzový orchestr Československého rozhlasu (JOČR). Moderní jazz vytvářel prostor pro uplatnění menších souborů. Mezi nimi velký význam pro rozvoj domácí tvorby mělo Studio 5, například s K. Velebným, J. Konopáskem nebo L. Hulanem, které se později rozdělilo na Jazzové studio a S + H kvartet (později SHQ kvintet). Tradičnímu jazzu se věnovaly například Pražský dixieland nebo Traditional Jazz Studio vedený P. Smetáčkem.<sup>75</sup>

Hospodářská krize na začátku 60. let otřásla představami o brzkém vybudování komunistické společnosti a zastavila dovršování takzvané kulturní revoluce. Stále více docházelo k přijímání některých aspektů západního životního stylu a kultury, zvláště komerčního a zábavného charakteru. V oblasti kultury pro nejširší vrstvy sílil vliv stále se rozšiřujícího televizního vysílání, jež dávalo větší prostor pořadům zabývajícím se moderní hudbou.<sup>76</sup>

Na začátku 60. let českou populární hudbu ovládal swing a rovněž znovuobjevený charleston, pro něž se stalo důležitým faktorem rovněž jejich taneční uplatnění. Současně se zvyšovala popularita a kult pěveckých hvězd a orchestrů. Mezi zpěváky velkou popularitu získávali M. Chladil, Y. Simonová, J. Čerovská, V. Průchová, R. Cortés, J. Zíma a další. Vedle Orchestru K. Vlacha a Orchestru G. Broma se prosazoval Taneční orchestr Československého rozhlasu (TOČR) vedený střídavě K. Krautgartnerem a J. Votrubou, který měl důležitý význam pro písňovou tvorbu.<sup>77</sup>

Postupně swingová hudba, jež nemohla odolávat tlaku nastupujícího rocku, písňové tvorby malých divadel a muzikálové tvorbě, začala přerůstat v konglomerát, který se začal nazývat pop. Ten se také propojil se sdělovacími prostředky, rozhlasem a televizí a rovněž kultem pěveckých hvězd. Tehdy spojily svou pěveckou kariéru s popem na dalších několik desetiletí osobnosti jako K. Gott, W. Matuška, V. Neckář, H. Vondráčková, H. Zagorová, E. Olmerová, M. Kubišová, K. Hála a mnozí další. Od roku 1966 se začala jako celostátní festival populární hudby s mezinárodní účastí pořádat *Bratislavská lyra*.<sup>78</sup>

Kolem poloviny 60. let se hospodářská situace zlepšila i přesto, že se uskutečňování hospodářských reforem postupovalo velmi pomalým tempem. Lidé si stále více osvojovali některé prvky ze západního životního stylu, především u mladé generace módu, tělesný vzhled nebo moderní hudbu přicházející z britských ostrovů a ze zámoří, s adorací předních

---

<sup>75</sup> KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu /1918 – 1968/*. 1998, Praha. s. 298 – 302.

<sup>76</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří, a kolektiv. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 - 1967*. 2011, Praha. s. 36 – 37.

<sup>77</sup> KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu /1918 – 1968/*. 1998, Praha. s. 287 – 288.

<sup>78</sup> *Tamtéž*. s. 288 - 291.

představitelů západního showbyznysu jako například Beatles nebo Rolling Stones. Trendy životního stylu a masové kultury pocházející ze Západu se oproti předchozím obdobím více tolerovaly, ale u konzervativních představitelů vedení komunistické strany stále představovaly nežádoucí jevy.<sup>79</sup>

Velkou oblíbenost mezi posluchači si získaly písničky spojené s divadlem Semafor a jeho hlavními protagonisty J. Šlitrem a J. Suchým, kteří se na nich podíleli jak po interpretační, tak především po autorské stránce. Dalšími představiteli pro jejich popularizaci se stali v té době velice oblíbení zpěváci a hudebníci, jako například W. Matuška, E. Pilarová, H. Hegerová, J. Jelínek nebo orchestr pod vedením F. Havlíka. Pro písňové divadlo Semafor se staly typickými poetické texty především z pera J. Suchého. O oblíbenosti těchto písní svědčí i to, že se hrají v různých rozhlasových a televizních pořadech a rovněž při amatérském hraní v hospodách a při táborácích.

V 60. letech se začaly prosazovat v české populární hudbě folk a country, tehdy označovaný jako country – western, jež navazovaly na domácí tramskou hudbu z meziválečného období a rovněž na americkou lidovou (countryovou) hudbu a spirituály. Odkaz na americké zdroje může pravděpodobně souviset se vzdorem mladé generace vůči panujícím soudobým poměrům v Československu a oficiálnímu antiamerikanismu. To se také odráželo v textech countryových písní, jež se zabývaly tématy z americké historie a Divokého západu, a rovněž v motivech svobody. Mezi nejvýznamnější soubory patřily Rangers, Greenhorns a Country Beat. Oblibu získávaly tramské písňové bratří Ryvolů. Zvláštní význam pro další více než dvě desetiletí získaly folková hudba a písničkářská scéna s písněmi evokující otevřeně i jinotajně politické motivy. Folk se obracel k folklorním tradicím, ale v moderním podání. Mezi průkopníky folku v Československu lze pokládat soubor Spirituál kvintet, který začínal americkými černošskými spirituály a gospelsy a později repertoár rozšiřoval o další tradice. Vrcholnou akcí pro folkovou scénu a jejich příznivce se stala Porta, pořádaná od roku 1967.<sup>80</sup>

Pro rozvoj populární hudby sehrála důležitou roli divadla malých forem. Ze začátku to byly divadla Rokoko a Divadlo na zábradlí s pásmem *Kdyby tisíc klarinetů*. Později se centry populární hudby stala především pražská divadla Semafor a Rokoko, ve kterých během 60. let vystupovala řada předních interpretů. Pro divadla těchto zaměření se tvořily inscenace s hudebními vystoupeními a rovněž divadelní muzikály. Dalšími významnými

---

<sup>79</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří, a kolektiv. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 - 1967*. 2011, Praha. s. 38.

<sup>80</sup> KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu /1918 – 1968/*. 1998, Praha. s. 337 - 341.

scénami se staly například pražský Paravan a Večerní Brno.<sup>81</sup> Dalšími divadly, jež se zaměřovaly na populární hudbu, se stala plzeňská Alfa a divadlo bratří Štáidlů a K. Gotta, Apollo.<sup>82</sup>

Na popularizaci populární a beatové hudby se podílely i hromadné sdělovací prostředky – časopisy, rozhlas a televize. Velkou oblíbenost si získala čtenářská anketa *Zlatý slavík* organizovaná od 60. do začátku 90. let časopisem *Mladý svět*.<sup>83</sup> V roce 1963 začal vycházet časopis se zaměřením na populární hudbu *Melodie*. V 60. letech se moderní hudbou zabývaly další časopisy pro mladé čtenáře, jako například časopis *MY* zabývající se bigbítovou hudbou nebo *Repertoár malé scény*, jenž se od poloviny šedesátých let zaměřil na populární hudbu.<sup>84</sup>

V rozhlase a v televizi se vysílaly pořady zaměřené na populární hudbu, různé recitály a také hitparády, jako například v rozhlase *Dvanáct na houpačce*.<sup>85</sup> Další formu zviditelnění moderní hudby představovaly pravidelně pořádané hudební festivaly, jak pro profesionální umělce, tak pro amatéry nebo mladé talenty. Na moderní populární hudbě byly založeny i filmové muzikály jako protiválečně laděný *Kdyby tisíc klarinetů* režisérů J. Roháče a V. Svitáčka a na příběhu studentské lásky a vzdoru mladé generace proti konvencím starších založený film L. Rychmana *Starci na chmelu*.<sup>86</sup>

Přes jistou otevřenost na kulturním poli probíhaly ideologické kampaně proti komercializaci v kultuře a vůbec proti kultuře považované za západní a proti jejím představitelům. Tyto akce probíhaly především za podpory okresních a krajských funkcionářů KSČ a rovněž konzervativních členů nejvyššího vedení strany. Tvrdé útoky směřovaly proti předním zpěvákům.<sup>87</sup> Nejznámějším případem se stala rezoluce Okresního výboru KSČ v Ústí nad Orlicí z prosince 1964, která dogmatickým způsobem směřovala proti liberalismu v kultuře a ve sdělovacích prostředcích a usilovala o nepovolení akcí v orlickoústeckém okrese, které podle této rezoluce, směřují proti politice komunistické strany a urážejí vkus pracujících. V oblasti populární hudby se týkalo zákazu vystoupení E. Pilarové a W. Matušky v regionu i z obavy nepatřičného chování diváků.<sup>88</sup>

---

<sup>81</sup> KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu /1918 – 1968/*. 1998, Praha. s. 159.

<sup>82</sup> DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. 1981, Praha. s. 217.

<sup>83</sup> RATAJ, Jan, HOUDA, Přemysl. *Československo v proměnách komunistického režimu*. 2010, Praha. s. 99.

<sup>84</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří. *Volný čas v českých zemích 1957 - 1967*. 2013, Praha. s. 305 - 306.

<sup>85</sup> KONRÁD, Ondřej, LINDAUR, Vojtěch. *Bigbít*. 2. vyd. 2001, Praha. s. 25.

<sup>86</sup> RATAJ, Jan, HOUDA, Přemysl. *Československo v proměnách komunistického režimu*. 2010, Praha. s. 99.

<sup>87</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří. *Volný čas v českých zemích 1957 - 1967*. 2013, Praha. s. 126 - 127.

<sup>88</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří, a kolektiv. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 - 1967*. 2011, Praha. s. 204 – 205.

Velkým fenoménem v hudební kultuře šedesátých let v Československu se stal nástup elektrických kytar v rytm'n'bluesovém, rock'n'rollovém, twistovém a bluesovém stylu označovaném z taktických důvodů kvůli kulturním ideologům jako beat nebo big – beat (snad podle písně amerického pianisty a zpěváka Fatse Domina *Big Beat*), až v roce 1967 se v článku v *Melodii* vše uvedlo na pravou míru, že se jedná o rock.<sup>89</sup> Big – beat (nebo bigbít) se stal osobitým výrazem zvláště mladé generace, který oproti dobovým společenským konvencím znamenal projev až živočišné energie a nespoutanosti. Mladí lidé, kteří již nezažili válku, velkou hospodářskou krizi v první polovině 30. let, ani budovatelské úsilí 50. let, kteří odmítali ideologické ovlivňování ze strany stranických nebo svazáckých orgánů, se dívali spíše přes železnou oponu na Západ a snažili se alespoň některé formy západní kultury a životního stylu, včetně zájmu o moderní hudbu, v československé socialistické realitě napodobovat. Stejně jako před časem jazz, tak rovněž rock'n'roll či bigbít se považoval kulturními ideology za úpadkový žánr importovaný z kapitalistické západní ciziny a režim se snažil různými prostředky se s ním vypořádat, což se mu nikdy nepodařilo, jak ukázaly další desetiletí a nové generace příznivců.<sup>90</sup>

Počátky československého rock'n'rollu se datují do konce 50. let, kdy se v Poděbradech zrodila skupina Samuel's Band, u jejíhož vzniku stály významné osobnosti pro vývoj československé beatové hudby P. Chrastina a P. Kaplan. Současně vznikla skupina FAPS orchestra, v níž působil například J. Brabec a jako host zpíval P. Bobek.<sup>91</sup> Ve stejné době a na počátku 60. let vznikaly i další skupiny Sputnici, Komety, Crazy Boys, Hell's Devils a další. S bigbítem spojila svou hudební aktivitu celá řada osobností, které se v pozdějších dobách prosadily nejen v rocku, ale i v jiných žánrech populární hudby – v popu, country i jazzu. Mezi nejvýznamnější představitele vývoje československého rock'n'rollu či bigbítu do poloviny šedesátých let vedle výše zmíněných patřili například P. Bobek, P. Sedláček a československý „král rock'n'rollu“ Miki Volek.<sup>92</sup> Již od druhé poloviny padesátých let v Redutě hrál Akord – club s J. Suchým snad jako první v Československu rock'n'rollové písně.<sup>93</sup>

---

<sup>89</sup> VEJVODA, Jiří. *Nárok na rock*. 1990, Praha. s. 16 - 17.

<sup>90</sup> VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom Rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 - 1989*. 2010, Praha. s. 207.

<sup>91</sup> KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu /1918 – 1968/*. 1998, Praha. s. 329.

<sup>92</sup> KONRÁD, Ondřej, LINDAUR, Vojtěch. *Bigbít*. 2. vyd. 2001, Praha. s. 13 – 21.

<sup>93</sup> VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom Rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 - 1989*. 2010, Praha. s. 209 - 210.

V 60. letech v Československu vznikalo obrovské množství big – beatových skupin, jak na profesionální bázi, tak ještě mnohem více na amatérské úrovni. Nejprve byly ovlivněny především americkou rock'n'rollovou a později rovněž britskou scénou. Jen v Praze existovalo v polovině 60. let údajně na tři stovky skupin. Mezi nimi hrály nejvýznamnější roli v první polovině 60. let profesionální skupiny Olympic a Mefisto, dále například Pra-Be, Sputnici, Juventus, Karkulka, Donald a další. Nejen v Praze, ale i v dalších československých městech fungovaly beatové skupiny. Mezi nimi pod vlivem Beatles vznikla na Slovensku kolem legendárního hudebníka Deža Ursínyho skupina Beatmen, která prorazila pražskou dominanci a získala si velký respekt u publika i jiných hudebníků.<sup>94</sup> Na Slovensku založil v roce 1963 P. Hammel skupinu Prúdy, k níž se později připojil varhaník M. Varga.<sup>95</sup>

Původně hrály převážně převzatý repertoár s anglicky zpívanými texty. Ze začátku měly početně sice malé, ale věrné publikum a zůstávaly mimo zájem sdělovacích prostředků, rozhlasu, televize nebo gramofonových nahrávek. Charakteristickým znakem se stala jejich krátkodobá činnost a fluktuace jejich členů.<sup>96</sup> Od začátku probíhaly diskuse o tom, jakým jazykem zpívat – anglicky nebo česky. Jednalo se o nalezení souladu mezi hudbou rock'n'rollu, jeho zvláštním rytmem a texty. Do diskuse se zapojoval tisk a oficiální instituce, které se stavěly proti používání angličtiny při zpěvu. V podstatě se ve většině případů o čistou angličtinu nejednalo, spíše o přezpívání naposlouchaných původních textů.<sup>97</sup>

Od začátku 60. let se začínají beatové hudbě prosazovat i česky zpívané texty, které nacházely pozitivní ohlas u publika i oficiálních institucí stojících proti anglickým textům. Asi první byla skupina Sputnici, například s P. Jandou nebo J. Stivínem. Dále česky zpívaly například skupiny Juventus se zpěvákem Karlem Černochem, George and Beatovens s P. Novákem a nastupující Olympic, v němž se vystřídal mnoho hudebníků, kteří se později prosadili v různých žánrech moderní hudby, ale mezi stálíce skupiny patřili kytarista, skladatel a zpěvák P. Janda a pianista M. Berka. Rocková hudba se dostala na scénu divadla

---

<sup>94</sup> KONRÁD, Ondřej, LINDAUR, Vojtěch. *Bigbít*. 2. vyd. 2001, Praha. s. 13 – 21.

<sup>95</sup> DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní*. 1981, Praha. s. 225.

<sup>96</sup> *Tamtéž*. s. 219.

<sup>97</sup> VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom Rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 - 1989*. 2010, Praha. s. 213.

Semafor v roce 1963 v pořadu *Ondráš podotýká*. Centra bigbítu v Praze představovaly kluby Karkulka a Olympic.<sup>98</sup>

Od druhé poloviny 60. let, kdy po odeznění módnosti bigbítu se tento žánr zařazoval do hudební kultury, vynikala mezi ostatními skupina Matadors, ve které působili například kytarista R. Hladík a zpívali postupně K. Kahovec, V. Mišík a V. Sodoma. Vedle Matadors to byly skupiny Flamengo (například s P. Novákem, K. Kahovcem a V. Sodomou), Framus Five s M. Prokopem nebo ostravské Flamingo.<sup>99</sup> Tehdy také probíhal jakýsi pomyslný souboj mezi skupinami Olympic a Matadors.<sup>100</sup> Vrcholnou událostí pro československou bigbítovou scénu pro danou epochu se stal *I. Československý beat festival* v prosinci 1967.<sup>101</sup>

Bigbít představoval vzdor nejen vůči oficiálnímu kulturnímu a politickému establishmentu, ale rovněž generační opozicí vůči rodičům.<sup>102</sup> Mladí se nechávali inspirovat poslechem zahraničních stanic, hlavně se zaměřením na populární hudbu. Velkou oblibu si získala stanice Radio Luxembourg, lidově zvaná *Laxík*.<sup>103</sup> Dalšími oblíbenými stanicemi s hudebními pořady se staly Svobodná Evropa, Hlas Ameriky nebo BBC.<sup>104</sup> V 60. letech se prosadily stanice vysílající z lodí v mezinárodních vodách, jako například nejznámější Radio Caroline a Radio Veronica. Další v Československu velmi dobře slyšitelnou stanicí představovala americká armádní stanice v Mnichově AFN Munich.<sup>105</sup> V rámci otevírání se světu do Československa dostávaly gramofonové desky s moderní hudbou. Rovněž významnou roli pro distribuci moderní hudby sehrávala moderní nahrávací technika v podobě magnetofonů. Pro šíření poslechu moderní populární hudby mělo v 60. letech vliv stále větší používání tranzistorových rozhlasových přijímačů.<sup>106</sup>

Zatímco jazz a swing začala oficiální místa respektovat jako součást hudební kultury od poloviny 50. let, rock'n'rollový styl přicházející ze Západu se stal důvodem mocenské represe proti jeho příznivcům. Tanečníci rock'n'rollu na veřejnosti byli obviňováni z výtržnictví. V roce 1957 došlo k zásahu orgánů Veřejné bezpečnosti proti tančícím

---

<sup>98</sup> KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu /1918 – 1968/*. 1998, Praha. s. 330 - 332.

<sup>99</sup> *Tamtéž*. s. 332.

<sup>100</sup> VEJVODA, Jiří. *Nárok na rock*. 1990, Praha. s. 71.

<sup>101</sup> KONRÁD, Ondřej, LINDAUR, Vojtěch. *Bigbít*. 2. vyd. 2001, Praha. s. 36 - 39.

<sup>102</sup> KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu /1918 – 1968/*. 1998, Praha. s. 327.

<sup>103</sup> VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom Rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 - 1989*. 2010, Praha. s. 154 – 158.

<sup>104</sup> RATAJ, Jan, HOUDA, Přemysl. *Československo v proměnách komunistického režimu*. 2010, Praha. s. 198 - 199 a 202.

<sup>105</sup> VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom Rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 - 1989*. 2010, Praha. s. 159.

<sup>106</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří. *Volný čas v českých zemích 1957 - 1967*. 2013, Praha. s. 303 – 304 a 310 - 311.

rock'n'roll v kavárně Mánes v Praze a následně soudnímu přelíčení s některými z účastníků. Přes tyto represe obliba moderní hudby u mladých lidí rostla. To hlavně vytušily organizace Československého svazu mládeže a začaly moderní hudební trendy tolerovat a časem různými formami podporovat. Svazácké organizace chtěly prostřednictvím moderní hudby získat vliv u jinak apatické mládeže a snažily se hudební tělesa a interprety zařadit do svých struktur. Na druhou stranu tohoto „usměrňování“ vytvářelo podmínky pro jejich koncertní činnost, zkoušení a podobně.<sup>107</sup>

V 60. letech docházelo k většímu prostoru mládeže, aby svobodněji a podle svých zájmů využívala volný čas. Pro mladou generaci, pro tu její část, která především žila ve městech, hrála důležitou roli při využití volného času moderní taneční hudba. S oslabováním ideologického ovlivňování se tolerantněji pohlíželo na nové styly, především rock'n'roll, v Československu z taktických důvodů nazývaný bigbít.<sup>108</sup> Ještě v roce 1965 se při vůbec prvním koncertním turné v Československu světově proslulé rockové skupiny, kterou byli britští Manfred Mann, se uvádělo, že jde o jazzovou skupinu.<sup>109</sup> U mladých lidí se projevovala apatie k akcím pořádaných nejrůznějšími organizacemi, jako estrádám nebo takzvaným hrátkám pořádaným ČSM. Přesto vznikaly mládežnické kluby s koncipovanými pořady s tématy, jež velmi zajímaly mladé lidi, včetně moderní populární, jazzové a bigbítové hudby.<sup>110</sup>

V souvislosti s rozšiřováním rock'n'rollové a bigbítové hudby se objevovaly subkultury nonkonformní mládeže takzvaných *pásků* a *mániček*, které dráždily své okolí i oficiální místa svým vzhledem a oblečením. Často docházelo proti těmto skupinám mladých lidí k represím. Na tyto skupiny, které se snažily vymanit z panujících společenských konvencí, se všeobecně, jak z oficiálních míst, tak od běžných lidí, pohlíželo jako na asociální a kriminální živly. Tyto skupiny rovněž byly spojovány s negativními společenskými jevy jako kouřením, nadměrným požíváním alkoholických nápojů, užíváním drog, byť v československé realitě zejména zneužíváním různých léčiv nebo i v kombinaci s alkoholem. Alkoholismus a užívání léčiv se ovšem týkaly v mnohých případech i samotných zpěváků a hudebníků, zejména na bigbítové scéně.<sup>111</sup>

---

<sup>107</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří. *Volný čas v českých zemích 1957 - 1967*. 2013, Praha. s. 300 - 301.

<sup>108</sup> *Tamtéž*. s. 299 - 300.

<sup>109</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří, a kolektiv. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 - 1967*. 2011, Praha. s. 527.

<sup>110</sup> FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří. *Volný čas v českých zemích 1957 - 1967*. 2013, Praha. s. 299 - 300.

<sup>111</sup> *Tamtéž*. s. 127, 320 - 321, 327, 334 a 366.



Dané období končí koncem roku 1967 a začátkem roku 1968, kdy do vedení Komunistické strany Československa nastupuje nové vedení v čele s A. Dubčekem a končí tak éra A. Novotného v čele strany a později i státu. Za pádem režimu A. Novotného stály i přes reformní pokusy přetrvávající ekonomické problémy, část vedení komunistické strany, inteligence žádající omezení zásahů do své práce ze strany stranických orgánů a nesouhlasící s jejich restrikcemi v kulturní politice. Největší kritika v té době zazněla na sjezdu československých spisovatelů v Praze v červnu 1967.<sup>112</sup>

## 2. 2. Shrnutí let 1948 – 1956 v karlovarském regionu

V roce 1949 při novém krajském zřízení vznikl Karlovarský kraj.<sup>113</sup> Na západě sousedil se Spolkovou republikou Německo a jejich vzájemná přísně střežená hranice, takzvaná *železná opona*, byla částí hranice v době studené války mezi Východem a Západem. Karlovarský kraj se novým krajským zřízením v roce 1960 stal s novými okresy Karlovy Vary, Sokolov a Cheb součástí Západočeského kraje.<sup>114</sup> Území dnešního Karlovarského kraje, stejně jako celé Československo, prošlo velkou demografickou změnou po roce 1945, kdy muselo německé obyvatelstvo opustit své domovy a odejít ze země. Kraj se musel znovu dosídlit lidmi, kteří přicházeli z celého Československa.

Kraj se musel několik generací vyrovnávat s pocity vykořenění a získávání příslušnosti ke kraji. Pro vnitřní poválečnou migraci důležitou roli sehrával průmysl a to především těžba hnědého uhlí v sokolovském revíru a na to navazující energetika a chemický průmysl. Kraj měl také tradici textilní, sklářskou, výroby porcelánu. Nedostatek pracovních sil se řešil náborovými kampaněmi a tzv. umístěnkami, což také vedlo k příchodu dalších nových obyvatel. Karlovarský kraj rovněž proslul lázeňstvím a tedy i cestovním ruchem (množstvím zahraničních lázeňských hostů). Vzhledem k příhraniční poloze nejen s Německou demokratickou republikou, ale i se Spolkovou republikou Německo, mohli obyvatelé kraje s rozvojem televize sledovat nejen zprávy o politických událostech, filmy, sportovní přenosy, ale i vývoj moderních trendů v hudbě prostřednictvím západoněmeckého televizního vysílání.

Největším kulturním střediskem zůstaly jako největší a nejvýznamnější československé lázeňské město Karlovy Vary, které přitahovaly přední umělce a umělecké soubory v oblasti vážné a populární hudby nebo divadelnictví z celého Československa.

---

<sup>112</sup> TIGRID, Pavel. *Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu*. 1992, Praha. s. 15 – 16.

<sup>113</sup> Kolektiv. *Dějiny Karlovarského kraje*. 2004, Karlovy Vary. s. 166.

<sup>114</sup> *Tamtéž*. s. 174.

Zároveň v Karlových Varech, ale například i v Chebu nebo Mariánských Lázních působila celá řada umělců, kteří se prosadili do povědomí celé československé kulturní veřejnosti. V Karlových Varech, stejně jako v Mariánských Lázních, se v uvedeném období konala řada přehlídek a festivalů celostátního i mezinárodního charakteru. Velkou společensko – kulturní událost mezinárodního významu, stejně jako v současnosti, představoval Mezinárodní filmový festival. Do dějin československé moderní hudby se Karlovy Vary zapsaly pořádáním první jazzové přehlídky v Československu v roce 1962.<sup>115</sup>

Významnou osobností karlovarského hudebního života do konce 50. let byl excelentní varhaník, klavírista, hudební skladatel a propagátor hry na elektronické varhany Ota Čermák, který svou tvorbou zasáhl do různých hudebních žánrů včetně taneční a jazzové hudby. Spolupracoval mimo jiné se zpěváky W. Matuškou nebo R. Adamem.<sup>116</sup> V roce 1959 vznikl jazzový orchestr Studio Club, který ve své době patřil mezi amatérskou jazzovou špičku, který nahrával pro rozhlas v Československu i v zahraničí. Mezi jeho zakladatele patřili J. Šostok a J. Spira. Orchestr spolupracoval s předními hudebníky jako například K. Krautgartnerem, J. Hammerem starším nebo V. Průchovou.

Regionální orgány Komunistické strany Československa pojímaly kulturní (a osvětovou) práci na základě usnesení XI. sjezdu Komunistické strany Československa jako cestu k dovršení kulturní revoluce „jako neoddělitelnou součást dobudování socialisace.“<sup>117</sup> V jednotlivých usneseních a diskuzích členů okresního výboru komunistické strany se řešily otázky kultury a jejího ideologického charakteru.<sup>118</sup> Například se jednalo o dostupnosti románů J. Škvoreckého *Zbabělci* a B. Pasternaka *Doktor Živago* a jejich vhodnosti z ideologické stránky. Nebo se jednalo o některé hudební produkce s odvážnými tanečními kreacemi.<sup>119</sup>

---

<sup>115</sup> HAVLÍČEK, Lev. *Historie mezinárodních jazzových festivalů v Karlových Varech*. In: *XXIII. historický seminář Karla Nejdla. Sborník přednášek*. 2014, Karlovy Vary. s. 90.

<sup>116</sup> HOCHMAN, Alois. *Karlovarský varhaník Ota Čermák*. In: *Hudební minulost a současnost Karlovarského kraje*. 2004, Karlovy Vary. s. 84 – 85.

<sup>117</sup> *Zpráva o ideolog. úrovni na okrese*. Přednesl Krýsl. In: *Zápis z okresního výboru KSČ v Chebu dne 19. 12. 1958*. s. 1. In: *Zápisy ze schůzí OV. 1958*. Fond 546, karton N8, inv. číslo 42, sign. 1 -288. SOKA Cheb.

<sup>118</sup> Diskusní příspěvek Jaroslava Milfajta. *Zápis ze zasedání okresního výboru Komunistické strany Československa v Chebu dne 25. listopadu 1960*. s. 1 - 2. In: *Zápisy ze schůzí OV. 1960*. Fond 546, karton N9, inv. číslo 44. SOKA Cheb.

<sup>119</sup> Diskusní příspěvek Stanislava Nedvěda. *Zápis ze zasedání okresního výboru Komunistické strany Československa v Chebu dne 25. listopadu 1960*. s. 6 - 7. In: *Zápisy ze schůzí OV. 1960*. Fond 546, karton N9, inv. číslo 44. SOKA Cheb.

Funkcionáři strany jednali o tom, jak občané okresu poslouchají zahraniční rozhlasové a televizní stanice.<sup>120</sup> Rovněž některé pořady a umělce, kteří účinkovali v Československém rozhlasu a Československé televizi, podrobovali okresní funkcionáři kritice a požadovali jejich větší zapojení do výchovy dospělých a dětí v duchu marxismu - leninismu.<sup>121</sup> V souvislosti s natáčením filmu *Kdyby tisíc klarinetů* v chebském okrese si okresní funkcionáři stěžovali na nevhodné chování W. Matušky, K. Gotta a E. Pilarové. Svou stížnost adresovali ústřednímu výboru strany a žádali zákaz jejich vystupování v televizi bez ohledu na jejich umělecké kvality.<sup>122</sup>

Na přelomu 50. a 60. let oficiální místa i v karlovarském regionu usilovala o dohled nad kulturními aktivitami. Jako příklad mohou sloužit Františkovy Lázně. Školská a kulturní komise Městského národního výboru ve Františkových Lázních usilovala na své schůzi v prosinci 1960 v souvislosti s činností místního souboru taneční hudby o posílení domácí písňové tvorby a omezení cizích vlivů a navrhovala: „*České a slovenské písně střídat s písněmi cizími.*“<sup>123</sup> Taneční orchestr DIXIE působil v rámci Kulturního a společenského střediska, které kontrolovalo jeho činnost.<sup>124</sup> Rovněž bděla (alespoň formálně) na uměleckou hodnotu a vhodnost programu estrádních pořadů.<sup>125</sup> Ve snaze o eliminaci operetních představení, která údajně kazila divácký vkus a pro jejich bezideovost, a pro získání mladých diváků, podporovala divadla malých forem.<sup>126</sup> V rámci plánu Kulturního a společenského střediska se měl i vytvořit ochotnický soubor pro divadlo malých forem.<sup>127</sup>

Pro pořádání kulturních událostí vydávaly různé instituce metodické příručky a informace právního charakteru, v nichž se odrážely i dobové ideologické fráze, jako například o výchově hudbou a rozšíření estetické výchovy nebo o úloze hudební činnosti k

---

<sup>120</sup> Diskusní příspěvek Fiřta. *Zápis ze školení okresního výboru KSČ v Chebu konaného dne 20 – 21 – 22/III. 61. s. 2 - 3.* In: *Zápisy ze schůzí OV. 1961.* Fond 546, karton N9, inv. číslo 45. SOKA Cheb.

<sup>121</sup> *Usnesení z plenárního zasedání Okresního výboru Komunistické strany Československa v Chebu konaného dne 6. Října 1962 od 8,30 . 15,45 hod.. s. 18 - 19.* In: *Zápisy ze schůzí OV. 1961.* Fond 546, karton N10, inv. číslo 46. SOKA Cheb.

<sup>122</sup> Diskusní příspěvek Josefa Hrachovce. *Zápis ze zasedání pléna Okresního výboru KSČ v Chebu dne 28. července 1964.* s. 10. In: *Zápisy ze schůzí OV. 1964.* Fond 546, karton N11, inv. číslo 48. SOKA Cheb.

<sup>123</sup> *Zápis ze schůze školské a kulturní komise, konané dne 30. 12. 1960 v 19.30 hod..* In: *Zápisy komise školské a kulturní. 1960 – 1986.* Fond 284, karton N23, inv. číslo 1145. SOKA Cheb.

<sup>124</sup> *Návrh plánu činnosti Kulturního a společenského střediska Františkových Lázní na rok 1962.* s. 7. In: *Kulturní a společenské středisko. 1960 – 76.* Fond 284, karton N13, inv. číslo 1085, sign. 456. SOKA Cheb.

<sup>125</sup> *Návrh plánu činnosti Kulturního a společenského střediska Františkových Lázní na rok 1961.* s. 2. In: *Kulturní a společenské středisko. 1960 – 76.* Fond 284, karton N13, inv. číslo 1085, sign. 456. SOKA Cheb.

<sup>126</sup> *Zpráva o zajištění činnosti Kulturního a společenského střediska Františkových Lázní v době hlavní lázeňské sezony t. j. od května do září 1961.* s. 2. In: *Kulturní a společenské středisko. 1960 – 76.* Fond 284, karton N13, inv. číslo 1085, sign. 456. SOKA Cheb.

<sup>127</sup> *Plán kulturní činnosti Městského národního výboru ve Františkových Lázních na II. čtvrtl. 1961.* s. 2. In: *Zápisy komise školské a kulturní. 1960 – 1986.* Fond 284, karton N23, inv. číslo 1145. SOKA Cheb.

přispívání „ke zvyšování kulturní úrovně a k rozvoji umělecké a tvůrčí činnosti lidu“.<sup>128</sup> Instituce si udržovaly kontrolu nad uměleckými soubory formou kvalifikací, kvalifikačních přehrávek<sup>129</sup> nebo vyžadování různých písemných elaborátů o jejich činnosti.

### 2. 3. Tisk na území dnešního Karlovarského kraje po druhé světové válce

Po skončení války došlo v celé zemi k reorganizaci tisku a jeho jiného pojetí jako národního majetku a prostředku veřejného života a státního zájmu a ne předmětu podnikání. Tisk měl být podroben státní kontrole a z toho důvodu došlo k omezování vydávání velkého množství periodik, která se většinou nacházela mimo zájem politických stran a společenských organizací sdružených v Národní frontě, a došlo v podstatě k zániku nezávislého tisku. Liberální systém vydávání novin za první republiky byl shledán jako nevyhovující novým společensko – politickým poměrům. V českých zemích to znamenalo vliv komunistické strany prostřednictvím ministra informací Václava Kopeckého na vydávání periodik. Pro vydávání a distribuci novin se důležitým regulátorem stal přístup k nedostatkovému papíru a vůbec k důležitým surovinám a poválečnými omezeními v dopravě. To platilo především pro oblasti v pohraničí.<sup>130</sup>

Po skončení II. světové války v osvobozeném Československu a tedy i v karlovarském regionu přestaly vycházet německé noviny. V Karlových Varech vycházely od roku 1945 *Karlovarské národní noviny*,<sup>131</sup> v Chebu týdeník Národní fronty *Chebsko*. V roce 1946 se objevil týdeník Krajského výboru KSČ pod názvem *Jednota*. V Karlových Varech vycházel od roku 1946 i regionální týdeník sociální demokracie *Budovatel*, jehož poslední číslo vyšlo 19. března 1948.<sup>132</sup> Od roku 1946 vycházel po celá desetiletí *Lázeňský časopis Karlovarska*, později vydávaný Městským národním výborem v Karlových Varech jako *Karlovarský lázeňský časopis*, jenž se zaměřoval především na lázeňské hosty a návštěvníky Karlových Varů. Po převzetí moci v Československu komunistickou stranou se veškerý legálně vycházející tisk dostal pod její kontrolu.

Hlavním tiskovým orgánem v rámci Karlovarského kraje se stala *Jednota* a od roku 1952 vycházející jako *Stráž míru*, která v průběhu roku 1953 začala vycházet dvakrát

<sup>128</sup> *Kulturně osvětová práce a právní předpisy. Učíme se pracovat se zákony*. 1960, Karlovy Vary. s. 23.

<sup>129</sup> *Povinné přehrávky*. [zkratka –js-]. In: *Sokolovská jiskra*, 10. listopadu 1965. s. 2.

<sup>130</sup> BEDNAŘÍK, Petr. *Český tisk v letech 1945 – 1948*. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd [online]. [cit. 2016-03-03]. Dostupné z [http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/385\\_bednarik\\_1945-1948.pdf](http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/385_bednarik_1945-1948.pdf).

<sup>131</sup> LINHART, Jiří. *Padesát let českého periodického tisku v Karlových Varech*. In: *V. historický seminář Karla Nejdla*. 1996, Karlovy Vary. s. 61.

<sup>132</sup> *Tamtéž*. s. 62.

týdně.<sup>133</sup> Jako orgán lidové správy existoval v období let 1950 – 1953 pod hlavičkou Krajského národního výboru v Karlových Varech časopis *Karlovarský kraj*.<sup>134</sup> V jednotlivých okresech tehdejšího Karlovarského kraje vycházely týdeníky, jež vydávaly Okresní výbory KSČ. Dále můžeme mezi periodické tiskoviny, jež se v regionu objevovaly, počítat různé podnikové časopisy a informační bulletiny měst a obcí.

V samotných Karlových Varech vycházel měsíčník s kulturními programy *KAM*. V 60. letech a až do druhé poloviny 70. let vycházel s přílohou, v níž se objevovaly články věnované Karlovým Varům a okolí, historii regionu a kultuře. V uvedeném období se objevovaly v bulletinu medailony nebo profily československých a světových umělců v oblasti moderní hudby, jak popu, country, folku, tak i big - beatu a jazzu. Případně se objevovaly rozhovory především s československými hudebníky a zpěváky. Na začátku 60. let kulturní magazín vycházel pod titulem *KAM v Karlových Varech v [daném měsíci] za kulturou, zábavou, poučením*. V průběhu roku 1964 vycházel pod názvem *KAM v Karlových Varech v [daném měsíci]* a na konci 60. let *KAM včera, dnes, zítra*.

Po novém krajském zřízení v roce 1960 se Karlovarský kraj začlenil do Západočeského kraje. Hlavní tiskový orgán představovala *Pravda*, již vydával Krajský výbor KSČ v Plzni společně s Krajským národním výborem v Plzni. Tyto noviny navazovaly na *Pravdu*, která jako list marxistické levice v sociální demokracii vycházející od roku 1919, později představovala komunistický list v západních Čechách. Od roku 1960 se *Pravda* stala deníkem. V karlovarské oblasti se ze *Stráže míru* stal orgán Okresního výboru KSČ a ještě v roce 1960 společně i Rady Okresního národního výboru v Karlových Varech<sup>135</sup>, jenž vycházel dvakrát týdně. Od roku 1965 se stal týdeníkem. V průběhu roku 1967 se stal týdeníkem Okresního národního výboru, jímž byl do roku 1970. Potom se stal opět týdeníkem Okresního výboru KSČ a Okresního národního výboru v Karlových Varech. Podobná situace panovala v ostatních dvou okresech regionu. V chebském okrese se tisknul od roku 1960 *Hraničář* a v sokolovském od roku 1953 *Sokolovská Jiskra*.

Krajské noviny reprezentované v daném období týdeníkem *Jednota* a od roku 1952 listem *Stráž míru*. Od července 1953 vycházela *Stráž míru* dvakrát týdně. V daném období se krajský tisk zabýval kulturními záležitostmi pod zorným úhlem vnímání kultury jako ideologického boje. Mnohé kulturní aktivity se v tisku pojímaly jako nepřátelské, buržoazní,

---

<sup>133</sup> FABIAN, František. *Bibliografie časopisů Západočeského kraje*. 1961, Plzeň. s. 136.

<sup>134</sup> Seznam periodik. Státní oblastní archiv Plzeň – Státní okresní archiv Karlovy Vary (SOka Karlovy Vary).

<sup>135</sup> LINHART, Jiří. *Padesát let českého periodického tisku v Karlových Varech*. In: *V. historický seminář Karla Nejdla*. 1996, Karlovy Vary. s. 62.

maloměšťácké, dekadentní nebo kulturně nehodnotné. Kultura nebo různé umělecké formy sloužily jako ideologický prostředek k ukázání změn, které se odehrávaly v tehdejším Československu. Například se psalo o tom, že kultura a umělecké výkony nejsou přístupny jako za starých časů, feudalismu a kapitalismu, jen privilegovaným vrstvám, ale naopak jsou přístupny všem pracujícím. Rovněž se v tisku bojovalo proti neangažovanému umění, kdy se samozřejmě jako angažované umění vnímalo umění, které podporovalo komunistickou ideologii.

Ohledně hudební produkce karlovarské noviny věnovaly velkou pozornost vedle klasické hudby vystoupením pěveckých nebo armádních souborů s repertoárem s budovatelskými písněmi nebo písněmi oslavujícími komunistické tradice, Sovětský svaz, práci a tak dále. Jako výrazu lidového charakteru kultury se propagovaly folklorní soubory. Větší prostor noviny věnovaly tehdy rozšířeným estrádám, kombinujícím různé umělecké formy. Naopak odsouzení se dostávalo taneční hudbě západního původu nebo pocházející z časů první republiky a protektorátu, kabaretním produkcím a rovněž operetám.

Z některých článků ovšem vyplývá, aniž by to samotní pisatelé zřejmě zamýšleli, široká oblíbenost těchto žánrů. Podle mého názoru lidé chtěli právě poslouchat hudbu z přirozené touhy po její zábavné a relaxační funkci. Budovatelské písně tuto funkci jistě plnit nemohly. Souzněly s dobovou propagandou, která se pro tehdejší lidi nutně musela prostřednictvím sdělovacích prostředků, politických školení, transparentů s hesly, ale i filmu, divadla nebo literatury dennodenně vtírat do jejich mysli. Ambivalentní postoj do poloviny 50. let zastávaly noviny vůči jazzové hudbě, na jedné straně jako symbol západní dekadentnosti a na druhé straně jako výraz utlačovaných vrstev černošského obyvatelstva amerického Jihu.

Samotné kultuře však věnovaly v porovnání s ekonomikou a politicko – ideologickými otázkami mnohem menší prostor. Do poloviny 50. let se o taneční nebo jazzové hudbě v karlovarských novinách mnoho nepsalo. Pokud se o ní psalo, tak především v negativním smyslu, jako o něčem dekadentním, nehodnotném nebo až nepřátelském. O kdysi populární trampské hudbě se vůbec nepsalo. Teprve od poloviny 50. let se objevuje více článků o taneční a jazzové hudbě. Vedle informací o vystoupeních se objevovaly i recenze a kritiky hudebních vystoupení a rovněž miniprofilů umělců a orchestrů.

### 3. Období let 1957 – 1967 v karlovarském regionálním tisku

#### 3. 1. Moderní hudba a dobové souvislosti

Také ve druhé polovině 50. let se rovněž odrážela ideologická práce Komunistické strany Československa. Vyzdvihovala se péče o umělce, které se věnuje socialistický stát pod vedením komunistické strany oproti kapitalistickým státům. Na druhé straně se nepřímo očekávala jejich loajalita a angažovanost v boji za socialismus.<sup>136</sup> Pochopitelně se nikde nepsalo o umlčených nebo uvězněných umělcích. Opět se aktivně bojovalo za nového socialistického člověka pomocí osvětové a výchovné práce národními výbory a pod vedením komunistické strany. Ta se snažila mít celou společnost pod kontrolou a o loajalitu občanů, kteří při využívání vymožeností socialistické společnosti měli přijmout myšlenky socialismu za své, nebýt pasivní, aktivně se podílet a pracovat pro potřeby socialismu.<sup>137</sup> Kultura měla sloužit zájmům pracujících, ale zároveň si měla zachovávat výchovnou funkci.<sup>138</sup>

Přece jen Karlovarský kraj a od roku 1960 Západočeský kraj se prezentovaly jako *Pevná hráz socialismu a míru*, vzhledem k jejich geografické poloze v sousedství imperialistického světa představovaného Spolkovou republikou Německo, tak i propagandistický a ideologický vliv komunistické strany mohl působit i vzhledem k jiným vnitrozemským českých oblastem a Slovensku silněji. Svou roli sehrávalo rostoucí šíření televizního vysílání a obyvatelé regionu mohli eventuálně sledovat programy západoněmecké televize. V oblasti žilo ještě v té době množství občanů německé národnosti a také mnoho vzdělanějších obyvatel střední a starší generace vzhledem k historickým souvislostem německý jazyk na různé úrovni ovládalo.

Mnohé články o různých žánrech populární hudby obsahovaly jistý ideologický podtext nebo otevřeně ideologickou náplň. Na druhé straně zůstává otázkou, zda se jednalo o vyjádření osobního názoru na svět, o politickou zakázku do stranických orgánů, pracovní zadání od nadřízených nebo o strategii autorů článků z existenčních důvodů nebo ve snaze propagace z jejich hledisek pozitivních hodnot, v tomto případě dobré moderní hudby. U článků, jež negativně hodnotily moderní hudební trendy, lze přepokládat politickou angažovanost v souladu s konzervativními proudy ve vládoucí komunistické straně nebo možná vznikaly pod politickým nátlakem. Některé z nich byly anonymní.

---

<sup>136</sup> *Ideologickou práci do popředí činnosti naší strany. Z referátu vedoucího tajemníka KV KSČ soudruha Jana Havelky na zasedání krajského výboru dne 6. září 1957.* In: *Stráž míru*, 14. září 1957. s. 3.

<sup>137</sup> *Nástroj kulturní revoluce.* In: *Stráž míru*, 19. května 1959. s. 1.

<sup>138</sup> WÁGNER, Josef. *V kulturním životě zahajuje divadelní sezóna.* In: *Sokolovská jiskra*, 11. září 1963. s.3.

Zhruba od poloviny 60. let se ideologický tlak se tolik neprojevuje a rovněž v člancích o moderní hudbě v okresních novinách se ideologie téměř neprojevuje, což bylo v souladu s uvolňováním v kultuře a ve společnosti a otevíráním se v jisté míře moderním trendům, které přicházely ze Západu. Moderní hudba z kontextu článků, které se jí zabývaly, vyznívala jako součást soudobé hudební kultury a korespondovala s moderním životním stylem. Pokud se ozývaly kritické hlasy, tak se týkaly především bigbítu, který se stal jedním z vyjadřovacích prostředků mladé generace nezasažené tolik válkou a velkou hospodářskou krizí jako generace jejích rodičů. V 60. letech se mladá generace, především v západním světě, snad poprvé v historii v kultuře, v životním stylu, v módě, v politických a společenských otázkách silněji projevila. Tyto trendy oslovily i část tehdejší československé mládeže. Tyto výtky měly vedle ideologického i mezigenerační rozměr. Velký význam pro rozšiřování moderní hudby (a vůbec pro přínos informací) v uvedeném období mělo rozhlasové vysílání, nejen tuzemské, ale v otázce nejnovějších hudebních trendů především vysílání západních stanic. Svou roli hrála stále větší dostupnost tranzistorových přenosných přijímačů a magnetofonů.

Od konce 50. let se začalo více psát v regionálním tisku o taneční a jazzové hudbě. Na přelomu 50. a 60. let se větší pozornost v regionálním tisku začala věnovat jazzové hudbě i ve vztahu k mládeži. V průběhu 60. let začaly okresní noviny více psát o dalších žánrech moderní hudby, vedle jazzu se stále více objevovaly články o beatové hudbě. Na začátku 60. let se mezi jednotlivými žánry moderní hudby nerozlišovalo a často psalo jako o jednom žánru, především jako o jazzové nebo taneční, případně o estrádní hudbě. Zhruba od doby před polovinou 60. let se v novinách objevovaly zmínky o beatové nebo bigbítové hudbě. Většina informací v oblastním tisku měla informativní charakter, který se týkal vystoupení a koncertů v regionu. Mnohé z těchto informací byly fotografie z vystoupení doplněné krátkými popisky. Někdy přinášely profily umělců, mnohdy převzaté z jiných tuzemských periodik. Snad kromě kulturního magazínu *KAM v Karlových Varech* se v hlavních oblastních novinách neobjevovaly informace o folkové nebo countryové hudbě. O jiných žánrech se psalo jen okrajově, především v souvislosti s divadly malých forem.

Někdy se noviny pokoušely o vlastní recenze a kritiky a také přinášely rozhovory s umělci. Z okresních novin v tomto směru především *Sokolovská jiskra* dávala prostor recenzím, kritikám, přinášela rozhovory i představovala přední hudebníky a interprety. Záleželo na zájmech a vztahu redaktorů k moderní hudbě, osobách šéfredaktorů a jejich tolerantnosti a jak se domnívám, z velké části na postojích funkcionářů okresních a krajských výborů komunistické strany. Seznam různých koncertů a vystoupení svědčí o tom,



že v regionu velmi často vystupovali tehdejší přední umělci z celého Československa a i ze zahraničí. Pominu-li atraktivitu a kulturní tradici samotných Karlových Varů nebo Mariánských Lázní, finanční možnosti průmyslových podniků, zejména Hnědouhelných dolů a briketáren Sokolov, svou roli hrál tehdejší životní styl, poptávka po kultuře a zábavě, kdy lidé ještě kulturu prostřednictvím televize a jiných elektronických médií tolik pasivně nekonzumovali, a byli ochotni kulturní (ale také například sportovní) podniky ve větší míře navštěvovat nebo kulturu na amatérské úrovni sami provozovat. To se projevovalo zejména u mladých lidí při jejich vztahu k moderním trendům populární hudby, především u bigbítu. Četnost zpráv o koncertech a hudebnících svědčí o bohaté kulturní nabídce na území dnešního Karlovarského kraje v daném období.

Mnohem více článků o daném tématu vycházelo v kulturním magazínu *KAM v Karlových Varech* v [daný měsíc], který vycházel měsíčně a informoval o programu karlovarských kulturních zařízení, v 60. a 70. letech otiskoval občas vedle pozvánek na vystoupení i profily účinkujících a někdy i rozhovory s umělci, seznamoval čtenáře se zpěváky a skupinami, které měly v Karlových Varech vystupovat nebo jim byly určeny poslechové pořady. V magazínu *KAM* vycházely v průběhu 60. let informace o předních představitelích jazzové, popové i beatové (rockové) hudby, většinou převzaté z jiných periodik. Čtenáři mohli získat seriózní informace i informace až bulvárního charakteru například o Beatles, Monkees,<sup>139</sup> Elvisi Presleym,<sup>140</sup> Franku Sinatrovi,<sup>141</sup> Petule Clarkové, Rayi Charlesovi,<sup>142</sup> a mnohých dalších. Toto periodikum, které sice připomínalo různá výročí důležitá pro tehdejší režim, přece jen v menší míře než hlavní krajské a okresní noviny vzhledem ke svému zaměření působilo méně ideologicky a mohlo věnovat větší prostor tématům nejen z oblasti moderní hudby, ale kultury vůbec. Čtenáři se tak mohli dovědět informace o hvězdách západního showbyznysu.

Ve druhé polovině 50. let docházelo k soustředování organizování kulturního života pod jednu instituci v rámci daného místa. V centru oblasti se organizace ujal Městský národní výbor v Karlových Varech, jenž měl do systému kulturního života přinést pořádek: „*Dnes je každému kulturnímu pracovníku jasné, že hlavně v uspořádání kulturní činnosti v našem městě není žádného systému... Všechna budou pod jednou střechou.*“ V článku se uvádí, že koordinování pořádání kulturních pořadů neuspělo a že se poskytovalo příliš

---

<sup>139</sup> *The Beatles*. In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, duben 1967. s. 16 a 17.

<sup>140</sup> *Dvě strany zajímavosti*. In: *KAM v Karlových Varech v červenci*, červenec 1967. s. 21.

<sup>141</sup> *Hollywoodský vůdce*. In: *KAM v Karlových Varech v březnu*, březen 1967. s. 4 a 5.

<sup>142</sup> *Jednou větou o „pop music“*. In: *KAM v Karlových Varech v srpnu*, srpen 1967, s. 15.

prostoru k pořádání různorodých akcí rozdílné kvality (umělecké i ohledně ideologické vhodnosti): „*bují liberalismus se všemi svými šarlatánskými květy.*“ Dále autor článku připomíná, že se město vyznačuje roztržitostí kulturních programů a dochází až ke komerční snaze přilákat diváky, což přirovnává k „*hokynaření*“. Vládnoucí ideologie, jíž měla kultura a umění sloužit, se projevila v autorově závěrečné výzvě. „*Všechna zařízení jsou naše. Je třeba jim rozumně a spravedlivě vládnout... vyhlásit nelítostný boj největším nepřátelům kultury v současné době: Liberalismu, kýči, diletantství, poloprofessionalismu a kořistění.*“<sup>143</sup> Kultura tedy měla sloužit vládnoucí ideologii při výchově nového socialistického člověka a zábavnější či komerčnější formy se stávaly nežádoucími. Svobodná umělecká tvorba, jež této ideologii odporovala, se označovala za „*liberální*“ a vlastně za nepřátelskou. Rovněž z článků s ideologickým podtextem v hlavních okresních novinách jako by vyplýval ještě jeden moment a to, že umělecká tvorba musí mít nějaký ideový nebo vědecky zdůvodněný záměr či smysl, jako by v ní chyběla přirozená touha člověka se realizovat, vyjádřit se uměleckými prostředky nebo neodůvodněný pocit uspokojení z tvorby a na druhé straně její přirozená a neodůvodněná recepce ze strany spotřebitelů, diváků a posluchačů.

Kulturní ideologové nepřestávali bojovat o hodnotné umělecké vyžití občanů, zejména mládeže. V kritických člancích se zřetelně promítal i generační faktor a mezigenerační rozpory. *Večer písní New Orleansu* v provedení dixielandbandu z Prahy skončil podle novin skandální událostí, kdy součástí koncertu se stal odborný výklad o historii jazzu: „*Přitom však došlo k ostudnému vystoupení právě oné části mládeže, která provokativním potleskem a hlučně přerušovala výklad a celkový průběh představení.*“ Mládež zřejmě chtěla slyšet hudbu a o výklad příliš nestála a to i přesto, že se jednalo o obhajobu jazzu, alespoň podle mé domněnky. Lze se domnívat, že se jednalo o přednášku, jež měla zařadit jazz do kontextu socialistické kultury s odkazem na jeho afroamerický původ a rovněž v souvislosti s jeho odsuzováním v předchozím období. Autor(ka) článku neopominul(a) zmínit rodičovský vliv a výchovu, nedostatečné působení Československého svazu mládeže (ČSM) a práce regionálních politických a kulturních pracovníků.<sup>144</sup>

Ve stranických novinách se na začátku 60. let řešila návštěvnost koncertů a vztah mladých lidí k hudbě. Okresní výbor Československého svazu mládeže v Sokolově, jenž se v této záležitosti angažoval a rovněž ideologicky snažil usměrnit, cyklus koncertů a

---

<sup>143</sup> KRÁTKÝ, Ivan. *O kulturním hokynařství.* In: *Stráž míru*, roč. 11, číslo 33, 21. dubna 1956, Karlovy Vary. s. 3.

<sup>144</sup> *Naše poznámka. Co se vlastně stalo v Moskvě.* [zkratka zí-nk]. In: *Stráž míru*, 4. dubna 1956. s. 5.

přednášek pro pracující a studující mládež, který měl seznamovat mládež s hudbou různých žánrů, včetně vážné hudby, a „pomáhat zejména členům soutěžících kolektivů plnit závazek i socialisticky žít“. Velkou pozornost s návštěvou asi 650 lidí si získala přednáška Lubomíra Dorůžky o vývoji jazzu s ukázkami jazzové hudby a filmem *Cesta džezu*.<sup>145</sup> Zdálo se, alespoň v tomto případě, že snaha Československého svazu mládeže měla úspěch, když svazáci využili oblibu jazzové a taneční hudby mezi mladými lidmi na začátku 60. let po jejím znevažování jako dekadentní hudby v první polovině 50. let.

Ohledně pořadů pro mládež Hornický dům v Sokolově organizoval koncerty, divadelní představení a estrády a v září cyklus „Hudební mládež“. Krajské noviny kritizovaly nedostatečnou propagaci některých kulturních událostí, jako v případě estrády sovětských umělců i s ideologickým podtextem: „Zarážející byla však účast na estrádě sovětských umělců, která svou úrovní daleko převyšovala mnohou estrádní tvorbu našich a zahraničních scén... Překvapil nás také postoj některých závodů k žádosti o účast. Kdyby bývaly vyvinuly tolik úsilí, jako tomu bylo u černošského baletu, museli bychom organizovat dvě představení sovětské estrády.“ Sovětský svaz se chápal v dobové propagandě jako příklad následování v politických, ekonomických, společenských nebo kulturních otázkách. V článku se otevřeně přiznává, že diváci, pokud si mohli zvolit, nejevili o vystoupení sovětských umělců nebo vysloveně propagandistická představení příliš velký zájem. Ideologický nádech má i zmínka o kvalitnější propagaci účinkujících ze Západu ze strany pražské hudební agentury. Přes polemiku o kulturní úrovni pořádaných estrád se pozitivně i přes slabou návštěvu sovětské estrády hodnotila dobrá návštěvnost.<sup>146</sup>

Rovněž Komunistická strana Československa na různých úrovních se mimo jiné prostřednictvím moderní hudby v polovině 60. let působit na mládež. V rámci akce zaměřené na mládež *Strana hovoří s mládeží* pořádal Celostátní výbor Komunistické strany Československa budovatelů Palivového kombinátu Vřesová *Večery mladých*, které měly formou zábavných programů a diskuzí přitáhnout k politice komunistické strany mladé lidi. Nechyběla ani populární hudba a taneční zábava.<sup>147</sup> Jak tyto kampaně dopadly se lze jen dohadovat. Podle mého názoru mladí lidé k agitaci komunistické strany byli lhostejní a především se zajímali o hudební produkce.

Ukazovalo se i tehdy, stejně jako v současnosti, že jednodušší formy zábavy přitahují více než intelektuálnější umění. Navíc se mohla projevovat jakási nechut' v dané době k

---

<sup>145</sup> *Pro lepší poměr k hudbě*. In: *Sokolovská jiskra*, 15. února 1961. s. 3.

<sup>146</sup> KRYSTL. *Některé postřehy k činnosti Domu kultury v Sokolově*. In: *Stráž míru*, 11. března 1960. s. 4.

<sup>147</sup> *Mladé to zajímá*. [zkratka -BRT-]. In: *Sokolovská jiskra*, 1. prosince 1965. s. 1.

oficiálně propagované kultuře, jež byla v souladu s komunistickou ideologií. Tato kultura měla sloužit k dovršení kulturní revoluce, vítězství nad buržoazními ideologiemi, odstranění maloměstských přežitků nebo k výchově nového člověka, který by se ztotožnil s myšlenkami komunismu. Kulturní revoluce měla připravit společnost na přechod ke komunismu. Lidé, včetně mladé generace, unavení z propagandy a mobilizování k budování nové spravedlivé společnosti především vyhledávali takové formy umění, jež přinášely zábavu a oddech. Musíme uvážit, pro mnohé po náročném pracovním dni a u pracujících žen ještě péči o domácnost a děti, chyběla energie nebo vzdělání pro vstřebávání náročnějšího umění. Proto volili „tradičnější“, nenáročnou a zároveň odideologizovanou formu zábavy. Taková kritéria mohla plnit a také částečně plnila populární hudba, zejména jeho hlavní proud, taneční a později popová hudba.

Ještě na začátku 60. let kulturní ideologové ve snaze o kontrolu nad kulturou otevřeně prohlašovali: „*Budeme preventivně sledovat hodnotu každé dovážené estrády, její dramaturgii a pochopitelně i umělecký dopad na návštěvníky.*“<sup>148</sup> Neměla se podceňovat lidová tvořivost a vytýkala se přemíra zájezdů „*profesionálních umělců a „umělců“*“ i jejich upřednostňování před místními amatérskými soubory. Rovněž se závodním klubům vytýkalo, že se zaměřují na pořádání tanečních zábav místo osvětové práce.<sup>149</sup> Jak už bylo výše sděleno, lidé toužili hlavně po zábavě.

Československý svaz mládeže pořádal i v karlovarském regionu *Hrátky mládeže*. V listopadu 1958 připravily Okresní výbor Československého svazu mládeže a Hornický dům v Sokolově první svazácké hrátky, jež měly plnit roli taneční zábavy, ale také měly posloužit na kulturně – výchovném poli.<sup>150</sup> Inspirován činností pražské Violy inicioval Místní výbor Československého svazu mládeže pořádání literárních a hudebních večerů, při které účinkoval jazzový soubor studentů karlovarského pedagogického institutu Studix.<sup>151</sup>

Kulturní péče se dostávalo i vojákům základní služby, zejména vzhledem ke geografické poloze karlovarské oblasti vojákům Pohraniční stráže, kteří mohli oproti minulosti údajně lépe využívat možností kulturního a uměleckého vyžití: „*A dnes máš, soudruhu vojine, k dispozici dobře vybavené kulturní místnosti... máš dokonce možnost zúčastnit se tvorby a práce nejrůznějších zájmových kroužků podle schopností a zájmů.*“

---

<sup>148</sup> WAGNER, Josef. *V kulturním životě zahajuje divadelní sezóna*. In: *Sokolovská jiskra*, 11. září 1963. s. 3.

<sup>149</sup> HUDEC, Jaroslav. *Co v kultuře nepotřebujeme*. In: *Sokolovská jiskra*, 28. listopadu 1958. s. 2.

<sup>150</sup> BEČVÁŘ, J. *Svazácké hrátky*. In: *Stráž míru*, 5. prosince 1958. s. 4.

<sup>151</sup> LINHARTOVÁ, A. *Karlovarské violy*. In: *Lázeňský časopis*, prosinec 1963. s. 6.

V rámci jednotky Pohraniční stráže v Chebu pracovala „estrádní“ hudební skupina,<sup>152</sup> která se, vedle jiných vojenských souborů v oblasti, také zúčastňovala Soutěže tvořivosti mládeže.<sup>153</sup> Z vojenského prostředí chybějí nějaké zmínky o beatových skupinách a můžeme se domnívat, že právě v ozbrojených složkách panoval v uvedeném období nejsilnější ideologický tlak a protizápadní propaganda.

### 3. 2. Jazzová hudba

Jazzová a taneční hudba v tisku neměly jen zábavnou a výchovnou funkci, ale rovněž i ideologickou stránku, jako například při založení Džezového kroužku při Interklubu Kulturního a společenského střediska v Mariánských Lázních.<sup>154</sup> Kroužek v Karlových Varech uspořádal pásmo věnované Louisi Armstrongovi a v podtitulu si autor článku, jenž referoval o této události, kladl otázky o hodnotě a prospěšnosti jazzové hudby pro československou mládež. V obou případech se jazz hodnotil pozitivně z ideologického hlediska, neboť tento žánr vychází z lidové tvorby amerických černochů. Autor vyhodnotil akci jako vydařenou a ocenil tvorbu Louise Armstronga, který měl vystupovat v Sovětském svazu.<sup>155</sup> Tato zmínka měla pravděpodobně legitimizovat jazz v očích těch, kteří donedávna v jazzové hudbě viděli dekadentní západní výtvar. Při propagaci daného hudebního žánru se používaly mnohdy z taktických důvodů stejné zbraně, jaké používali kulturní ideologové. Zdá se, že v souvislosti s jazzovou nebo taneční hudbou se objevuje na přelomu 50. a 60. let musela mít z ideologického hlediska nějaký smysl nebo cíl a málokdy se uváděla její relaxační funkce nebo prostě „bezúčelný“ pocit z jejího provozování nebo poslechu. Pod vlivem nastupujících nových žánrů jako bigbítu a mainstreamového popu a jejich rozlišování se jazzové hudbě věnovalo v tisku od poloviny 60. let přece jen méně prostoru než v předchozím období. Souviselo to zřejmě se změnou vnímání rozdílů jazzu a do té doby mainstreamové taneční hudby nebo swingu. V magazínu *KAM* se objevovaly články o jazzu přece jen větší míře. Jazz měl své příznivce, ale začal být zřejmě chápán jako intelektuálnější hudební žánr, především jeho modernější formy.

V roce 1957 se v *Karlovarském lázeňském časopise* objevila zmínka o vzniku Jazz – klubu de Karlovy Vary při krajském domu osvěty, který sdružoval amatérské hudebníky a příznivce jazzu z Karlových Varů a vytvářel organizační základnu pro propagaci jazzové

---

<sup>152</sup> *Hraničářská estráda*. [zkratka –MLK-]. In: *Stráž míru*, 21. listopadu 1958. s. 3.

<sup>153</sup> *Z kultury v okrese*. [fotografie Karla Loužného s popiskem]. In: *Hraničář*, 18. června 1963. s. 3.

<sup>154</sup> *Krátce z okresů. Mariánské Lázně*. In: *Stráž míru*, 22. ledna 1960. s. 2.

<sup>155</sup> *Mládí a džez*. In: *Stráž míru*, 26. února 1960. s. 4.

hudby, prostřednictvím které: „...se bude lépe vysvětlovat mladým lidem a vůbec všem jazzofilům, co je opravdový jazz, co moderní taneční hudba a jak rozpoznat libivý komerční klíč od moderního hudebního výrazu.“<sup>156</sup> Také v tomto případě se činnost musela odůvodnit a zaúkolovat. Zůstává otázkou, zda tento jazzový klub vlastně funkčně pracoval, neboť v roce 1960 *Karlovarský lázeňský časopis* informoval o opětovném vzniku Jazz – klubu při Kulturním a společenském středisku města Karlových Var, který spolupracoval s Divadlem hudby, později s Malou scénou, při přípravě jazzových pořadů.<sup>157</sup> Jazz – club představoval nahrávky předních představitelů československé a světové jazzové hudby doplněné promítáním krátkých filmů<sup>158</sup> a v *KAM* vycházely k těmto pořadům profily umělců, například o orchestru Glenna Millera,<sup>159</sup> Rayi Charlesovi,<sup>160</sup> Milesi Davisovi,<sup>161</sup> Dave Brubeckovi<sup>162</sup> nebo Mahalii Jacksononové.<sup>163</sup> Při pořádání jazzových večerů v rámci karlovarského Jazz Klubu účinkovaly i další místní soubory jako například Studix a Nonet 62.<sup>164</sup> Při jednom večeru jako host vystoupil se sólem na saxofon Karel Krautgartner, jenž ocenil výkony Petra Elledera a pianisty Jana Spiry a které oba pozval ke spolupráci.<sup>165</sup>

Rovněž v dalších městech karlovarského regionu pracovaly další podobné kluby. V rámci Kulturního a společenského střediska v Mariánských Lázních existoval Jazzový kroužek, který inicioval pod patronátem Ústředního výboru Československého svazu mládeže první celostátní setkání znalců jazzové hudby na začátku roku 1961, který měl řešit úlohu jazzu ve společnosti. Z článku vyplývá, že odpovědní funkcionáři svazu si v otázkách jazzu nevěděli na přelomu 50. a 60. let příliš rady: „Jazz je mezi námi – to nelze popřít – a není dosud jasno, jakou úlohu plní.“<sup>166</sup> Zřejmě propagovaný ideologický model jazzové hudby jako výrazu boje afroamerických obyvatel Spojených států amerických již nestačil. V té době se také stále více hrál rock’n’roll nebo bigbít či twist, pro něž neexistovaly příslušné „škatulky“.

---

<sup>156</sup> *Karlovarská sůl*. [pseudonym Váš arne]. In: *Karlovarský lázeňský časopis*, číslo 9, září 1957, Karlovy Vary. s. 11.

<sup>157</sup> *Jazz-club v K. Varech*. [zkratka -n-]. In: *Karlovarský lázeňský časopis*, červenec 1960. s. 14.

<sup>158</sup> *O Ray Charlesovi i džezovém pianu*. [zkratka nov]. In: *KAM v Karlových Varech v září*, září 1965. s.9.

<sup>159</sup> *Služba čtenářům*. [zkratka -jn-]. In: *Stráž míru*, 22. prosince 1964. s. 4.

<sup>160</sup> *Krátce z okresu*. In: *Stráž míru*, 12. října 1965. s. 2.

<sup>161</sup> *Karlovarský Jazz – club*. In: *KAM v Karlových Varech v září*, září 1966. s. 43.

<sup>162</sup> *Jazz Club hlásí. Hovoří Dave Brubeck*. In: *KAM v Karlových Varech v květnu*, květen 1967. s. 13.

<sup>163</sup> *Jazz Club hlásí. Mahalia Jackson*. In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, duben 1967. s. 13.

<sup>164</sup> *Jazz klub zahájí*. [zkratka (ah)]. In: *Stráž míru*, 14. února 1964. s. 3.

<sup>165</sup> *Hostem večera – Karel Krautgartner*. In: *Stráž míru*, 4. ledna 1965. s. 3.

<sup>166</sup> HORA, L. *Pro dobrou jazzovou hudbu*. In: *Hraničář*, 11. října 1960. s. 3.

Od roku 1960 se věnovali jazzové hudbě i jejímu vývoji v Divadle hudby, později známém jako Malá scéna.<sup>167</sup> Na začátku 60. let Malá scéna organizovala sezení karlovarských jazzových amatérských hudebníků *Jam session* a v *Karlovarském lázeňském časopise* vyšel článek, který obhajoval takové neformální setkávání a zároveň: „*Na každém sezení při džezové hudbě jsou posluchači koncertů, které nechtějí být koncerty, chtějí být docela neformálním posezením, radostí z poslechu dobré, čisté hudby.*“ Z článku vyplývá nejen pozitivní autorův vztah tomuto žánru, ale zdůraznění „lidovosti“ ve smyslu opozice proti komerčnosti vyhovovalo tehdejší ideologickým frázím.<sup>168</sup> Například zde hrály místní jazzové orchestry, jako orchestr Kulturního a společenského střediska, pozdější Metronom za řízení Ivana Šembery a orchestr J. Šašinky.<sup>169</sup> Při jednom *Jam session* účinkovali Studio club Jaromíra Šostoka spolu s klavíristou Janem Hammerem a zpěvačkou Vlastou Průchovou.<sup>170</sup> Studio – club později vedl klavírista Jan Spira.<sup>171</sup> Divadlo hudby, pozdější Malou scénu, otevřeli představením *G. Gerswin a džez*. Představení ocenil autor článku, historik, hudební a divadelní vědec a velký znalec karlovarského kulturního života Vladislav Jáchymovský. Pořad se skládal z kombinace nahrávek hudby, mluveného slova, promítáním diapozitivů a světelných efektů.<sup>172</sup>

Jazzové a taneční hudbě se z okresních novin poměrně často věnovala *Sokolovská jiskra* a to nejen informacemi o koncertech, ale i představovala ve svých článcích hudebníky, přinášela recenze a kritiky a některé články se zabývaly jazzovou a taneční hudbou ze společenských i ideologických souvislostí. Například v březnu 1964 vyšel článek Františka Hadravského o jazzové a taneční hudbě, který mimo jiné požadoval větší sepětí práce skladatele a textaře, zvládnutí herní techniky, znalost not, poctivost a pracovitost. Autor také varuje, že při přílišné snaze po modernizaci může docházet k nesrozumitelnosti skladby, jež „*stává se technickou záležitostí bez vnitřního opodstatnění.*“

Článek má jistý ideologický podtext: „*Dříve se hrálo to, co se „odkoukalo“ ze Západu. V mnohých případech je tomu i dosud, zvláště u malých big – beatových nebo twistových skupin. Nyní je snaha po osvobození.*“ Dále upozorňuje před pronikáním komerční hudby ze zahraničí, která snižuje úroveň taneční hudby: „*Jde o příliv šlágrů, které vyhovují nízkému*

---

<sup>167</sup> JEŽEK, Alois . *Vzpomínky na karlovarskou Malou scénu*. [online]. [cit. 2016-11-09].

Dostupné z <http://pukv.opsforte.eu/archiv/02cl10.pdf>.

<sup>168</sup> *Sezení při džezové hudbě*. [zkratka -Chm-]. In: *Karlovarský lázeňský časopis*, duben 1962. s. 6.

<sup>169</sup> LINHARTOVÁ, A. *Karlovarské violy*. In: *Lázeňský časopis*, prosinec 1963. s. 6.

<sup>170</sup> *Sezení při džezové hudbě*. In: *KAM v Karlových Varech v dubnu za kulturou, zábavou, poučením*, číslo 4, duben 1962. s. 14 a 15.

<sup>171</sup> *Prvních 35 členů džezového klubu*. [zkratka (tj)]. In: *Stráž míru*, 25. února 1964. s. 3.

<sup>172</sup> JÁCHYMOVSKÝ, Vladislav. *První krůčky Divadla hudby*. In: *Stráž míru*, 12. srpna 1960. s. 3.

*vkusu posluchačů, ale z hudebního hlediska jsou bezcenné.*“ Vyzdvihuje výchovný charakter taneční hudby nejen z hlediska hudebního vzdělání a vkusu posluchačů, ale i z hlediska společenských norem. Zřetelně se jedná o generační otázky a rovněž naráží na taneční projevy (rock’n’roll nebo twist) mladých lidí: „*Jsou lidé, ... kteří se domnívají, že svým výstředním chováním dělají husarský kousek... a lidé se špatným chováním by se neměli vůbec pouštět do sálu.*“ Samotný jazz osvobozený od braku a komerčních vlivů může být podle autora prospěšný.<sup>173</sup> Autor článků zřejmě pojímal jazzovou hudbu jako smysluplnou, pokud vyhovuje jistým ideovým požadavkům bez ohledu na její zábavnou funkci nebo jako projev lidských emocí a energie. S článkem částečně polemizoval Ota Pejša ohledně toho, že ne všechny vlivy ze zahraničí jsou umělecky bezcenné a že se příliš neudělalo pro zlepšení nízkého vkusu posluchačů a jejich vzdělávání a také poukázal na pokroky domácí jazzové tvorby.<sup>174</sup> To svědčí o tom, že alespoň v některých kulturních otázkách mohlo docházet na stránkách stranických novin k odborným diskusím s rozdílnými názory.

V Chebu se rovněž věnovalo Malé divadlo Kulturního a společenského kulturního střediska rovněž pořádání jazzových koncertů. Vedle předních československých orchestrů a zpěváků, jako například Junior Tria s později slavnými hudebníky Janem Hammerem mladším u piana, Miroslavem Vitoušem na basu a jeho bratrem Alanem na bicí, dále to byly zpěvačka Vlasta Průchová s manželem Janem Hammerem starším na vibrafon<sup>175</sup> nebo vítěz ústředního kola *Soutěže tvořivosti mládeže*, Jazz Combo s později velice známým trombonistou Svatoplukem Košvancem,<sup>176</sup> vystupovali místní jazzoví hudebníci. Mezi nimi vynikali pianista F. Pinkas s doprovodem bicích a basy, který předvedl několik vlastních skladeb, a orchestr Reflex, který upozornil výkony saxofonisty J. Krále a improvizacemi svého vedoucího J. Bayera.<sup>177</sup> V Sokolově na začátku 60. let vzniklo Džez – studio mladých, orchestr mladých lidí, kteří „*mají rádi muziku a rádi „dělají“ džez...*“ Je otázka, do jaké míry se jednalo o jazzovou hudbu nebo nastupující bigbít. V tisku se objevovaly na začátku 60. let informace, buď z neznalosti, nebo taktických důvodů, o jazzu.<sup>178</sup>

V květnu 1962 se konala v Karlových Varech do té doby zřejmě největší událost v moderní hudbě *I. mezinárodní džezová přehlídka* spojená s diskusemi určenými především

---

<sup>173</sup> HADRAVSKÝ, František. *O jazzu a taneční hudbě*. In: *Sokolovská jiskra*, 11. března 1964. s. 3.

<sup>174</sup> PEJŠA, Ota. *Ještě slovo o džezu a taneční hudbě...* In: *Sokolovská jiskra*, 25. března 1964. s. 3.

<sup>175</sup> HORÁČEK, Jaroslav. *V Chebu nejsou milovníci džezu*. In: *Hraničář*, 4. června 1963. s. 3.

<sup>176</sup> HORÁČEK, Jaroslav. *První zdařilá akce. Jazz Combo v Chebu*. In: *Hraničář*, 9. dubna 1963. s. 3.

<sup>177</sup> HORÁČEK, Jaroslav. *V Chebu nejsou milovníci džezu*. In: *Hraničář*, 4. června 1963. s. 3.

<sup>178</sup> *Nový orchestr s novým programem*. [zkratka –CH-]. In: *Sokolovská jiskra*, 13. února 1962. s. 3.



mládeži.<sup>179</sup> Další článek informoval o přípravách přehlídky, které se měly zúčastnit přední profesionální československé orchestry, jako orchestry Gustava Broma, Karla Krautgartnera, Ferdinanda Havlíka a Pražský dixieland, zpěvačky Vlasta Průchová, Hana Hegerová nebo Jarmila Veselá. Dále se měly účastnit amatérské soubory jako například Skupina tradičního džezu nebo karlovarský Studio club.<sup>180</sup> V květnu v předvečer přehlídky se program aktualizoval a vedle uvedených účinkujících měli vystoupit S+H kvartet, dixieland Herberta Warda, Karel Gott, Michal Polák, Rudolf Rokl, Jan Hammer a další.<sup>181</sup> Podle karlovarských novin měla přehlídka velký úspěch. Ze zahraničí se přehlídky účastnily soubory Jazz Optimist z Berlína, Garay trio z Budapešti, Electro costa z Bukurešti a kvintet D. Kalwińského z Krakova.<sup>182</sup>

V roce 1963 se v Sokolově<sup>183</sup> a v Karlových Varech uskutečnily koncerty britského pozounisty Chrise Barbera a jeho Chris Barber's Jazz Band se zpěvačkou Ottilií Patersonovou.<sup>184</sup> K tomuto koncertu autor článku *Kolem jednoho koncertu* zkritizoval nedokonalé technické a organizační zázemí v Grandhotelu Moskva: „*Co říci ale k tomu, že začátek koncertu se zpozdil asi o 35 minut? Je to pochopitelné, protože v obou šatnách byly pouze tři soudružky, které prostě nestačily při své nejlepší vůli nával zvládnout... Musíme počítat s tím, že na kulturní akce chodí i pacienti, kteří mají být ve 22 hodin doma. Potom se stane, že půl hodiny před koncem odchází značná část diváků, což jistě divně působí na účinkující... Co říci tomu, že zvukoví technici přijdou těsně před zahájením koncertu na to, že jim nefungují mikrofony?... A to je další ostuda.*“<sup>185</sup> I jazzová hudba tak mohla sloužit k poukázání na drobné nedostatky v tehdejšímu tisku. V tomto případě se nejednalo o kritiku zaměřenou na samotný žánr nebo umělecké výkony, ale na organizační stránku pořádání koncertu poškozující hudebníky a diváky.

Rovněž i v jiných městech karlovarské oblasti, jako například v Mariánských Lázních, ve Františkových Lázních nebo v Chebu se diváci mohli seznámit s předními jazzovými soubory, domácími i zahraničními. O koncertech referoval i dobový regionální tisk. V Karlových Varech hrál jeden „*z nejznámějších tradičních souborů*“ jazzový orchestr klarinetisty Mr. Acker Bilka, vítěz 1. mezinárodního jazzového festivalu v Praze v roce

---

<sup>179</sup> Květen v rytmu džezu. In: *Stráž míru*, 12. ledna 1962. s. 3.

<sup>180</sup> Přípravy na džezovou přehlídku. [zkratka lht.]. In: *Stráž míru*, 6. února 1962. s. 3.

<sup>181</sup> 24. 5. Začíná I. mezinárodní přehlídka džezové hudby v Karlových Varech. In: *Stráž míru*, 18. května 1962. s. 3.

<sup>182</sup> Skončila přehlídka džezové hudby. In: *Stráž míru*, 29. května 1962. s. 3.

<sup>183</sup> WAGNER, Josef. *Anglický orchestr Chris Barber's do Sokolova*. In: *Sokolovská jiskra*, 7. března 1963. s. 1.

<sup>184</sup> *Jediný koncert*. In: *Stráž míru*, 12. března 1963. s. 3.

<sup>185</sup> MALÝ, E. *Kolem jednoho koncertu*. In: *Stráž míru*, 29. března 1963. s. 3.

1964.<sup>186</sup> Dále se v kraji představili orchestr předního švédského jazzového klarinetisty světové třídy Putte Wickmana<sup>187</sup> nebo dánský dixielandový orchestr Papa Bues Viking Jazz Band.<sup>188</sup>

### 3. 3. Taneční a populární hudba

Regionální tisk se na konci padesátých let stále více věnoval taneční (jazzové) hudbě, která v sobě zahrnovala několik hudebních stylů a které se často prolínaly. Ve větší míře se věnovaly hostujícím profesionálním orchestrům a zpěvákům, které v kraji hostovali. Od poloviny 60. let stále více přinášely informace o nastupující mladé generaci zpěváků, prostřednictvím původních a převzatých článků i rozhovorů o jejich umělecké dráze i osobního života. Zdá se, že také regionální periodika pochopila roli těchto osobností a jejich vlivu na mládež. Vystihuje to změnu oproti období 50. let, kdy v duchu kolektivismu se taková osobitost spíše upozaďovala. Rovněž i v socialistickém Československu se vyskytovaly hvězdy tuzemské hudební scény, navzdory původním snahám kulturních ideologů. Do poloviny 60. let se především psalo o jazzové a taneční hudbě, mnohdy s ideologickým podtextem. Spíše se však jednalo zejména o zařazení žánru do ideologického rámce, jako například u jazzu jako hudby utlačovaných Afroameričanů. Dále se moderní hudby využívalo v novinových člancích k demonstrování blízkého vztahu se socialistickými zeměmi nebo k vyjádření touhy žít v míru a podobně. Tyto aspekty můžeme vnímat jen jako obligátní formalistické ideologické klišé bez vztahu k samotné hudbě.

Periodika v karlovarské oblasti se věnovala i regionální amatérské hudební scéně. Zprávy o regionálních interpretech a souborech měly v převážné míře ve stranickém okresním tisku informativní charakter. Malá četnost zpráv o regionální amatérské hudební scéně mohla souviset s jejich menší obecnou známostí i s tím, že vznikalo v té době množství amatérských hudebních skupin nebo další z různých důvodů zanikalo, například z pracovních, studijních, rodinných důvodů nebo z důvodu nástupu na základní vojenskou službu nebo přechodu hudebníků do jiných těles. Pokud okresní noviny věnovaly pozornost amatérským hudebníkům, tak v souvislosti k různým regionálním hudebním přehlídkám a soutěžím.

Dále se o nich psalo v rámci různých společenských a režimních akcí. Jednalo se o taneční zábavy, plesy, ale také jako doprovodný program různých schůzí, zasedání nebo

---

<sup>186</sup> *Přijede pan B.* In: *KAM v Karlových Varech v říjnu*, říjen 1965, Karlovy Vary. s. 6.

<sup>187</sup> AVRATOVÁ, Věra. *Švédský Putte Wickman zpestří sezónu.* In: *Hraničář*, 10. září 1963. s. 3.

<sup>188</sup> *Krátce.* In: *Hraničář*, 8. září 1964. s. 3.

manifestací či prvomájových oslav. Zhruba od roku 1964 se stále v člancích regionálních novin objevovala beatová hudba. V průběhu 60. let se ideologický tlak v člancích zmírňoval a postupně se moderní hudba pojímala z uměleckých hledisek. Kritika se zaměřovala na technické dovednosti hudebníků, popřípadě organizační záležitosti koncertů. Rovněž amatérská scéna se podrobovala kontrole oficiálních institucí, například ve formě povinných kvalifikačních zkoušek, jejichž úspěšné složení umožňovalo veřejné vystupování.<sup>189</sup>

*Stráž míru* uváděla, že 25. října 1957 měl v Grandhotelu Moskva vystoupit taneční orchestr z Německé demokratické republiky.<sup>190</sup> Vystupování souborů a interpretů ze zemí sovětského bloku v regionu, zejména z Německé demokratické republiky a to z geografických a historických důvodů nacházelo propagandistickou odezvu oblastním tisku, a měla demonstrovat přátelství mezi socialistickými zeměmi. Stejně tak na druhé straně vystoupení místních souborů v socialistickém zahraničí.<sup>191</sup> Ve vztahu k Německé demokratické republice hrála roli nejen její zeměpisná blízkost, příslušnost k sovětskému bloku, na rozdíl od Spolkové republiky Německo, ale i to, že v té době zde ještě žili nevysídlení občané německé národnosti a místní dialekty němčiny zde byly ještě slyšet.

*Stráž míru* a jiné tiskoviny přinášely informace a rozhovory o hudebnících z takzvané kapitalistické ciziny, ve kterých dotazovaní kladně hodnotili svůj pobyt v socialistickém Československu. O propagandistických důvodech v této záležitosti asi nelze pochybovat a jiný obsah, než kladně hodnotící československou socialistickou realitu, tyto rozhovory, nebo alespoň jejich zveřejněný obsah v regionálním tisku, ani nemohly mít. Například *Stráž míru* přinesla také rozhovor s italskou zpěvačkou Orlandou Ceveriniovou, která vystupovala ve slavnostním sále Grandhotelu Moskva v Karlových Varech, poté měla vystupovat i s orchestrem Gustava Broma a s Otou Čermákem. Rozhovor mohl mít jistý propagandistický záměr. Zpěvačka se vyjadřovala o svých pocitech z pobytu v Československu a vyslovila obdiv k lidem, jejich kulturní úrovni nebo vyzdvihovala dostatek zboží v obchodech. S ohledem na dobu zhruba patnácti let po válce, kdy několik generací zažilo válku a strach z ní mohla dobová propaganda využívat, zazněla z úst zpěvačky touha po trvalém míru.<sup>192</sup>

Vedle pozitivních zpráv a recenzí se objevovaly i některé negativní stránky. Kriticizovala se zájezdová představení konaná především ze zjištěných důvodů i jejich

---

<sup>189</sup> *Upozornění vedoucím souborů.* In: *Stráž míru*, 21. dubna 1956. s. 5.

<sup>190</sup> *Uvítáme německé hudebníky.* [zkratka -če-]. In: *Stráž míru*, 22. října 1957. s. 3.

<sup>191</sup> ČERMÁK, V. *Mezinárodní estráda družby.* In: *Stráž míru*, 8. srpna 1958. s. 4.

<sup>192</sup> *Poprvé v Československu. Malý rozhovor s Orlandou Ceverini.* [zkratka -šed-]. In: *Stráž míru*, 1. září 1961. s. 1.

úroveň.<sup>193</sup> Není divu, že při tehdejších životním stylu, kdy ještě televize nehrála takovou roli v náplni volného času a zábavy, byla vyšší poptávka po živě hrající hudbě k poslechu a hlavně k tanci. Vedle kvalitních souborů musely tuto poptávku splnit soubory a zpěváci, jejichž úroveň vždy nespĺňovala představy o kvalitní hudební interpretaci. Pochopitelně, drtivá většina těchto zájezdových představení měla za účel finanční profit. Důvod lze také hledat v tehdejší institucionalizaci zábavy a taneční hudby a státně plánované ekonomiky, kdy zřizovatelé souborů, v tomto případě umělecké agentury nebo kulturní střediska, hleděly i na plnění hospodářských ukazatelů.

V karlovarské *Stráži míru* se objevil ironicky pojatý kritický článek na vystoupení hudebního souboru Luďka Mendraly v hotelu Central v Karlových Varech, ve kterém se objevil, kromě hodnocení hudební dramaturgie vystoupení, i ideologický tón. Autor článku mimo jiné uvedl : „*Vydržel jsem populární šlágry žertovné, laškovné, vášnivé i orientální... vydržel jsem sérii národních písní mistrovsky zkosmopolitizovaných (je nutno pamatovat na zahraniční návštěvníky, že?)... A když pak bylo hudbou(?) i zpěvem zneuctěno Largo z Dvořákovy „Novosvětské“, rozdrtil jsem plombovaný zub moudrosti. Chtělo se mi zařvat na celý svět, že se tady děje nepomstěné příkoří nejen hudbě, ale vůbec všem estetickým hodnotám, že se tady mrzačí něco, co má povznášet...*“<sup>194</sup>

Po jisté době vyšla ve *Stráži míru* reakce Luďka Mendraly na kritiku. Přiznával, že hlavním posláním vystoupení jeho souboru je: „...*bavit hosty v kavárnách a vinárnách, hrát především k tanci...*“. Z článku mimo jiné vyplývá nabádání spojené s kritikou uměleckého vkusu posluchačů, který neodpovídal představám kulturních ideologů: „*Soubory by se neměly mýlit tzv. úspěchy u části obecnstva. Jsou stále ještě lidé, kteří v umělecké orientaci zaostávají a libují si v nejlacinější komerční hudební produkci.*“ Dále v článku zazněl slib o dalším zaměření na úroveň hudebních vystoupení v Karlových Varech s výzvou k odpovědným orgánům při Městském národním výboru v Karlových Varech.<sup>195</sup>

Ještě na začátku 60. let se objevovaly kritiky na různé jevy, které podle jejich autorů odporovaly představám oficiální kulturní politiky, například vzhledu účinkujících nebo snahy po komerčním úspěchu při opomenutí kvality a tak podobně. V jednom článku, mimo jiné, vyplývá nabádání spojené s kritikou uměleckého vkusu posluchačů: „*Soubory by se neměly mýlit tzv. úspěchy u části obecnstva. Jsou stále ještě lidé, kteří v umělecké orientaci*

---

<sup>193</sup> *Co říkají v Chebu.* In: *Stráž míru*, 8. května 1959. s. 4.

<sup>194</sup> ŠINDELÁŘ, Jiří. *Hudba? - Hudba!*. In: *Stráž míru*, 3. února 1961. s. 3.

<sup>195</sup> *Hudba? - Hudba!*. In: *Stráž míru*, 18. dubna 1961. s. 3.

zaostávají a libují si v nejlacinější komerční hudební produkci.“<sup>196</sup> Na začátku 60. let se v *Hraničáři* objevil dopis od čtenáře, který negativně hodnotil výkon i vzhled profesionální zpěvačky v jedné z chebských vináren s požadavkem na zákaz takových vystoupení na veřejnosti.<sup>197</sup> Další problém, jenž se objevoval v oblastním tisku, představovala příslibená, neuskutečněná vystoupení profesionálních umělců.<sup>198</sup>

Kritickou zůstávala, zejména vůči profesionálním umělcům, z ideologických pohnutek ještě na přelomu 50. a 60. let, *Sokolovská Jiskra*. O. Bořík negativně hodnotil revue *Kouzelný večer*, ve kterém vystoupila tehdejší zpěvácká hvězda Rudolf Cortés: „*Celému pořadu chyběla myšlenka a vtip. Byl to sled šlágrů a nějakého toho kouzelnického triku... I my v Sokolově se domníváme, že by revue dneška měla mít vyšší cíl než jenom bavit.*“<sup>199</sup> V 60. letech se v oblastním tisku objevovaly náznaky jistého uvolnění v kultuře: „*Hodnotící komisi jsou všichni návštěvníci kulturního podniku. To je rozdíl hodnocení kvalifikačních přehrávek hudebních souborů, které se dřív dělaly jen před úzkou komisí.*“<sup>200</sup> Hudebníci zřejmě volili takovou produkci, jež by přítomné diváky oslovila. Taneční hudba a její „šlágry“, včetně písní nebo skladeb západní provenience, tehdy již zřejmě nikomu nevadily a hudebníci se nemuseli obávat nějakých postihů ze strany příslušných orgánů, ani odsuzujících článků v tisku.

V průběhu 60. let se taneční hudba proměňovala v pop, hlavní proud moderní hudby. Vedle zavedených zpěváků ze starších období nastupovala mladá generace. Především tato generace se stala ve větší míře předmětem zájmu tisku, jenž se snažil oslovovat jejich generační souputníky. Rovněž v regionálním tisku se stále více psalo o hvězdách tehdejší populární hudby jako například Heleně Vondráčkové nebo Václavu Neckářovi.<sup>201</sup> V *KAM* vytiskli několik „střípků“ a postřehů o Karlu Gottovi. V magazínu přetiskli poznámku Karola Sidona v *Literárních novinách*: „*Karel Gott už prostě není tak božský – jako býval. To se stává. Jeho sláva... trochu ztratila na oslnivosti, ale ještě pořád hodně znamená... Zůstává prostě nejlepším, nejuznávanějším zpěvákem... Gott je Gott, klasik v sotva pětadvaceti letech...*“<sup>202</sup> Toto hodnocení v kontextu dalšího půlstoletí vyznívá velice zajímavě. Další zpěváckou hvězdu, o které se často v regionálních periodikách často psalo,

---

<sup>196</sup> *Hudba? - Hudba!*. In: *Stráž míru*, 18. dubna 1961.

<sup>197</sup> BUCHANCOVÁ, Jaroslava. *Jen když se zpívá...* In: *Hraničář*, 21. listopadu 1961. s. 3.

<sup>198</sup> BEJČEK, Josef. *VI. festival ašské mládeže slavnostně zakončen*. In: *Hraničář*, 13. června 1967. s. 3.

<sup>199</sup> BOŘÍK, O. *Kulturní rubrika. Kouzelný večer*. In: *Sokolovská jiskra*, 11. března 1960. s. 2.

<sup>200</sup> *Hodnotící komisi jsou všichni návštěvníci...* [fotografie J. Schneidera]. In: *Stráž míru*, 28. května 1963. s.3.

<sup>201</sup> *Po velkém úspěchu...* [fotografie Heller Miloš]. In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, duben 1966. s.9.

<sup>202</sup> *Program IX. divadelní přehlídky*. In: *KAM v Karlových Varech v červnu*, červen 1966. s. 4 a 5.

představovala Eva Pilarová.<sup>203</sup> Mnozí uvedení interpreti působili nebo ještě dodnes působí v tuzemském showbyznysu dalších několik desítek let.

V Karlových Varech se měl květnu 1967 natáčet jeden z dílů televizního seriálu *Píseň pro Rudolfa III.* pod názvem *Muž v Redingotu*. Tento hudební seriál, kde zaznělo mnoho populárních hitů a vystupovalo množství populárních zpěváků, zaznamenal v té době u televizních diváků obrovský úspěch.<sup>204</sup> Tento seriál se v době normalizace nevysílal a stal se jedním z prvních „trezorových“ seriálů vysílaných tehdejší Československou televizí po listopadu 1989. O natáčení přinesl dvoustránkovou reportáž s fotografiemi *Lázeňský časopis*, s poznámkou o příčinách úspěchu seriálu, který byl díky scénáři Jaroslava Dietla, který „přesouvá se v celém světě zájem od show a pouhých písničkových pořadů k dějovým celkům.“<sup>205</sup>

Noviny rovněž přinesly zprávu o březnovém koncertu v roce 1967 největší mezinárodní hvězdy v oblasti popu, která tehdy vystupovala v karlovarském regionu, rakouského zpěváka Uda Jürgense, vítěze *Velké ceny Eurovize* z roku 1966, v Národním domě v Karlových Varech.<sup>206</sup> Magazín *KAM* přinesl jeho profil<sup>207</sup> a rovněž vedle snímků z uvedeného koncertu zveřejnil rozhovor se zpěvákem.<sup>208</sup> O průběhu koncertu referoval také *Lázeňský časopis*.<sup>209</sup>

V uvedeném období pro vývoj moderní hudby v Československu se hrávala divadla malých forem. Do regionu, především do Karlových Varů, zajížděla se svými hudebními programy řada předních avantgardních a hudebních divadel. Také v Karlových Varech vzniklo několik divadelních souborů ovlivněných divadly malých forem, na ochotnické a studentské bázi, se zaměřením na programy s poezií a s moderní hudbou různých žánrů. Nejvýznamnější v karlovarském divadelním životě představovaly studentské divadlo KAPSA nebo poetické divadélko Svišť, které se vyznačovalo autorským pojetím svých představení. Autor jednoho článku oceňuje invenci a talent mladých autorů představení a rovněž autorů hudby a textů: „...mladí dovedou napsat, zkomponovat i zahrát to čím žijí, podle svých představ i citů. Ukázali, že se obejdou bez osvědčených autorů konfekčních textů

---

<sup>203</sup> *Orel nebo panna*. Eva Pilarová. In: *KAM v Karlových Varech v červnu*, červen 1967. s. 21.

<sup>204</sup> *Muž v redingotu*. In: *Stráž míru*, 30. května 1967. s. 3.

<sup>205</sup> *Óda na snění. Písničky pro Rudolfa III. tentokrát z Karlových Varů*. [zkratka -lht-]. In: *Lázeňský časopis*, červen 1967. s. 4 a 5.

<sup>206</sup> *Uvidíme a uslyšíme Udo Jürgense*. [zkratka -H-]. In: *Stráž míru*, 21. února 1967. s. 1.

<sup>207</sup> HES, Josef. *Jeden Jürgens*. In: *KAM v Karlových Varech v únoru*, únor 1967. s. 16.

<sup>208</sup> *Für die wunderschöne Stadt Carlsbad alle guten Wünsche und auf Wiedersehen 12. 3. Udo Jürgens*. In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, duben 1967. s. 14 a 15.

<sup>209</sup> STUHLÝ, A. F. *Udo Jürgens – merci*. In: *Lázeňský časopis*, duben 1967. s. 15.

*i neméně osvědčených melodií*“<sup>210</sup> V Mariánských Lázních moderní hudba zněla v Divadle Kruh<sup>211</sup> nebo v divadélku Džbán z Horního Slavkova.<sup>212</sup> V Sokolově pracoval soubor Sosák, jehož repertoár ovlivnilo divadlo Semafor.<sup>213</sup> Výčet divadel svědčí o vlivu divadel malých forem, jaký měla nejen na divadelní činnost, ale i rozvoj hudebního života a provozování moderních hudebních žánrů v karlovarském regionu v průběhu 60. let. Za zmínku stojí, že se jednalo o divadla a hudební soubory mladých nadšenců.

K hudebním představením v Karlových Varech rovněž sloužily varieté Orfeum, kde se konaly kombinované programy artistických a hudebních vystoupení různých žánrů moderní hudby. Moderní hudba byla také slyšena v klubu Florentina v Grandhotelu Moskva. Kulturní a společenské středisko pořádalo každý čtvrtek literárně hudební pořady ve Florentině s moderní taneční hudbou s hosty, jako například Janou Malknechtovou, Jiřím Jelínkem, Rudolfem Roklem, Karlem Gottem, Hanou Hegerovou a dalšími.<sup>214</sup>

Velmi významný kulturní stánek v uvedeném období pro celý karlovarský region představovalo Loketské přírodní divadlo, v němž v letních měsících vystupovali přední československé hudební a divadelní soubory a interpreti. *Loketskému kulturnímu létu* a jeho jednotlivým programům se v sokolovských okresních novinách věnovala patřičná pozornost, včetně hodnoticím stanoviskům na jednotlivá představení.<sup>215</sup> Na přelomu 50. a 60. let se projevil úbytek návštěvnosti a *Loketské kulturní léto* ohrožoval nedostatek finančních prostředků. V tisku se řešila další perspektiva dalšího provozu divadla a vyjadřovaly se obavy o jeho další existenci,<sup>216</sup> které se na dalších více než třicet let naplnily. Teprve ve druhé polovině 90. let se zásluhou nadšenců a později i města Loket se začalo divadlo postupně oživovat a v současné době se zde konají hudební události s vystoupeními předních českých i zahraničních hudebníků. Větší atraktivitu tomuto kulturnímu stánku a atmosféru jednotlivých pořadů zvyšovala poloha amfiteátru na břehu řeky Ohře a středověkým hradem umístěným na skále na protějším břehu.

V té době velkou událost pro karlovarskou oblast znamenalo natáčení hudebního filmu s protiválečným apelem *Kdyby tisíc klarinetů* s písničkami z dílny Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra, v němž účinkovali vedle hereckých představitelů tehdejší přední osobnosti populární

---

<sup>210</sup> „Konečně sami“. [zkratka -st-]. In: *Stráž míru*, 1. dubna 1964. s. 3.

<sup>211</sup> *Všehochuť zajímavostí. Mariánskolázeňská scéna „Kruh“*. [zkratka va]. In: *Hraničář*, 12. ledna 1965. s.2.

<sup>212</sup> STUDENÝ, Jaroslav. *Zamyšlení a poznámky k STMP 1965 - 66*. In: *Sokolovská jiskra*, 18. května 1966. s.2.

<sup>213</sup> JANIŠ, Josef. *To všechno odnes čas*. In: *Sokolovská jiskra*, 7. května 1962, Sokolov. s. 3.

<sup>214</sup> LINHARTOVÁ, A. *Karlovarské violy*. In: *Lázeňský časopis*, prosinec 1963. s. 6.

<sup>215</sup> *Loketskému létu na závěr*. In: *Sokolovská jiskra*, 23. srpna 1961. s. 3.

<sup>216</sup> BOŘÍK, O. *XII loketské kulturní léto*. In: *Sokolovská jiskra*, 7. června 1961, Sokolov. s. 3.

hudby. Film se natáčel v roce 1964 mimo jiné ve Františkových Lázních, v Mariánských Lázních a v Lázních Kynžvart. Okresní periodika přinášela články o natáčení filmu a jeho účinkujících, především tehdy již velice populárních zpěvácích, které čtenáři jistě uvítali. Reportáž o filmu a jeho natáčení se objevila i v *Lázeňském magazínu*.<sup>217</sup> Tehdy se již i v regionálním tisku prosazoval jakýsi „kult hvězd“, se kterými se mladí lidé mohli ztotožňovat nebo následovat jejich vzor. To může svědčit o tom, že se sdělovací prostředky oproti předchozím obdobím zaměřovaly ve větší míře na mladou generaci. Natáčení filmu v oblasti mělo i vedlejší účinek, ať již hlediska ekonomického, tak i jakéhosi misijního, neboť fanoušci předních zpěváků a moderní hudby je mohli vidět a slyšet naživo, protože mnozí aktéři filmu účinkovali v představení divadla Semafor *Zuzana není pro nikoho doma* v Mariánských Lázních ve čtrnácti představeních<sup>218</sup> a také v Chebu.<sup>219</sup> Podle tisku se představení těšila velkému zájmu diváků a všechna představení byla vyprodána.<sup>220</sup>

Regionální tisk tak využíval velké popularity divadel Semafor a Rokoko a jejich protagonistů. Některé z těchto informací nesly v sobě jistý až bulvární nádech. Pro popularitu zpěváků sehrávaly důležitou roli sdělovací prostředky. Vedle tisku a rozhlasu se o to zasloužilo i televizní vysílání a rostoucí počet domácností, které vlastnily televizor. Vzrůstající popularita osobností tuzemské hudební scény jistě připomínala „západní“ způsob života a zřejmě dráždila konzervativnější stranické funkcionáře na nejrůznějších úrovních. Kulturním ideologům byly proti mysli i postoje mnohých ředitelů kulturních středisek a organizátorů, kteří tuto vlnu snažili využít a z komerčních důvodů dávali více prostor populární hudbě a mohli tak plnit hospodářské plány. Populární hudba rovněž více přispívala k vykazování jejich činnosti.

Ve *Stráži míru* například v rubrice *Krátce z okresu* vycházely krátké zprávy o účinkování regionálních souborů taneční, jazzové hudby i bigbítu při různých příležitostech, jako na tanečních zábavách, plesech nebo takzvaných „čajích“.<sup>221</sup> Stejně jako Karlovy Vary nebo Mariánské Lázně, tak i Františkovy Lázně nabízely svým obyvatelům, lidem z okolí a lázeňským hostům nabízelu bohaté kulturní vyžití. Kulturní a společenské středisko

---

<sup>217</sup> SOELDNER, Ivan. *Bílé noci kynžvartské aneb kdyby tisíc klarinetů...* In: *Lázeňský časopis*, červenec 1964, Karlovy Vary. s. 17.

<sup>218</sup> *Ve dne filmují, v noci vystupují. Čtrnáct představení se Šlitem a Suchým.* [zkratka -jva-]. In: *Hraničář*, 21. dubna 1964. s. 3.

<sup>219</sup> *Semafor také do Chebu* [zkratka vah]. In: *Hraničář*, 26. května 1964. s. 3.

<sup>220</sup> *Ve dne před kamerou – večer před diváky* [zkratka – JŠ -]. In: *Hraničář*, 26. května 1964. s. 3.

<sup>221</sup> *Krátce z okresu.* In: *Stráž míru*, 4. října 1966. s. 2.



připravilo příznivcům moderní hudby pestrý program.<sup>222</sup> Také v Chebu Kulturní a společenské středisko pořádalo programy s hudebními pořady.<sup>223</sup>

*Stráž míru* přinesla zprávu o vítězství estrádního a tanečního orchestru Domu kultury ROH sokolovského revíru na celostátní soutěži tanečních orchestrů lidové umělecké tvořivosti v Plzni.<sup>224</sup> Orchester vystoupil v novém divadle v Sokolově s pořadem *Tančíme kolem světa*, ve kterém předvedl písně i orchestrální skladby různých žánrů a evokující různé kouty světa.<sup>225</sup> Pořad byl nahráván Československým rozhlasem a jednalo o představení pro přehrávky. *Sokolovská jiskra* přinesla rozhovor s vedoucím souboru Matzauerem, který hovořil o nedostatcích souboru i následujícím programu, ve kterém nechyběla pozvánka pro natáčení do plzeňského studia Československého rozhlasu. Hovořil rovněž o výsledku přehrávek, které dopadly poměrně příznivě. Podle vedoucího souboru hodnotící komise našla nějaké nedostatky, které sebekriticky přiznal a otevřel cestu k dalšímu zlepšování.<sup>226</sup>

Na začátku 60. let pořádalo Kulturní a společenské středisko v Karlových Varech ve spolupráci s Okresním domem pionýrů a mládeže a Okresním výborem Československého svazu mládeže soutěž *Hledáme nové talenty* v různých uměleckých oborech za účelem podchycení aktivit mládeže, „aby mnohem účelněji a pestřeji nahradil nevalně proslulé „čaje“.“<sup>227</sup> Tisk referoval o *Soutěži tvořivosti mládeže*. Mezi amatérskými soubory soutěžily i taneční orchestry.<sup>228</sup> V té době se soutěž vyznačovala slabou účastí tanečních orchestrů pro údajný strach z ostudy za jejich nízkou úroveň. Odpovědným funkcionářům tato situace dělala starosti a chtěly ji direktivně řešit: „Příčin bude celá řada a bude se nad nimi muset vážně zamyslet kulturní komise STMP [Soutěž tvořivosti mládeže a pracujících – pozn. autora] a okresní poradní sbor pro hudbu.“ V rámci soutěží se ozývaly i kritické nedostatky účasti souborů, jež podle tehdejších směrnic byla povinná pro soubory, které chtěly hrát za úplatu. Mnohé soubory údajně preferovaly svou výdělečnou činnost a zanedbávaly práci ke zlepšování umělecké kvality.<sup>229</sup>

---

<sup>222</sup> *K lázeňské sezóně ve FR. Lázních. Bohatý výběr kulturních akcí.* [zkratka -Av-]. In: *Hraničář*, 28. dubna 1964. s. 3.

<sup>223</sup> *Květnový program v Chebu. Vážná hudba i big - beat .* [zkratka -vah-]. In: *Hraničář*, 5. května 1964. s.3.

<sup>224</sup> *Zpravodajové hlásí.* In: *Stráž míru*, 7. února 1958. s. 3.

<sup>225</sup> *Tančíme kolem světa.* In: *Sokolovská jiskra*, 22. listopadu 1961. s. 3.

<sup>226</sup> *Dobrou hudbou k dobré zábavě.* [zkratka -pe-]. In: *Sokolovská jiskra*, 5. prosince 1961. s. 3.

<sup>227</sup> *Svazácké hrátky mládeže.* In: *Stráž míru*, 5. ledna 1962. s. 3.

<sup>228</sup> MRŠTÍK, J. *Muziky, muziky, vy pěkně hraje...* In: *Stráž míru*, 3. dubna 1962. s. 3.

<sup>229</sup> OSECKÝ, Aleš. *STMP a Taneční orchestry.* In: *Sokolovská jiskra*, 25. března 1964. s. 3.

Přesto některé taneční prokázaly svou kvalitu a v květnu 1966 se zúčastnily finále soutěže o *Zlatou notu* v Sokolově.<sup>230</sup> V Sokolově se konala okresní přehlídka taneční hudby v roce 1963 pod názvem *Rytmus 63*.<sup>231</sup> V roce 1964 se soutěž konala nejen pro okres Sokolov, ale i Karlovy Vary a Cheb.<sup>232</sup> Tento rok ukázal stále větší oblibu bigbítu. Přehlídku pro mladé talenty v různých hudebních žánrech, zpěváky šansonů, jazzové a taneční hudby a rovněž soutěž pro amatérské bigbítové skupiny Západočeského kraje v roce 1964 organizovaly Divadlo Alfa v Plzni a Krajské osvětové středisko.<sup>233</sup>

V regionálním tisku se také promítalo zahraničně – politické zaměření Československa a jeho vazby na Sovětský svaz a další socialistické země. Okresní osvětový dům v Karlových Varech připravil okresní soutěž amatérských zpěváků tanečních písní k padesátému výročí Velké říjnové socialistické revoluce,<sup>234</sup> což bylo dobové označení pro bolševický převrat v Rusku na podzim roku 1917. V souvislosti se Sovětským svazem organizoval Svaz československo – sovětského přátelství soutěž pro zpěváky soutěž *Májový křišťál*. Zpěváci museli interpretovat tři písně – sovětskou, českou a jednu podle vlastního výběru. Přesto v okresním kole v Chebu v roce 1967 podle stranického tisku navzdory zaměření soutěže nejvíce zaujala interpretace písně Uda Jürgense *Merci* v podání Dušana Pleška z Aše.<sup>235</sup> To dokazuje, že i v hlavních okresních novinách na konci uvedeného období panovala větší otevřenost a zpěv v cizím jazyce nebo píseň od západního interpreta již téměř nevadily.

### 3. 4. Big beat nebo bigbít nebo beat

Ohledně beatové hudby se okresní noviny v regionu věnovaly tomuto žánru v malé míře. Tisk přinášel ve větší míře jen informace o koncertech. Případně zprávy měly ideologický podtext, mnohdy s negativním vyzněním, alespoň do poloviny 60. let. Oproti taneční hudbě nebo jazzu, které měly příznivce napříč generacemi, se bigbít považoval za projev mladé generace. V článcích hlavních okresních a tedy stranických novin se řešil bigbít i z generačního hlediska s nepochopením starších pro mladé a jejich hudbu. Někdy se objevovala kritika ohledně používání především angličtiny, ve zpívaných textech převzatých písní, na rozdíl od zpěvu jazzových standardů. Nutno přiznat, že používaná „angličtina“ měla se skutečnou angličtinou pramálo společného, neboť při tehdejší obecné jazykové znalosti,

---

<sup>230</sup> OSECKÝ, Aleš. *STMP a Taneční orchestry*. In: *Sokolovská jiskra*, 25. března 1964.

<sup>231</sup> *Střípky o STM*. [zkratka –nb-]. In: *Sokolovská jiskra*, 28. února 1963. s. 3.

<sup>232</sup> *Rytmus 1964*. In: *Sokolovská jiskra*, 13. května 1964, Sokolov. s. 3.

<sup>233</sup> *Přehlídka mladých talentů*. [zkratka zk]. In: *Hraničář*, 28. dubna 1964. s. 3.

<sup>234</sup> *Na obzoru soutěž ve zpěvu*. In: *Stráž míru*, 17. října 1967. s. 1.

<sup>235</sup> VENCLOVÁ, H. *Májový křišťál v Chebu*. In: *Hraničář*, 21. března 1967. s. 2.

nebo spíše neznalosti, se jednalo o schopnost naposlouchat písně ze zahraničních stanic a jejich následnou reinterpretaci. Dále kritika cílila ve spojení s bigbitem na vandalství a jiné projevy kriminality mládeže, nevhodné oblékání a dlouhé vlasy u mladých mužů. Teprve zhruba od poloviny 60. let se v hlavních okresních novinách o bigbitu více psalo a bigbít se začal považovat jako legitimní součást hudby pro mladé. Mnohem víc prostoru bigbitu poskytoval magazín *KAM v Karlových Varech*. Při příležitosti koncertu známé skupiny nebo osobnosti v Karlových Varech magazín zveřejňoval i profily dané skupiny nebo interpreta.

V červenci 1964 vyšel ve *Stráži míru* anonymní článek s ideologickým zaměřením, který měl zřejmě za cíl zdiskreditovat beatovou hudbu, jak její interprety, tak i její příznivce mezi posluchači. Anonymita článku může vyvolávat vzpomínky na anonymitu smyšleného autora Jana Krýzla jiného ideologického článku z roku 1983 v týdeníku pro politiku a ideologii *Tribuna*, jenž vydával Ústřední výbor Komunistické strany Československa, který útočil proti mladé generaci na propagandě nezávislých rockových hudebníků. V té době sílil tlak funkcionářů komunistické strany zejména na úrovni krajů a okresů proti novým trendům v hudbě a proti liberalismu v kultuře. Pověstnou se stala rezoluce Okresního výboru Komunistické strany Československa v Ústí nad Orlicí. V úvodu článku použil autor výňatek z knihy Julia Madera *Gangsteři v akci* s úryvkem o údajné diverzní roli Rádia Luxemburg ve východní Evropě prostřednictvím moderní hudby, kterou platí Spojené státy a Spolková republika Německo. Článek rozdělený do částí k uvedení jednotlivých odstrašujících příkladů odehrávajících se v roce 1964.

V článku se mimo jiné uvádělo, že při koncertu skupiny Olympic v Grandhotelu Moskva v květnu 1964 se diváci rozvášnili tak, že strhávali ze stolů ubrusy a házeli nábytkem. Autor se ve stejném článku dále zaměřil na nepřístojnosti publika a chování členů skupiny Mefisto. Tento soubor si autor vybral za hlavní terč svého kritického článku. Například při jejím koncertu na stadiónu Dynamo v Karlových Varech v červenci téhož roku si postěžuje: „*Mládež od 3 do 25 let... přelézá hrazení, ničí je.*“ Zřejmě se jedná o chybu v tisku a autor zamýšlel minimálně generaci teenagerů, jinak si nedovedu představit, že by se malé děti takového „běsnění“ účastnili nebo na druhé straně svoji kritiku takovou informací snížil. Nepředpokládáme-li úmyslnou „sabotáž“ autora článku, který by takový článek psal přes nějaký nátlak, například šéfredaktora. Ale celkové vyznění článku takovou variantu zřejmě vylučuje.

Svou argumentaci autor článku posiluje i tím, že bigbít a hluk při produkcích údajně nepomáhají k zotavení lázeňských pacientů, protože při dalším koncertu skupiny Mefisto si stěžuje na přílišný hluk, který znepríjemňuje pobyt lázeňských hostů. Jiný koncert Mefista

měl ukázat její údajné nerespektování státní autority a nevhodné ideologické působení na mládež, když hraje skladby převzaté ze stanice Radio Luxembourg: „*A nyní uslyšíte znovu nejoblíbenější písničku rozhlasové stanice, kterou vám nemám blíže označovat, ale mohu vám prozradit, že leží v Knížectví lucemburském*“ (rozuměj čtenáři: ... *to jsem nad vámi vyzrál, budu tu stanici propagovat a propagovat...*)“ Dále se autor táže, zda je pro město prospěšné koncertování bigbítových skupin v Karlových Varech.

Kritika se nevyhýbá ani údajným násilnostem a vandalství ze strany samotných hudebníků: „*Oheň dohořívá... někdo přikládá ž i d l í... Vedoucí si splete jednoho člena souboru Mefisto, vytýká mu jeho čin, ten se neudrží... Jeho pravička vzletí... zbytečná ostuda...*“ Na závěr se obrací na inspektory kultury při okresním a městském národním výboru a rovněž na všechny zúčastněné, na členy Mefista, na mládež i rodiče, a pokládá otázky: „*1. Neumí jazzoví zpěváci zpívat česky? 2. Znají či neznají míru národní hrdosti? 3. Musí se naše mládež „opičit“ po cizích vzorech?*“ Jako by hudba z logiky otázek musela mít národní příslušnost. Zvláště potom vyznívají dobová hesla, která měla vyzývat prostřednictvím různých lidských činností k „*míru a přátelství mezi národy*.“ Rozšířenost angličtiny i v tehdejší světě i její cit pro zmíněné žánry moderní hudby nebo nadšení příznivců a interpretů jazzové či rockové hudby se její používání zřetelně nabízelo. Což zřejmě platilo pro svět na západ od „železné opony“. Podle mého mínění kladení otázek tohoto typu mělo spíše poukázat na nevhodnost interpretování písní a hudby přicházející ze Západu z ideologických hledisek a její škodlivý vliv na socialistickou mládež. Přes ideologickou vyhraněnost autor vyzývá k diskuzi a zaslání názorů do redakce. Zároveň možnost diskuze snižuje svým ukrytím do anonymity. Výzva k diskuzi však ukazuje na jisté uvolnění poměrů v oblasti kultury a možnost diskuse o daném problému v 60. letech.<sup>236</sup>

V jiném článku, se zřetelným generačním aspektem, se řešil problém trestní činnosti mladistvých a mladých dospělých. V jedné části jsou zmiňovány problémy výtržností spojených se stále oblíbenějšími a rozšířenějšími koncerty bigbítových skupin, s alkoholem, s mladými lidmi podle dobových představ neslušně oblékanými nebo s dlouhými vlasy. Dokonce to údajně zašlo tak daleko, že po údajném nepřiměřeném chování účastníků takzvaných čajů v okolí Karlových Varů Místní národní výbor čaje zakázal, což vyvolalo nepřiměřenou reakci mladých lidí: „*Načež se vypravila parta mladíků za předsedkyní MNV do bytu, chovala se výbojně a vyhrožovala.*“ Pokud se tato informace zakládá na pravdě, tak vypovídá o vystoupení „problémové“ části mládeže vůči autoritám a vyjádření boje za svou

---

<sup>236</sup> *Soubor Mefisto a Haló, rádio Lucemburk...* In: *Stráž míru*, 28. července 1964. s. 3.

oblíbenou hudbu. Autorovi článku se s největší pravděpodobností jednalo o ovlivnění generace rodičů při pohledu na tuto část mládeže a bigbitovou hudbu. Tento hudební žánr měl představovat společenskou nebezpečnost a podněcovat mladé lidi k násilí, k trestné činnosti a až k vystoupením s protisocialistickým obsahem. Dále článek poukazuje na ilegální pořádání koncertů, které nejsou řádně přihlášeny a nesplňují všechny právní podmínky. Mladí hudebníci chtěli zřejmě provozovat oblíbenou hudbu nejen sami pro sebe, ale předvést se před publikem, a nedělali se nějaké starosti s administrativními záležitostmi nebo dokonce s autorskými právy u převzatých skladeb. Myslím si, že většina z těchto nepovolených koncertů neměla za cíl nějaký finanční profit, ale prostě jen snahu se představit známým, děvčatům, kamarádům a dalším mladým příznivcům.<sup>237</sup>

Článek možná cílil na rodiče, aby ukázal společenskou nebezpečnost a anarchismus spojený s novými trendy v kultuře a zejména v hudbě, jež vyznávají jejich děti. A také nebezpečí pro vládnoucí ortodoxní ideologii s odklonem mladé generace od budovatelských ideálů nové komunistické společnosti. Jistou představu o obavách kulturních ideologů vyjadřují slova prvního tajemníka ústředního výboru sovětského Komsomolu Sergeje Pavloviče Pavlova o situaci v Československu ohledně mládeže a kultury v 60. letech: „*Kritizovali jsme Čechy za jejich shovívavost vůči západní moderně... hovořili jsme o nepochopitelné zálibě v ohlupující hudbě Beatles, o takzvaných big beatových kapelách, které rostou jako houby po dešti...*“<sup>238</sup> Svou roli mohly hrát i generační faktory, oblíbenou hudbou části mladé generace vyjádřit opozici proti názorům na hudbu nebo život generace jejich rodičů.

*Stráž míru* anoncovala v září 1967 pořádání I. československého beatového festivalu 6. – 8. října v Karlových Varech, kterého se měli zúčastnit všechny profesionální soubory a také přední amatérské skupiny.<sup>239</sup> Článek o chystaném festivalu ve větším rozsahu se objevil měsíčním magazínu *Kam v Karlových Varech v srpnu*.<sup>240</sup> Také v dalším čísle se *KAM* věnoval této přehlídce a „*že o I. celostátní festival Pop music v Karlových Varech je*

---

<sup>237</sup> *Zamřížované mládí*. [autor nečitelný]. In: *Stráž míru*, 4. července 1967. s. 3.

<sup>238</sup> PAZDERKA, Josef (ed.). *Invaze 1968. Ruský pohled*. 2011, Praha. s. 133.

<sup>239</sup> *Beatový festival*. In: *Stráž míru*, 19. září 1967. s. 1.

<sup>240</sup> *I. celostátní festival pop music v Karlových Varech*. [zkratka –jh-]. In: *KAM v Karlových Varech v únoru*, únor 1967. s. 7.

*mimořádný zájem v celé republice.*<sup>241</sup> Festival se nakonec konal v prosinci v pražské Lucerně jako přehlídka beatové hudby.<sup>242</sup>

Bigbít si v regionu získával oblibu hlavně mezi mladou generací, která si mnohdy musela svou oblíbenou hudbu prosadit proti svým rodičům, škole nebo jiným autoritám. Chebský *Hraničář* otisknul dopis studenta hotelové školy Josefa Auředníka o působení školní bigbítové skupiny Meteor, která účinkovala například v Interhotelu Esplanade v Mariánských Lázních zásluhou pochopení vedení hotelu, které si zřejmě z komerčních důvodů slibovalo od skupiny i pobavení svých zahraničních hostů. Přitom skupina musela přesvědčit vedení školy, které se ještě rok předtím stavělo k působení skupiny odmítavě. Přesto se členové skupiny vrhli do cvičení a skupina se stala v Mariánských Lázních velice populární a jeden odpolední nedělní koncert v Esplanade vyprodali.

Pravděpodobně mladí hudebníci nehráli pouze beatovou hudbu, neboť se jejich repertoár skládal z převzatých písní divadla Semafor. Můžeme se domnívat, že tento repertoár vyžadovalo vedení hotelu. Skupina také zpívala anglicky a německy.<sup>243</sup> S největší pravděpodobností se jednalo rovněž o převzaté zahraniční písně. To vzhledem k zahraniční klientele hotelu skupině pomáhalo k častějšímu vystupování pro hotelové hosty a rovněž hotelu k ekonomickému profitu. Domnívám se, že vedení hotelu využívalo poptávky po moderní hudbě, touhy mladých hudebníků veřejně se předvést a zároveň ušetřit honoráře pro profesionální umělce. Studentův dopis tak mohl posloužit i vedení hotelu jako vhodný politický reklamní tah v propagované snaze komunistických orgánů získat na svou stranu mladé lidi.

Na druhé straně vznikaly bigbítové skupiny mladých lidí, kteří našli u starších pochopení pro svou činnost, jako například v učňovském středisku Závodu Cremona, který proslul jako výrobce hudebních nástrojů, kdy jim vedení střediska poskytlo technické vybavení. Skupina tak mohla vystupovat a získat dobré umístění v *Soutěži tvořivosti mládeže*. „*Jsmo velice rádi, že mají starší lidi pro nás mladé pochopení a vycházejí nám vstříc.*“, tak uvedl V. Jung jako veřejné poděkování vedení školy.<sup>244</sup> Nabízí se otázka, zda tento příklad neměl mít stejný účel jako u mladých hudebníků z Mariánských Lázní. Možná

---

<sup>241</sup> *J. Československý beatový festival*. In: *KAM v Karlových Varech v září, září 1967*. s. 8 a 9.

<sup>242</sup> HRABALÍK, Petr. *1. Československý Beat Festival (1967)*. [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/clanky/245-1-ceskoslovensky-beat-festival-1967/>.

<sup>243</sup> AUŘEDNÍK, Josef. *Kam v neděli odpoledne? Hraje big beatová skupina Meteor*. In: *Hraničář*, 3. března 1964. s. 1.

<sup>244</sup> JUNG, V. *Máme svůj big – beat. Radost na místě*. In: *Hraničář*, 1. června 1965. s. 3

je to příliš spekulativní pohled, jestli dopis byl koncipován jako upřímné poděkování nebo v zájmu vedení školy.

Oblibu moderní hudby a zejména bigbítu se snažil využít ideologicky i Československý svaz mládeže, který pořádal koncerty i taneční akce. Tyto akce nacházely odezvu i v okresním tisku. Autor jednoho článku v *Sokolovské jiskře* navštívil jednu takovou akci v Sokolově v hotelu Ohře. Údajně místo vlasatců (proti nimž se v tehdejší době zaměřovaly nejen sdělovací prostředky, ideologové, ale také bezpečnostní orgány) a lidí oblečených do „*texasek*“ se účastnili mladí lidé vkusně oblečení: „*Chlapci měli tmavé obleky, bílé košile, vázanky, nebo motýlky, dívky opravdu vkusné odpolední šaty.*“ Rovněž se nepilo pivo a jiné alkoholické nápoje a rovněž bigbítový doprovod skupiny závodního klubu Dukla Habartov převáděl dobrou hudbu „*bez zbytečných laciných efektů, ve kterých se mnohé tyto kytarové skupiny doslova vyžívají*“. Také taneční kreace na parketu, při tanci takzvaného *holand'ana* nepřekračovala vkusnou míru.<sup>245</sup>

Zůstává otázkou, zda článek popisuje úplně skutečnost nebo jen zamýšlený ideál, podle kterého by se měla tehdejší mladá generace vychovávaná v socialistickém duchu chovat a bavit. Autor článku v podstatě zmiňuje hlavní nešvary vytýkané zábavám mladých – údajně nevkusné oblečení, účesy, vulgární chování, alkohol, nevázanou hudbu a tanec. Těžko odhadnout osobu autora, který se ukryl za novinářskou zkratku, možná se jednalo o nějakého svazáckého nebo stranického funkcionáře blížícího se střednímu věku. Není vyloučeno, že článek mohl vzniknout na politickou objednávku. Bigbítu se ovšem Československý svaz mládeže ujal a ten zněl v různých závodních a svazáckých klubech.<sup>246</sup>

Skupiny existovaly po celé oblasti. Amatérským skupinám byla někdy vytýkána technická nedokonalost, zvuková předimenzovanost, absence melodie a nedostatečný přednes.<sup>247</sup> V roce 1966 v *Soutěži tvořivosti mládeže a pracujících* v soutěži bigbítových skupin sokolovského okresu hodnotila porota i diváci. U obou zvítězila skupina Luník z Chodova, na druhém místě u poroty skupina The Strongers ze Závodního klubu ROH Habartov a u diváků Želvy ze Závodního klubu ROH Pohraniční stráž Svata. Luník skončil druhý i v absolutním pořadí v konkurenci dechovek a jazzových souborů.<sup>248</sup> Vedle jmenovaných skupin údajně dobrou úroveň měla skupina Mustang z Ústředních dílen v Sokolově. Soutěž ukazovala každým rokem stále rostoucí oblibu bigbítu, přes nadšení

---

<sup>245</sup> *Bez piva, svetrů a texasek.* [zkratka –jik-]. In: *Sokolovská jiskra*, 17. listopadu 1965, Sokolov. s. 2.

<sup>246</sup> JOR, Jaroslav. *Angažované rozhovory. S mladými o mladých.* In: *Sokolovská jiskra*, 12. května 1966. s.1.

<sup>247</sup> OSECKÝ, Aleš. *STMP a Taneční orchestry.* In: *Sokolovská jiskra*, 25. března 1964. s. 3.

<sup>248</sup> STUDENÝ, J. *Hudebníci rokovali.* In: *Sokolovská jiskra*, 29. června 1966. s. 3.

hudebníků kvantita ještě neznamena la uměleckou kvalitu a zvládnutí techniky hraní. Vytýkala se amatérským bigbítovým skupinám převaha hluku nad muzikálností a také sice vášnivost, ale malá kritičnost bigbítového publika: „*Může se stát, že některým skupinám stoupne sláva do hlavy a ustrnou ve svém vývoji.*“<sup>249</sup> To ovšem ani hráče, ani posluchače od milované hudby neodrazovalo. Problém, který svazoval činnost hudebních souborů, souvisel s nedostatkem prostorů pro činnost.<sup>250</sup>

Regionální tisk věnoval ve druhé polovině 60. let velký prostor původně jazzové, od roku 1966 profesionální beatové a později popové karlovarské skupině Metronom, jež působila koncem roku 1967 v angažmá v tehdejší Karl-Marx-Stadtu, tak se v dobách Německé demokratické republiky nazývalo město Chemnitz, její spolupráci s Eduardem Pergnerem na pořadu *Zpívající socha*. Tento skupina se připravovala pro účinkování na zahraničním turné.<sup>251</sup> Již na začátku 60. let tato skupina pod vedením Ivana Šendery působila i v karlovarském Divadle hudby, pozdější Malé scéně.<sup>252</sup> Tato skupina, která hrála hudbu různých stylů, se v pozdější době stala pro regionální tisk jakousi „vlajkovou lodí“ oblastní scény a již věnoval patřičnou pozornost.

V červnu 1967 pořádalo Kulturní a společenské středisko v Chebu v malém divadle Kulturního a společenského střediska, na chebském hradě a v kulturním domě Svoboda v Chebu přehlídku bigbítových skupin především z dnešního Karlovarského kraje a Plzně. Akce se zúčastnily „*skupiny z Aše, Karlových Var, Plzně a Ostrova (Gemini, Beavers - Souzdifor - Škamna)*.“ Dále vystoupily skupiny Deming z Mariánských Lázních, Condor a Johnny and Theky ze Sokolova a Sconce z Chebu.<sup>253</sup> Výčet skupin dokládá rostoucí oblibu bigbítu v regionu.

---

<sup>249</sup> STUDENÝ, Jaroslav. *Zamyšlení a poznámky k STMP 1965 - 66*. In: *Sokolovská jiskra*, 18. května 1966. s.2.

<sup>250</sup> *Kdo pomůže? Jediná místnost...* [zkratka –J-]. In: *Stráž míru*, 21. března 1967. s. 1.

<sup>251</sup> *Karlovarský orchestr Metronom...* [fotografie]. In: *Lázeňský časopis*, prosinec 1967. s. 3.

<sup>252</sup> JEŽEK, Alois. *Vzpomínky na karlovarskou Malou scénou*. [online]. [cit. 2016-11-09].

Dostupné z <http://pukiv.opsforte.eu/archiv/02cl10.pdf>.

<sup>253</sup> *Beat parade 67*. [zkratka –vah-]. In: *Hraničář*, roč. 8, číslo 22, 30. května 1967, Cheb. s. 3.



#### 4. Závěr

Regionální tiskoviny na území dnešního Karlovarského kraje v období let 1948 – 1989 se věnovaly moderní hudbě v závislosti na jejich zaměření a rovněž v závislosti na historickém vývoji samotného režimu absolutní vlády Komunistické strany Československa ve státě. Například, co v době stalinismu mohlo být zavrhováno, jako jazz, to v dalších obdobích mohlo být pozitivně hodnoceno. Svou roli sehrával i měnící se životní styl, kdy se od druhé poloviny 50. let zvyšovala životní úroveň a také rozsah volného času a měnil se během času jistě hudební vkus spojený rovněž i s generačním problémem, neboť se v daném období vystřídalo několik generací s vlastním hudebním vkusem (tato skutečnost může být stálou konstantou ve všech obdobích až do současnosti).

Po období přelomu 40. a 50. let, kdy se o taneční nebo jazzové hudbě buď téměř nepsalo, nebo v ideologických souvislostech v negativním vyznění, se větší prostor i v regionálních novinách poskytoval moderní hudbě. Oproti předchozímu období jakéhosi kolektivistického pojetí, například u pěveckých sborů nebo estrádních souborů, můžeme zaznamenávat jisté větší zindividualizování pohledu na hudbu a poukazování na kvalitu výkonů jednotlivých hudebních osobností.

Z článků věnovaných moderní hudbě vyplývá, že na přelomu 50. a 60. let nebyla, až na výjimky, taneční a jazzová hudba ani v regionálním tisku vnímána jako nepřátelský faktor, symbol dekadentního západního životního stylu, prostředek k ohlupování širokých vrstev obyvatelstva či podceňování její umělecké hodnoty, ale naopak jako seriózní součást hudby. Občas se na jazz pohlíželo rovněž jako na umělecké vyjádření utlačovaných mas, v tomto případě černošského obyvatelstva Ameriky.

Vzhledem k novému krajskému zřízení v roce 1960 přestala vycházet *Stráž míru* jako hlavní krajské noviny a stala se okresními novinami pro karlovarský okres a proto se většina zpráv, včetně hudební oblasti, vztahovala k příslušnému regionu. Ačkoliv Karlovy Vary přestaly být krajským městem, udržovaly si postavení regionálního centra kulturního života, v němž se konaly mnohé kulturní události celostátního i mezinárodního charakteru, včetně oblasti klasické i moderní hudby. V Karlových Varech vystupovali mnozí v té době známí a cenění interpreti moderní hudby. Což se promítalo v upoutávkách a recenzích na stránkách regionálního tisku. Když se v tehdejší době psalo o „jazzu“ nebo „jazzové“ hudbě, mohlo to znamenat různé žánry, vedle tradičního nebo moderního jazzu, to mohlo představovat rhythm'n'blues, rock'n'roll nebo později beat. Svou roli vedle neznalosti či neschopnosti nové žánry utřídřit mohla hrát taktika, aby uvádění těchto žánrů nevyvolávalo odmítnutí ze

strany příslušných orgánů. Stejně tak v obou ostatních okresních novinách v chebském *Hraničáři* a *Sokolovské jiskře* se objevovaly informace o moderní hudbě, které se týkaly daných okresů. V *Sokolovské jiskře* se někdy objevovaly kritiky a recenze na vystoupení, rozhovory s interprety a hudebníky. Občas také dané umělce, a to nejen domácí, ve svých článcích představily v krátkých profilech. Ohledně jiných žánrů regionální noviny nepřinášely mnoho informací, snad výjimkou šansonu nebo hudebního doprovodu k divadelním představením.

Vedle profesionální hudební scény se oblastní noviny věnovaly pochopitelně i regionální amatérské scéně. Často referovaly o soutěžích umělecké tvořivosti, jejichž součástí byly i soutěže amatérských tanečních souborů a zpěváků. Dále se tisk o nich zmiňoval v souvislosti s činností jejich zřizovatelů, které představovaly různé kulturně – osvětové organizace, společenské organizace, hospodářské podniky, odbory a podobně, jako například jejich účinkováním na podnikových akcích nebo jako příklad volnočasových aktivit zaměstnanců. Psalo se o přínosu volnočasových aktivit, ale také problémech s takovými aktivitami, jako například s nedostatkem volných prostorů pro kulturní činnost. Karlovarská periodika seznamovala s místními hudebními skupinami, jak tanečními, jazzovými, tak i beatovými.

Oproti předchozímu období z článků vyplývá jakýsi nárůst množství či činnosti orchestrů taneční a jazzové hudby. Je ovšem otázkou do jaké míry lze tento nárůst pojímat absolutně nebo jen tím, že noviny o těchto souborech více informovaly. Podle mého názoru velká část těchto souborů pokračovala v činnosti z předchozího období, možná i se změněným repertoárem. Vznikaly ovšem nové jazzové a taneční orchestry. To také může souviset i se změnou vnímání moderní taneční a jazzové hudby.

Souvisí to s jistým společenským a kulturním uvolněním v zemích sovětské zájmové sféry po Stalinově smrti a zejména po odhalení takzvaného kultu Stalinovy osobnosti na XX. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu. V Československu se uvolnění ve společnosti projevovalo v kultuře mírně od druhé poloviny 50. let, ale především od 60. let. Dále větší zájem ze strany sdělovacích prostředků souvisel s jistými změnami v životním stylu v kontextu s rostoucí životní úrovní. Větší zájem o moderní hudbu v tisku souvisí rovněž s rozšířením televizního a rozhlasového vysílání (moderní hudba se často poslouchala prostřednictvím zahraničních stanic) a rozšířeným používáním tranzistorových rozhlasových přijímačů.

Tehdejší mladá generace mohla disponovat ve větší míře finančními prostředky na návštěvu koncertů, na nákup gramofonových desek (především domácí provenience, v

šedesátých letech se občas vydávala i západní hudební produkce) a nákup časopisů, které rovněž přinášely informace o moderní hudbě. Mladé generace si vytvářely vlastní vkus a také mohly ve větší míře hudbu konzumovat než předchozí generace. V uvedeném období zvýšený vliv poslechu rozhlasových stanic (ohledně moderní hudby i zahraničních stanic) a také stále širší sledovanost televizního vysílání měly jistě vliv na seznámení se s moderní hudbou. Tyto faktory se mohly promítat do článků v oblastních novinách a jiných periodikách.

Rovněž na stránkách okresního tisku se odrážely změny ve světové politice, jako uvolňování napětí mezi velmocemi, Východem a Západem, snaha po mírové koexistenci dvou do té doby nesmiřitelných společenských systémů, západního demokratického proti socialistickému zřízení sovětského typu. Všechny tyto faktory se promítaly do pozitivnějšího náhledu na některé reality západního světa, zvláště v oblasti kultury a v daném případě moderní hudby.

V uvedeném období se začalo rozlišovat více mezi jednotlivými hudebními žánry. Stále častěji periodika psala o beatu a big – beatu (nebo bigbítu). Zatímco okresní noviny a časopis (*Karlovarský Lázeňský časopis*) se věnovaly událostem, které se odehrávaly v karlovarském okrese, tak kulturní magazín vycházející pod různými tituly jako například *KAM v Karlových Varech* přinášelo i informace o moderní hudbě nejen v Československu, ale i na Západě. V magazínu se čtenáři mohli dozvědět aktuality a také jejich profily o špičkových nebo světově slavných zpěvácích a skupinách v populární, beatové a rovněž jazzové hudbě. *Stráž míru* se v několika článcích zabývala negativními jevy spojenými s beatovou hudbou, jejími interprety a jejími příznivci, ať už s ideologickým podtextem nebo jako vyjádření negativních společenských problémů, často spojených s rozdílným generačním náhledem. V 60. letech se v oblastním tisku otevřeně psalo o překážkách, které byly kladeny provozování taneční a jazzové hudby v 50. letech.

Stále více se na stránkách i regionálního tisku v uvedeném období projevoval jakýsi „kult hvězd“ nebo alespoň výrazných reprezentantů v oblasti populární hudby, například se projevil v článcích o Karlu Gottovi, Václavu Neckářovi nebo Heleně Vondráčkové, kteří často v Karlových Varech vystupovali. Tento „kult“ se také projevoval i v portrétech zahraničních hvězd a přetištěných zpráv z jiných periodik v kulturním magazínu *KAM v Karlových Varech*, jako například Beatles, Raye Charlese, Franka Sinatry a dalších. Přesto takové informace měly důležitý vliv na seznamování čtenářů s moderními trendy v populární hudbě. Velkou událostí pro Karlovy Vary se stal koncert hvězdy tehdejší

evropské populární scény Uda Jürgense, kterému velký prostor věnoval nejen *KAM v Karlových Varech*, ale i okresní týdeník *Stráž míru* a měsíčník *Lázeňský časopis*.

Karlovy Vary jako krajské město a od roku 1960 po novém krajském zřízení jako okresní město, jako nejnavštěvovanější a nejproslulejší československé lázeňské město a také četností pořádání různých kulturních přehlídek a festivalů si po celé uvedené období přesto udržovalo svou pozici oblastního centra kulturního života, kde často účinkovali přední českoslovenští umělci a kam často zajížděli i zahraniční umělci. Také i v jiných městech oblasti v menší míře vystupovali přední umělci, jako v Mariánských Lázních, Chebu, Sokolově, Františkových Lázních, Ostrově a jinde. Od druhé poloviny 50. let se stále více i v regionálních periodikách objevovaly profily umělců, hodnotily výkony jednotlivých hudebníků a případně se oceňoval jejich přínos hudbě (zejména světově proslulých umělců). V 60. letech se tento trend promítal i do jisté adorace, do jakéhosi „kultu hvězd“ a to především v kulturním magazínu *KAM v Karlových Varech*, jenž anonsoval vystoupení nebo poslechové pořady a doprovázel je portréty umělců. Vedle zpráv mapujících uměleckou kariéru příslušných proslulých umělců, některé zprávy měly až bulvární charakter.

Když se v tehdejší Československu na přelomu 50. a 60. let objevovaly nové hudební žánry, které si stále více podmaňovaly mladou generaci, tak se noviny většinou zmiňovaly o jazzové hudbě, možná z taktických důvodů, aby tyto žánry nebyly odmítány tehdejšími mocenskými orgány z ideologických důvodů, například jako západní kulturní diverze. Ještě před polovinou 60. let se i v regionálním tisku píše o beatu nebo big beatu. Stranický tisk se ovšem někdy nevyhnul i v první polovině 60. let ideologickému pohledu na beatovou hudbu.

V uvolněné společenské atmosféře, především od druhé poloviny 60. let, se v poměrně velké míře psalo o moderní hudbě a to nejen o jazzové, ale i populární hudbě a bigbitu. Občané a návštěvníci Karlových Varů, případně okresu Karlových Varů se mohli dozvídat o jejich představitelích především v kulturním magazínu *KAM v Karlových Varech*, jenž přetiskoval informace z jiných periodik nebo rozhovory s účinkujícími v souvislosti s jejich vystoupením v Karlových Varech nebo s pořádáním poslechových pořadů, které se věnovaly určitému interpretu nebo skupině. Občas vycházely portréty hudebníků v *Lázeňském časopise*. Hlavní okresní noviny především anonsovaly koncerty, krátké zprávy z těchto vystoupení, občas uveřejnily fotografie vystupujících.

Ohledně charakteru článků lze články rozdělit podle několika kritérií. Jedním hlediskem může být podle zaměření. Nejvíce ideologicky působily s negativním obsahem články na přelomu 40. a 50. let v období takzvaného stalinismu v listu Krajského výboru Komunistické strany Československa *Stráž míru*. Během dalšího vývoje se objevovalo méně

článků ideologického charakteru. Od poloviny 50. do zhruba poloviny 60. let se na taneční a jazzovou hudbu pohlíželo v pozitivnějším světle. Do poloviny 60. let po nástupu nových žánrů moderní hudby označovaných jako beat nebo big beat rostla jejich obliba především u mladých lidí. Protože vznikaly na Západě, odráželo se to v některých ideologicky a generačně zaměřených člancích v okresních novinách.

Dalším kritériem může být účel informace. První druh informace představovaly anonce o konání pořadů (kdo vystupuje, kdy a kde se akce koná). Dále to byly kratší zprávy nebo rozšířenější reportáže z průběhu představení, někdy doplněné fotografiemi z představení. Někdy se v rámci reportáže objevil rozhovor s interpretem. Posledním druhem zpráv se staly medailony, jež seznamovaly čtenáře se zpěváky nebo soubory moderní hudby. V malé míře vycházely ve *Stráži míru*, ve větší míře *Lázeňském časopise*, ale nejvíce v měsíčním kulturním magazínu *KAM v Karlových Varech*. V 60. a 70. letech vedle kulturních programů zveřejňoval portréty umělců nebo aktuality ze světa moderní hudby. Buď těch, kteří v Karlových Varech vystupovali nebo jimž se věnovaly poslechové pořady a dále předních světových umělců. Portréty zahraničních umělců většinou magazín přetiskoval z jiných časopisů, například z hudebního časopisu *Melodie*. U československých umělců často magazín přinášel původní rozhovory při jejich vystoupeních v Karlových Varech.

Z uvedených závěrů můžeme usoudit, že četnost článků o moderní hudbě a jejich charakter se vyvíjel na základě změn politického klimatu, ať už v samotném Československu, tak i v mezinárodní politice (hlavně vývoj vztahu Východ – Západ, který představovaly především vztahy Sovětského svazu a Spojených států amerických). Dále se do toho promítaly jistá rostoucí životní úroveň a s tím spojený měnící se životní styl ovlivněný i poslechem rozhlasu a sledováním televize, nové využití volného času, kdy moderní hudba představovala vedle sdělovací funkce také zábavní a relaxační funkci. Moderní hudební žánry se staly vyjadřovacím prostředkem mladých generací, jež dospívaly v uvedeném období, v opozici proti vkusu a názorům předchozích generací.

Někdy se v člancích, hlavně ve druhé polovině 50. let ozývá starost kulturních a ideologických pracovníků ohledně moderní hudby, podchytit nebo regulovat mládežnické nebo vůbec volnočasové aktivity. V člancích ovšem nezazněly názory, ať už vědomé nebo podvědomé, o možné snaze příznivců moderní hudby různých žánrů vymanit se ze šedi života (bez ohledu, v jakém politicko – společenském systému se odehrává, v daném případě ovládaného ideologií komunistické strany) a prožívat pocit svobody, možná pocit zakoušení „zakázaného ovoce“ a jisté revolty proti generaci rodičů, které představovaly jim vnucené normy, případně pocit vzdoru proti panujícím systému.

## Seznam pramenů a elektronických zdrojů:

Archivní prameny:

### **Státní oblastní archiv Plzeň – Státní okresní archiv Cheb (SOkA Cheb)**

*Kulturní a společenské středisko. 1960 – 76.* Fond 284, karton N13, inv. číslo 1085, sign. 456. SOkA Cheb.

*Spolek divadelních ochotníků „Lucerna“ Fr. Lázně 1947 – 1948.* Fond 266, karton N407. SOkA Cheb.

*Zápisy komise školské a kulturní. 1960 – 1986.* Fond 284, karton N23, inv. číslo 1145. SOkA Cheb.

*Zápisy ze schůzí OV. 1958.* Fond 546, karton N8, inv. číslo 42, sign. 1 -288. SOkA Cheb.

*Zápisy ze schůzí OV. 1960.* Fond 546, karton N9, inv. číslo 44. SOkA Cheb.

*Zápisy ze schůzí OV. 1961.* Fond 546, karton N9, inv. číslo 45. SOkA Cheb.

*Zápisy ze schůzí OV. 1961.* Fond 546, karton N10, inv. číslo 46. SOkA Cheb.

### **Státní oblastní archiv Plzeň – Státní okresní archiv Karlovy Vary (SOkA Karlovy Vary)**

Seznam periodik.

### **Použitá literatura:**

BENČÍK, Antonín. *V chapadlech kremelské chobotnice.* 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2013. 520 s. **ISBN:** 978-80-204-1617-9.

DORŮŽKA, Lubomír. *Panoráma populární hudby 1918/1978 aneb Nevšední písničkáři všedních dní.* 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1981. 284 s.

FABIAN, František. *Bibliografie časopisů Západočeského kraje.* Plzeň: Krajské nakladatelství v Plzni, 1961. 186 s.

FRANC, Martin, KNAPÍK Jiří, a kolektiv. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 - 1967.* 1. vyd. Praha: Academia, 2011. 2 sv., 1300 s. **ISBN:** 978-80-200-2019-2.

FRANC, Martin, KNAPÍK, Jiří. *Volný čas v českých zemích 1957 - 1967.* 1. vyd. Praha: Academia, 2013. 576 s. **ISBN:** 978-80-200-2229-5.

HAMES, Peter. *Československá nová vlna.* 1. vyd. Překlad Pekárek Tomáš. Praha: Levné knihy KMa, 2008. 344 s. **ISBN:** 978-80-7309-580-2.

- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 408 s. **ISBN**: 80-7367-040-2.
- HROCH, Miroslav, a kolektiv. *Úvod do studia dějepisu*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. 304 s. **ISBN**: 14-383-85.
- KALINOVÁ, Lenka. *Společenské proměny v čase socialistického experimentu. K sociálním dějinám v letech 1945 - 1969*. 1. vyd. Praha: Academia, 2007. 364 s. **ISBN**: 978-80-200-1536-5.
- Kolektiv. *Dějiny Karlovarského kraje*. 1. vyd. Karlovy Vary: Karlovarský kraj, 2004. 207 s. **ISBN**: 80-239-3477-5.
- Kolektiv. *Úvod do studia dějepisu. 1. díl*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014. 164 s. **ISBN**: 978-80-210-7013-4.
- KONRÁD, Ondřej, LINDAUR, Vojtěch. *Bigbít*. 2. vyd. Praha: Torst, 2001. 332 s. **ISBN**: 80-7215-148-7.
- KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu /1918 – 1968/*. 1. vyd. Praha: Academia, 1998. 376 s. **ISBN**: 80-200-0634-6.
- KOTEK, Josef. *Od rejdováku k rocku. Historie české populární hudby v kostce*. 1. vyd. Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost, 1989. 180 s. **ISBN**: 80-7068-002-4.
- PAZDERKA, Josef (ed.). *Invaze 1968. Ruský pohled*. 1. vyd. Praha: Ústav pro studium totalitních režimů a Torst, 2011. 272 s. **ISBN**: 978-80-7215-414-2.
- PERNES, Jiří. *Krise komunistického režimu v Československu v 50. letech 20. století*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. 199 s. **ISBN**: 978-80-7325-154-3.
- PROCHÁZKA, Jaromír. *Poválečné Československo 1945 - 1989*. Praha: Univerzita Karlova, vydavatelství Karolinum, 1991. 227 s. **ISBN**: 80-7066-437-1.
- RATAJ, Jan, HOUDA, Přemysl. *Československo v proměnách komunistického režimu*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. Nakladatelství Oeconomia, 2010. 456 s. **ISBN**: 978-80-245-1696-7.
- SILVERMAN, David. *Ako robiť kvalitatívny výskum*. Preklad Štulrajter Martin. Bratislava: Ikar, 2005. 328 s. **ISBN**: 80-551-0904-4.
- TIGRID, Pavel. *Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu*. 4. vyd. (v Odenu 3. vyd.). Praha: Odeon, 1992. 316 s. **ISBN**: 80-207-0355-1.
- VANĚK, Miroslav. *Byl to jenom Rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 - 1989*. 1. vyd. Praha: Academia, 2010. 316 s. **ISBN**: 978-80-200-1870-0.

VEJVODA, Jiří. *Nárok na rock*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1990. 230 s. ISBN: 80-7058-222-7.

### **Použité články z novin a jiných tiskovin:**

...a právě odbilo půl.... In: *KAM včera, dnes, zítra*, číslo 9, září 1970, Karlovy Vary. s. 25.

*Ašští svazáci připravují*. [zkratka -Štěp-]. In: *Hraničář*, roč. 7, číslo 6, 8. února 1966, Cheb. s. 3.

AUŘEDNÍK, Josef. *Kam v neděli odpoledne? Hraje big beatová skupina Meteor*. In: *Hraničář*, roč. 5, číslo 10, 3. března 1964, Cheb. s. 1.

AVRATOVÁ, Věra. *Švédský Putte Wickman zpestří sezónu*. In: *Hraničář*, roč. 4, číslo 37, 10. září 1963, Cheb. s. 3.

...a zpívá Luigi Ricco. In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 70, 3. září 1963, Karlovy Vary. s. 3.

BALCAR, Mojmir. *Hovoříme o symfonickém jazzu. Odpověď na článek soudruha Ondráčka*. In: *Stráž míru*, roč. 9, číslo 37, 8. května 1954, Karlovy Vary. s. 7.

*Beatový festival*. In: *Stráž míru*, roč. 22, číslo 38, 19. září 1967, Karlovy Vary. s. 1.

*Beat parade 67*. [zkratka -vah-]. In: *Hraničář*, roč. 8, číslo 22, 30. května 1967, Cheb. s. 3.

BEČVÁŘ, J. *Svazácké hrátky*. In: *Stráž míru*, roč. 13, číslo 97, 5. prosince 1958, Karlovy Vary. s. 4.

BEJČEK, Josef. *Večer plný radosti*. In: *Hraničář*, roč. 4, číslo 30, 23. července 1963, Cheb. s. 3.

BEJČEK, Josef. *VI. festival ašské mládeže slavnostně zakončen*. In: *Hraničář*, roč. 8, číslo 24, 13. června 1967, Cheb. s. 3.

„*Bel canto*“. In: *KAM včera, dnes, zítra*, číslo 11, listopad 1969, Karlovy Vary. s. 20.

BENEŠ, Jan. *S Drahomírou o Drahomíře Vlachové*. In: *Stráž míru*, roč. 21, číslo 29, 19. července 1966, Karlovy Vary. s. 3.

*Benevolent*. In: *KAM včera, dnes, zítra*, číslo 1, leden 1970, Karlovy Vary. s. 22.

*Bez piva, svetrů a texasek*. [zkratka -jik-]. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 14, číslo 46, 17. listopadu 1965, Sokolov. s. 2.

*Big Beat Olympic*. In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, číslo 4, duben 1967, Karlovy Vary. s. 4.

BÍLEK, Jiří. *Deset let souboru Domu kultury v Ostrově. Co je to PaT?* In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 62, 6. srpna 1963, Karlovy Vary. s. 3.



- BLAŽKOVÁ, Jarmila. *Dort pro Karla Gotta*. In: *Stráž míru*, roč. 24, číslo 29, 22. července 1969, Karlovy Vary. s. 1.
- BOŘÍK, O. *Kulturní rubrika. Kouzelný večer*. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 9, číslo 11, 11. března 1960, Sokolov. s. 2.
- BOŘÍK, O. *Na pomoc české písničce*. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 7, číslo 9, 28. února 1958, Sokolov. s. 1.
- BOŘÍK, O. *XII loketské kulturní léto*. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 10, číslo 23, 7. června 1961, Sokolov. s. 3.
- Božský Elvis*. [zkratka –jeen-]. In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, číslo 4, duben 1966, Karlovy Vary. s. 4.
- Březen ve varieté Orfeum... i zpěvák Luigi Ricco*. In: *Stráž míru*, roč. 21, číslo 10, 8. března 1966, Karlovy Vary. s. 3.
- BUCHANCOVÁ, Jaroslava. *Jen když se zpívá...* In: *Hraničář*, roč. 2, číslo 47, 21. listopadu 1961, Cheb. s. 3.
- Centrum zábavy i poučení*. [zkratka –Št-]. In: *Hraničář*, roč. 6, číslo 43, 26. října 1965, Cheb. s. 3.
- Cesta jazzu*. [zkratka –OB-]. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 10, číslo 6, 8. února 1961, Sokolov. s. 3.
- Co je to S + HQ*. In: *KAM v Karlových Varech v květnu*, číslo 5, květen 1964, Karlovy Vary. s. 45.
- Co říkají v Chebu*. In: *Stráž míru*, roč. 14, číslo 36, 8. května 1959, Karlovy Vary. s. 4.
- Čas růží*. In: *Karlovarský lázeňský časopis*, číslo 9, září 1969, Karlovy Vary. s. 3.
- ČERMÁK, V. *Mezinárodní estráda družby*. In: *Stráž míru*, roč. 13, číslo 63, 8. srpna 1958, Karlovy Vary. s. 4.
- Černošská zpěvačka Ruth Reese...* [fotografie Hes]. In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 47, 14. června 1963, Karlovy Vary. s. 1.
- Den družby národů připraven*. In: *Stráž míru*, roč. 15, číslo 32 (54), 8. července 1960, Karlovy Vary. s. 3.
- Dny NDR*. In: *Karlovarský lázeňský časopis*, číslo 7, červenec 1964, Karlovy Vary. s. 18.
- Dobrou hudbou k dobré zábavě*. [zkratka –pe-]. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 10, číslo 49, 5. prosince 1961, Sokolov. s. 3.
- Dobrý hudebník....* [fotografie J. Schneidera]. In: *Stráž míru*, roč. 17, číslo 102, 21. prosince 1962, Karlovy Vary. s. 3.

- Dobrý nápad.* [fotografie J. Bejčka s popiskem]. In: *Hraničář*, roč. 4, číslo 51, 17. prosince 1963, Cheb. s. 1.
- Drobnosti z vojenské kultury.* In: *Stráž míru*, roč. 16, číslo 25, 28. března 1961, Karlovy Vary. s. 3.
- Dvakrát džez pro 100 000.* In: *Stráž míru*, roč. 17, číslo 97, 4. prosince 1962, Karlovy Vary. s. 3.
- Dvě strany zajímavosti.* In: *KAM v Karlových Varech v červenci*, číslo 7, červenec 1967, Karlovy Vary. s. 21.
- Dvě strany zajímavosti.* In: *KAM v Karlových Varech v srpnu*, číslo 8, srpen 1967, Karlovy Vary. s. 20.
- Džez a poezie.* [zkratka –ven-]. In: *Hraničář*, roč. 7, číslo 23, 7. června 1966, Cheb. s. 3.
- Estrádní vystoupení.* In: *Jednota*, roč. 4, číslo 21, 21. května 1949, Karlovy Vary. s. 5.
- Für die wunderschöne Stadt Carlsbad alle guten Wünsche und auf Wiedersehen 12. 3. Udo Jürgens.* In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, číslo 4, duben 1967, Karlovy Vary. s. 14 a 15.
- HADRAVSKÝ, František. *O jazzu a taneční hudbě.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 13, číslo 11, 11. března 1964, Sokolov. s. 3.
- HAVLÍČEK, Lev. *Historie mezinárodních jazzových festivalů v Karlových Varech.* In: *XXIII. historický seminář Karla Nejdla. Sborník přednášek.* Redakce Stanislav Burachovič a Stanislav Wieser. Karlovy Vary: Klub přátel Karlových Varů a Muzeum Karlovy Vary, 2014. 116 s.
- HES, Josef. *Jeden Jürgens.* In: *KAM v Karlových Varech v únoru*, číslo 2, únor 1967, Karlovy Vary. s. 16.
- HES, Josef. *Nedělní odpoledne s big – beaty.* In: *KAM v Karlových Varech v lednu*, číslo 1, leden 1966, Karlovy Vary. s. 4.
- Hodnotící komisi jsou všichni návštěvníci...* [fotografie J. Schneidera]. In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 42, 28. května 1963, Karlovy Vary. s. 3.
- HOCHMAN, Alois. *Karlovarský varhaník Ota Čermák.* In: *Hudební minulost a současnost Karlovarského kraje.* Redakce Zdeněk Pachovský a Anna Fiedlerová. 1. vyd. Karlovy Vary: Mezinárodní pěvecké centrum A. Dvořáka Karlovy Vary o.p.s., 2004. 160 s. ISBN: 80-239-4257-3.
- Hollywoodský vůdce.* In: *KAM v Karlových Varech v březnu*, číslo 3, březen 1967, Karlovy Vary. s. 4 a 5.

- HORA, L. *Pro dobrou jazzovou hudbu*. In: *Hraničář*, roč. 1, číslo 30, 11. října 1960, Cheb. s. 3.
- HORÁČEK, Jaroslav. *První zdařilá akce. Jazz Combo v Chebu*. In: *Hraničář*, roč. 4, číslo 15, 9. dubna 1963, Cheb. s. 3.
- HORÁČEK, Jaroslav. *V Chebu nejsou milovníci džezu*. In: *Hraničář*, roč. 4, číslo 23, 4. června 1963. s. 3.
- Hostem večera – Karel Krautgartner*. In: *Stráž míru*, roč. 20, číslo 1, 4. ledna 1965, Karlovy Vary. s. 3.
- Hovoříme se zpěváky beatu Flamengo*. In: *KAM v Karlových Varech v lednu*, číslo 1, leden 1967, Karlovy Vary. s. 4 a 5.
- Hudba mládeži*. In: *Stráž míru*, roč. 15, číslo 4, 15. ledna 1960, Karlovy Vary. s. 4.
- Hudba? - Hudba!*. In: *Stráž míru*, roč. 16, číslo 31, 18. dubna 1961, Karlovy Vary. s. 3.
- HUDEC, Jaroslav. *Co v kultuře nepotřebujeme*. In: *Sokolovská jiskra*, 28. listopadu 1958, Sokolov. s. 2.
- Hraje Karel Vlach*. In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 96, 3. prosince 1963, Karlovy Vary. s. 3.
- Charlie Parker*. In: *KAM v Karlových Varech v únoru*, číslo 2, únor 1967, Karlovy Vary. s. 7.
- Chvilka s Eliášem Mabhenou*. In: *Stráž míru*, roč. 21, číslo 12, 22. března 1966, Karlovy Vary. s. 3.
- Ideologickou práci do popředí činnosti naší strany. Z referátu vedoucího tajemníka KV KSČ soudruha Jana Havelky na zasedání krajského výboru dne 6. září 1957*. In: *Stráž míru*, roč. 12, číslo 74, 14. září 1957, Karlovy Vary. s. 3.
- JÁCHYMOVSKÝ, Vladislav. *První krůčky Divadla hudby*. In: *Stráž míru*, roč. 15, číslo 42 (64), 12. srpna 1960, Karlovy Vary. s. 3.
- JANDL, Petr. *Na slovíčko s Jiřím Suchým*. In: *Stráž míru*, roč. 19, číslo 42, 21. července 1964, Karlovy Vary. s. 3.
- JANIŠ, Josef. *To všechno odnes čas*. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 11, číslo 19, 7. května 1962, Sokolov. s. 3.
- Jazz Club hlásí. Hovoří Dave Brubeck*. In: *KAM v Karlových Varech v květnu*, číslo 5, květen 1967, Karlovy Vary. s. 13.
- Jazz Club hlásí. Mahalia Jackson*. In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, číslo 4 duben 1967, Karlovy Vary. s. 11.

- Jazz-club v K. Varech.* [zkratka -n-]. In: *Karlovarský lázeňský časopis*, číslo 7, červenec 1960, Karlovy Vary. s. 14.
- Jazz club zahajuje.* [zkratka jeen]. In: *KAM v Karlových Varech v září*, číslo 9, září 1967, Karlovy Vary. s. 15.
- Jazz klub zahájí.* [zkratka (ah)]. In: *Stráž míru*, roč. 19, číslo 13, 14. února 1964, Karlovy Vary. s. 3.
- Jazzové aktuality.* In: *KAM v Karlových Varech v září*, číslo 9, září 1967, Karlovy Vary. s. 15.
- Jazzový koncert...* [zkratka jva]. In: *Hraničář*, roč. 7, číslo 21, 24. května 1966, Cheb. s. 2.
- Jediný koncert.* In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 21, 12. března 1963, Karlovy Vary. s. 3.
- Jednou větou o „pop music“.* In: *KAM v Karlových Varech v srpnu*, číslo 8, srpen 1967, Karlovy Vary. s. 15.
- Jednou z nejúspěšnějších...* [fotografie]. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 7, číslo 43, 10. října 1958, Sokolov. s. 1.
- Jejich úspěchy...* [fotografie M. Mičoly]. In: *Stráž míru*, roč. 19, číslo 21, 13. března 1964, Karlovy Vary. s. 3.
- JEŽEK, Alois. *Básník tónů. Vzpomínka na Otu Čermáka.* In: *Lázeňský časopis*, číslo 8, srpen 1965, Karlovy Vary. s. 4 a 5.
- Johny a Sylvie.* In: *KAM v Karlových Varech v únoru*, číslo 2, únor 1967, Karlovy Vary. s. 6 a 7.
- JOR, Jaroslav. *Angažované rozhovory. S mladými o mladých.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 15, číslo 19, 12. května 1966, Sokolov. s. 1.
- JOR, Jaroslav. *Gentlemaní a Eva Pilarová.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 16, číslo 12, 22. března 1967, Sokolov. s. 3.
- JOR, Jaroslav. *Jak se máte, paní Ljubo?.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 15, číslo 48, 30. listopadu 1966, Sokolov. s. 3.
- JUNG, V. *Máme svůj big – beat. Radost na místě.* In: *Hraničář*, roč. 6, číslo 22, 1. června 1965, Cheb. s. 3.
- KAM na MDŽ?* In: *KAM v Karlových Varech v březnu*, číslo 3, březen 1966, Karlovy Vary. s. 19.
- Karlovarský Jazz – club.* In: *KAM v Karlových Varech v září*, číslo 9, září 1966, Karlovy Vary. s. 43.

- Karlovarský orchestr Metronom...* [fotografie]. In: *Lázeňský časopis*, číslo 12, prosinec 1967, Karlovy Vary. s. 3.
- Kdo pomůže? Jediná místnost....* [zkratka -J-]. In: *Stráž míru*, roč. 22, číslo 12, 21. března 1967, Karlovy Vary. s. 1.
- K lázeňské sezóně ve FR. Lázních. Bohatý výběr kulturních akcí.* [zkratka -Av-]. In: *Hraničář*, roč. 5, číslo 18, 28. dubna 1964, Cheb. s. 3.
- Klub taneční hudby.* [zkratka -Nov-]. In: *Stráž míru*, roč. 16, číslo 6, 20. ledna 1961, Karlovy Vary. s. 3.
- Koncertem...* [fotografie M. Juřici]. In: *Hraničář*, roč. 8, číslo 16, 18. dubna 1967, Cheb. s. 2.
- Koncert kubánského orchestru Enrika Jorrina.* In: *KAM v Karlových Varech v listopadu*, číslo 11, listopad 1964, Karlovy Vary. s. 32 a 33.
- „*Konečně sami*“. [zkratka -st-]. In: *Stráž míru*, roč. 19, číslo 26, 1. dubna 1964, Karlovy Vary. s. 3.
- Krátce.* In: *Hraničář*, roč. 5, číslo 37, 8. září 1964, Cheb. s. 3.
- Krátce z okresu.* In: *Stráž míru*, roč. 20, číslo 41, 12. října 1965, Karlovy Vary. s. 2.
- Krátce z okresu.* In: *Stráž míru*, roč. 21, číslo 40, 4. října 1966, Karlovy Vary. s. 2.
- Krátce z okresu.* In: *Stráž míru*, roč. 22, číslo 23, 6. června 1967, Karlovy Vary. s. 2.
- Krátce z okresů. Mariánské Lázně.* In: *Stráž míru*, roč. 15, číslo 6, 22. ledna 1960, Karlovy Vary. s. 2.
- Krátce z okresů. Podbořany.* In: *Stráž míru*, roč. 15, číslo 14, 19. února 1960, Karlovy Vary. s. 2.
- KRÁTKÝ, Ivan. *O kulturním hokynářství.* In: *Stráž míru*, roč. 11, číslo 33, 21. dubna 1956, Karlovy Vary. s. 3.
- KRYSTL. *Některé postřehy k činnosti Domu kultury v Sokolově.* In: *Stráž míru*, roč. 15, číslo 20, 11. března 1960, Karlovy Vary. s. 4.
- Kultura.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 14, číslo 47, 24. listopadu 1965, Sokolov. s. 2.
- Kulturně osvětová práce a právní předpisy. Učíme se pracovat se zákony.* Karlovy Vary: Okresní osvětový dům v Karlovech Varech, 1960. 50. s.
- Kulturní a společenské středisko připravilo bohatou paletu kulturních a zábavných pořadů.* [zkratka -jil-]. In: *Lázeňský časopis*, číslo 7, červenec 1967, Karlovy Vary. s. 12.
- Květen v rytmu džezu.* In: *Stráž míru*, roč. 17, číslo 4, 12. ledna 1962, Karlovy Vary. s. 3.

*Květnový program v Chebu. Vážná hudba i big - beat . [zkratka -vah-]. In: Hraničář, roč. 5, číslo 19, 5. května 1964, Cheb. s. 3.*

*K. Vlach s orchestrem. Melodie 1962. In: Stráž míru, roč. 17, číslo 85, 23. října 1962, Karlovy Vary. s. 3.*

*Lázeňské momentky. In: Stráž míru, roč. 22, číslo 3, 17. ledna 1967, Karlovy Vary. s. 3.*

LINHART, Jiří. *Padesát let českého periodického tisku v Karlových Varech.* In: *V. historický seminář Karla Nejdla.* Sestavil Vladislav Jáchymovský. Karlovy Vary: Úřad města Karlovy Vary, 1996. 80 s.

*Malé postřehy z malých forem. [zkratka -vz-]. In: Stráž míru, roč. 18, číslo 38, 14. května 1963, Karlovy Vary. s. 3.*

MALÝ, E. *Kolem jednoho koncertu.* In: *Stráž míru, roč. 18, číslo 26, 29. března 1963, Karlovy Vary. s. 3.*

*Matador's big – beat. [fotografie]. In: KAM v Karlových Varech v listopadu, číslo 11, listopad 1966, Karlovy Vary. s. 3.*

*Medailón zpěvačky. Eva Pilarová. [zkratka -L-]. In: KAM v Karlových Varech v říjnu, číslo 10, říjen 1967, Karlovy Vary. s. 6 a 7.*

*Mezinárodní džezový festival v ČSSR. In: Lázeňský časopis, číslo 7, červenec 1964, Karlovy Vary. s. 19.*

*Místní rozhlas na nové cestě. In: Karlovarský kraj, roč. 1, číslo 9, 13. května 1950, Karlovy Vary. s. 2.*

*Mladé to zajímá. [zkratka -BRT-]. In: Sokolovská jiskra, roč. 14, číslo 48, 1. prosince 1965, Sokolov. s. 1.*

*Mládí a džez. In: Stráž míru, roč. 15, číslo 16, 26. února 1960, Karlovy Vary. s. 4.*

*Mladí v soutěži „Hledáme nové talenty“. [zkratka -vah-]. In: Hraničář, roč. 8, číslo 25, 20. června 1967, Cheb. s. 3.*

*Mr. Acker Bilk opět v Karlových Varech 6. a 9. července. In: KAM v Karlových Varech v červenci, číslo 7, červenec 1967, Karlovy Vary. s. 14 a 15.*

MRŠTÍK, J. *Muziky, muziky, vy pěkně hrajete...* In: *Stráž míru, roč. 17, číslo 27, 3. dubna 1962, Karlovy Vary. s. 3.*

*Muž v redingotu. In: Stráž míru, roč. 22, číslo 22, 30. května 1967, Karlovy Vary. s. 3.*

*Na hrátkách mládeže... [fotografie]. In: KAM v Karlových Varech v březnu, číslo 3, březen 1966, Karlovy Vary. s. 8.*

*Na obzoru soutěž ve zpěvu. In: Stráž míru, roč. 22, číslo 42, 17. října 1967, Karlovy Vary. s. 1.*

*Na otázky KAM odpovídá náš nejmladší zpěvák Petr Stůj.* In: *KAM v Karlových Varech v červnu*, číslo 6, červen 1967, Karlovy Vary. s. 3.

*Na snímku M. Petříka.* [fotografie M. Petříka s popisem]. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 10, číslo 13, 29. března 1961, Sokolov. s. 1.

*Nástroj kulturní revoluce.* In: *Stráž míru*, roč. 14, číslo 39, 19. května 1959, Karlovy Vary. s. 1.

*Náš rozhovor. O mladých hudebních talentech.* In: *Stráž míru*, roč. 13, číslo 49, 20. června 1958, Karlovy Vary. s. 4.

*Na 30. Srpna připravuje...* [zkratka st]. In: *Hraničář*, roč. 3, číslo 32, 7. srpna 1962, Cheb. s. 3.

*Nealkoholické nápoje pro zdraví.* In: *Stráž míru*, roč. 16, číslo 44, 2. června 1961, Karlovy Vary. s. 2.

*Nový orchestr s novým programem.* [zkratka –CH-]. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 11, číslo 7, 13. února 1962, Sokolov. s. 3.

*Óda na snění. Písničky pro Rudolfa III. tentokrát z Karlových Varů.* [zkratka –lht-]. In: *Lázeňský časopis*, číslo 6, červen 1967, Karlovy Vary. s. 4 a 5.

*O Ray Charlesovi i džezovém pianu.* [zkratka nov]. In: *KAM v Karlových Varech v září*, číslo 9, září 1965, Karlovy Vary. s. 9.

*Orel nebo panna. Eva Pilarová.* In: *KAM v Karlových Varech v červnu*, číslo 6, červen 1967, Karlovy Vary. s. 21.

OSECKÝ, Aleš. *STMP a Taneční orchestry.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 13, číslo 13, 25. března 1964, Sokolov. s. 3.

*Pavel Sedláček....* In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, číslo 4, duben 1967, Karlovy Vary. s. 3.

PEJŠA, Ota. *Ještě slovo o džezu a taneční hudbě...* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 13, číslo 13, 25. března 1964, Sokolov. s. 3.

PEJŠA, Ota. *Rytmus a melodie.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 9, číslo 15, 13. dubna 1960, Sokolov. s. 3.

PEJŠA, Ota. *Večer s orchestrem Putte Wickmanna.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 12, číslo 41, 9. října 1963, Sokolov. s. 3.

PEJŠA, Ota. *Ze světa jazzu.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 9, číslo 33, 17. srpna 1960, Sokolov. s. 3.

*Pěvecká skupina Dixielandu.* [fotografie J. Wünsche]. In: *Stráž míru*, roč. 17, číslo 26, 30. března 1962, Karlovy Vary. s. 3.

*Písničky na pozítří.* [zkratka –kp-]. In: *Hraničář*, roč. 5, číslo 33, 11. srpna 1964, Cheb. s. 3.

*Písničky na zítra.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 11, číslo 8, 20. února 1962, Sokolov. s. 3.

*Pop Music Club číslo 1. Jim Reeves.* In: *KAM v Karlových Varech v listopadu*, číslo 11, listopad 1967, Karlovy Vary. s. 23.

*Po práci zábava.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 14, číslo 19, 12. května 1965, Sokolov. s. 2.

*Poprvé v Československu. Malý rozhovor s Orlandou Ceverini.* [zkratka -šed-]. In: *Stráž míru*, roč. 16, číslo 70, 1. září 1961, Karlovy Vary. s. 1.

*Populární izraelská dvojice...* In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, číslo 4, duben 1967, Karlovy Vary. s. 4.

*Postupují do ústředního kola STM.* In: *Stráž míru*, roč. 17, číslo 41, 22. května 1962, Karlovy Vary. s. 1.

*Po úspěšném zájezdu...* [fotografie - zkratka –hs-]. In: *Stráž míru*, roč. 21, číslo 43, 25. října 1966, Karlovy Vary. s. 1.

*Po velkém úspěchu....* [fotografie Heller Miloš]. In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, číslo 4, duben 1966, Karlovy Vary. s. 9.

*Povinné přehrávky.* [zkratka –js-]. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 14, číslo 45, 10. listopadu 1965, Sokolov. s. 2.

*Program IX. divadelní přehlídky.* In: *KAM v Karlových Varech v červnu*, číslo 6, červen 1966, Karlovy Vary. s. 4 – 8.

*Průvod z náměstí na Majáles.* In: *Stráž míru*, roč. 24, číslo 20, 20. května 1969, Karlovy Vary. s. 2.

*Prvních 35 členů džezového klubu.* [zkratka (tj)]. In: *Stráž míru*, roč. 19, číslo 16, 25. února 1964, Karlovy Vary. s. 3.

*Před prvním krajským sjezdem kulturních a osvětových pracovníků. Kultura patří pracujícímu lidu.* In: *Jednota*, roč. 3, číslo 16, 17. dubna 1948, Karlovy Vary. s. 1.

*Představilo se jich pět. Slovo má mládež.* [zkratka -zch-]. In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 51, 28. června 1963, Karlovy Vary. s. 3.

*Přehlídka mladých talentů.* [zkratka zk]. In: *Hraničář*, roč. 5, číslo 18, 28. dubna 1964, Cheb. s. 3.

*Přehlídka tanečních orchestrů v Teplé.* [fotografie - zkratka -st-]. In: *Stráž míru*, roč. 17, číslo 92, 16. listopadu 1962, Karlovy Vary. s. 3.

*Přehlídku beatových skladeb....* In: *KAM v Karlových Varech v listopadu*, číslo 11, listopad 1966, Karlovy Vary. s. 15.



- Přijede pan B.* In: *KAM v Karlových Varech v říjnu*, číslo 10, říjen 1965, Karlovy Vary. s. 6.
- Příjemné překvapení.* In: *Stráž míru*, roč. 19, číslo 36, 9. června 1964, Karlovy Vary. s.3.
- Připravuje Orfeum. Babiččina krabička a pro vnučku big - beat.* In: *Stráž míru*, roč. 19, číslo 32, 12. května 1964, Karlovy Vary. s. 3.
- Přípravy na džezovou přehlídku.* [zkratka lht.]. In: *Stráž míru*, roč. 17, číslo 11, 6. února 1962, Karlovy Vary. s. 3.
- Ray Charles.* [zkratka -jeen-]. In: *KAM v Karlových Varech v lednu*, číslo 1, leden 1965, Karlovy Vary. s. 10.
- Recitál H plus H.* In: *Stráž míru*, roč. 21, číslo 4, 25. ledna 1966, Karlovy Vary. s. 1.
- Rytmus 1964.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 13, číslo 20, 13. května 1964, Sokolov. s. 3.
- SEIDL, Jiří. *Zahrají k poslechu a tanci.* In: *Hraničář*, roč. 2, číslo 42, 17. října 1961, Cheb. s. 3.
- Semafor také do Chebu* [zkratka vah]. In: *Hraničář*, roč. 5, číslo 22, 26. května 1964, Cheb. s. 3.
- Se Svištěm za Saturninem.* [zkratka -st-]. In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 98, 10. prosince 1963, Karlovy Vary. s. 3.
- Setleři vzpomínají.* [zkratka -st-]. In: *Stráž míru*, roč. 15, číslo 42 (64), 12. srpna 1960, Karlovy Vary. s. 3.
- Sezení při džezové hudbě.* In: *KAM v Karlových Varech v dubnu za kulturou, zábavou, poučením*, číslo 4, duben 1962. s. 14 a 15.
- Skončila přehlídka džezové hudby.* In: *Stráž míru*, roč. 17, číslo 43, 29. května 1962, Karlovy Vary. s. 3.
- S kytarou v sedle.* [zkratka -kp-]. In: *Hraničář*, roč. 5, číslo 33, 11. srpna 1964, Cheb. s. 3.
- Služba čtenářům.* In: *Stráž míru*, roč. 15, číslo 44 (66), 19. srpna 1960, Karlovy Vary. s. 4.
- Služba čtenářům.* [zkratka -jn-]. In: *Stráž míru*, roč. 19, číslo 64, 22. prosince 1964, Karlovy Vary. s. 4.
- SOELDNER, Ivan. *Nejmladšímu divadlu na uvítanou.* In: *Stráž míru*, roč. 14, číslo 57, 21. července 1959, Karlovy Vary. s. 3.
- SOELDNER, Ivan. *Bílé noci kynžvartské aneb kdyby tisíc klarinetů...* In: *Lázeňský časopis*, číslo 7, červenec 1964, Karlovy Vary. s. 17.

*Souboj Mefisto a Haló, rádio Lucemburk...* In: *Stráž míru*, roč. 19, číslo 43, 28. července 1964, Karlovy Vary. s. 3

*Soutěž chodovských orchestrů.* In: *Stráž míru*, roč. 14, číslo 61, 4. srpna 1959, Karlovy Vary. s. 1.

*Soutěž o nejlepší píseň.* In: *Stráž míru*, roč. 11, číslo 3, 7. ledna 1956, Karlovy Vary. s. 4.

*S Rudolfem Cortézem o technice, vosku a Naší ulici.* [zkratka (eha)]. In: *Lázeňský časopis*, číslo 10, říjen 1967, Karlovy Vary. s. 5.

*Stalo se. Hosté z ciziny v KaSSu.* [zkratka –šn-]. In: *Hraničář*, roč. 8, číslo 32, 8. srpna 1967, Cheb. s. 1.

*Strípky o STM.* [zkratka –nb-]. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 12, číslo 9, 28. února 1963, Sokolov. s. 3.

*Studentské majáles.* In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 41, 24. května 1963, Karlovy Vary. s.3.

STUDENÝ, Jaroslav. *Hudebníci rokovali.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 15, číslo 26, 29. června 1966, Sokolov. s. 3.

STUDENÝ, Jaroslav. *Zamyšlení a poznámky k STMP 1965 - 66.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 15, číslo 20, 18. května 1966, Sokolov. s. 2.

STUHLÝ, A. F. *Udo Jürgens – merci.* In: *Lázeňský časopis*, číslo 4, duben 1967, Karlovy Vary. s. 15.

*S Václavem Neckářem.* [zkratka -lht-]. In: *KAM v Karlových Varech v březnu*, číslo 3, březen 1966, Karlovy Vary. s. 22 a 23.

*Svazácké hrátky mládeže.* In: *Stráž míru*, roč. 17, číslo 2, 5. ledna 1962, Karlovy Vary. s. 3.

SÝKORA, Jan Kř. *Matadoři v Čechách.* In: *KAM v Karlových Varech v únoru*, číslo 2, únor 1967, Karlovy Vary. s. 4 a 5.

ŠINDELÁŘ, Jiří. *Hudba? - Hudba!.* In: *Stráž míru*, roč. 16, číslo 10, 3. února 1961, Karlovy Vary. s. 3.

*Tak zpívá Amerika.* In: *KAM v Karlových Varech v březnu*, číslo 3, březen 1966, Karlovy Vary. s. 8.

*Tančíme kolem světa.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 10, číslo 47, 22. listopadu 1961, Sokolov. s. 3.

*Taneční orchestr mladých z Aše.* [zkratka –Kord-]. In: *Hraničář*, roč. 6, číslo 24, 15. června 1965, Cheb. s. 3.

*The Beatings*. [zkratka (hes)]. In: *KAM včera, dnes, zítra*, číslo 11, listopad 1969, Karlovy Vary. s. 21.

*The Beatles*. In: *KAM v Karlových Varech v dubnu*, číslo 4, duben 1967, Karlovy Vary. s. 16 a 17.

*Tisková konference Divadla hudby*. [zkratka -alp-]. In: *Stráž míru*, roč. 16, číslo 3, 10. ledna 1961, Karlovy Vary. s. 1.

TRUHLÁŘ, Jan. *Náš rozhovor na téma: Léto a podzim v karlovarské kultuře*. In: *Stráž míru*, roč. 20, číslo 24, 15. června 1965, Karlovy Vary. s. 3.

*Třikrát z Aše. Orchester Karla Vlacha v Aši*. [zkratka -jb-]. In: *Hraničář*, roč. 6, číslo 52, 28. prosince 1965, Cheb. s. 2.

*Uvidíme a uslyšíme Udo Jürgense*. [zkratka -H-]. In: *Stráž míru*, roč. 22, číslo 8, 21. února 1967, Karlovy Vary. s. 1.

*Uvítáme německé hudebníky*. [zkratka -če-]. In: *Stráž míru*, roč. 12, číslo 85, 22. října 1957, Karlovy Vary. s. 3.

*Václav Neckář přijede*. In: *KAM v Karlových Varech v lednu*, číslo 1, leden 1966, Karlovy Vary. s. 5.

*Večer spřízněných duší*. [zkratka jeen]. In: *KAM v Karlových Varech v lednu*, číslo 1, leden 1967, Karlovy Vary. s. 10.

*Večery ve Florentině*. In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 93, 22. listopadu 1963, Karlovy Vary. s. 3.

*Ve dne filmují, v noci vystupují. Čtrnáct představení se Šlitrem a Suchým*. [zkratka -jva-]. In: *Hraničář*, roč. 5, číslo 17, 21. dubna 1964, Cheb. s. 3.

*Ve dne před kamerou – večer před diváky* [zkratka – JŠ -]. In: *Hraničář*, roč. 5, číslo 22, 26. května 1964, Cheb. s. 3.

*Velký „rámus“ dokáže vždy přilákat mládež*. [fotografie J. Osinka s popiskem]. In: *Hraničář*, roč. 5, číslo 10, 3. března 1964, Cheb. s. 2.

*Velký úspěch Vest Pocket Revue*. [zkratka -nov-]. In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 36, 3. května 1963, Karlovy Vary. s. 3.

VENCLOVÁ, H. *Májový křišťál v Chebu*. In: *Hraničář*, roč. 8, číslo 12, 21. března 1967, Cheb. s. 2.

*Vévoda jazzu „Duke“ Ellington*. In: *KAM v Karlových Varech v červnu*, číslo 6, červen 1967, Karlovy Vary. s. 17.

*Víte že...* [zkratka -vz-]. In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 37, 7. května 1963, Karlovy Vary. s. 3.

*V jedné, ve dvou větách. Mít zelené tělo.* In: *Hraničář*, roč. 6, číslo 35, 31. srpna 1965, Cheb. s. 3.

*V loketském přírodním divadle.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 10, číslo 30, 26. července 1961, Sokolov. s. 3.

*V říjnu se karlovarským posluchačům...* [foto]. In: *Lázeňský časopis*, číslo 11, listopad 1964, Karlovy Vary. s. 11.

*Všehochuť zajímavostí. Americká zpěvačka v Aši.* [zkratka ček]. In: *Hraničář*, roč. 6, číslo 6, 9. února 1965, Cheb. s. 2.

*Všehochuť zajímavostí. Mariánskolázeňská scéna „Kruh“* [zkratka va]. In: *Hraničář*, roč. 6, číslo 2, 12. ledna 1965, Cheb. s. 2.

*Vzpomínka na Otu Čermáka.* In: *KAM v Karlových Varech v srpnu*, číslo 8, srpen 1967, Karlovy Vary. s. 9.

WAGNER, Josef. *Anglický orchestr Chris Barber's do Sokolova.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 12, číslo 10, 7. března 1963, Sokolov. s. 1.

WAGNER, Josef. *V kulturním životě zahajuje divadelní sezóna.* In: *Sokolovská jiskra*, roč. 12, číslo 37, 11. září 1963, Sokolov. s. 3.

*Zajímavá soutěž 5 x 5 ve Velké Hleděsebi.* [zkratka Js.]. In: *Hraničář*, roč. 6, číslo 2, 18. května 1965, Cheb. s. 3.

*Zajímavosti. Příští sobotu dne 20. listopad.* [zkratka -ře-]. In: *Hraničář*, roč. 6, číslo 46, 16. listopadu 1965, Cheb. s. 2.

*Zamřížované mládí.* [autor nečitelný]. In: *Stráž míru*, roč. 22, číslo 27, 4. července 1967, Karlovy Vary. s. 3.

*Zemědělství učňové v Litově...* [fotografie J. Litváka s popiskem]. In: *Sokolovská jiskra*, roč. 15, číslo 19, 12. května 1966, Sokolov. s. 1.

*Z kultury v okrese.* [fotografie Karla Loužného s popiskem]. In: *Hraničář*, roč. 4, číslo 25, 18. června 1963, Cheb. s. 3.

*Z nedělního semifinále soutěže.* [fotografie - zkratka -ah-]. In: *Stráž míru*, roč. 17, číslo 13, 13. února 1962, Karlovy Vary. s. 1.

*Zpívá Ilona Gabor.* In: *Stráž míru*, roč. 18, číslo 49, 21. června 1963, Karlovy Vary. s. 3.

*Zpívala nám J. Jourdanová.* [zkratka -lht-]. In: *Stráž míru*, roč. 12, číslo 29, 8. dubna 1957, Karlovy Vary. s. 1.

*Zpráva o finalovém večeru soutěže zpěváků tanečních písní.* In: *KAM včera, dnes, zítra*, číslo 2, únor 1969, Karlovy Vary. s. 14.

*Zprávy od poramene.* [zkratka –jh-]. In: Hraničář, roč. 4, číslo 7, 12. února 1963, Cheb. s. 2.

*Zpravodajové hlásí.* In: *Stráž míru*, roč. 13, číslo 11, 7. února 1958, Karlovy Vary. s. 3.

*Život s kytarou.* In: *KAM v Karlových Varech v lednu*, číslo 1, leden 1967, Karlovy Vary. s. 16 a 17.

*I. celostátní festival pop music v Karlových Varech.* [zkratka –jh-]. In: *KAM v Karlových Varech v srpnu*, číslo 8, srpen 1967, Karlovy Vary. s. 13.

*I. československý beatový festival.* In: *KAM v Karlových Varech v září*, číslo 9, září 1967, Karlovy Vary. s. 8 a 9.

*II. mezinárodní džezový festival.* In: *Lázeňský časopis*, číslo 8, srpen 1965, Karlovy Vary. s. 5.

*X. festival hudebně zábavných divadel. Co to je, když se řekne muzikál.* [zkratka–lht]. In: *Lázeňský časopis*, číslo 8, srpen 1967, Karlovy Vary. s. 6 a 7.

*24. 5. Začíná I. mezinárodní přehlídka džezové hudby v Karlových Varech.* In: *Stráž míru*, roč. 17, číslo 40, 18. května 1962, Karlovy Vary. s. 3.

*250 členný soubor Velké opery 5. května provede v K. Varech 30 operních představení.* In: *Jednota*, roč. 3, číslo 20, 15. května 1948, Karlovy Vary. s. 2.

### **Elektronické zdroje:**

*Druhy dokumentů.* ASEP. Evidence výsledků vědecké práce v AV ČR. Knihovna Akademie věd ČR [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z <https://www.lib.cas.cz/asep/prozpracovatele/manual/popis-databaze/>.

BEDNAŘÍK, Petr. *Český tisk v letech 1945 – 1948.* Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd [online]. [cit. 2016-03-03]. Dostupné z [http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/385\\_bednarik\\_1945-1948.pdf](http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/385_bednarik_1945-1948.pdf).

BENDA, Aleš. *I. Mezinárodní jazzový festival Praha 1964.* Český rozhlas, stanice Vltava [online]. [cit. 2016-10-01]. Dostupné z [http://www.rozhlas.cz/vltava/jazz/\\_zprava/i-mezinarodni-jazzovy-festival-praha-1964--1412627](http://www.rozhlas.cz/vltava/jazz/_zprava/i-mezinarodni-jazzovy-festival-praha-1964--1412627).

BLÜML, Jan. *Dějiny moderní poplární hudby v Olomouci se zaměřením na období 1945 – 1989.* Olomouc, 2014. 361 s. Disertační práce (Ph.D.) Univerzita Palackého v Olomouci,

- Filozofická fakulta. Katedra muzikologie. Školitel prof. PhDR. Jan Vičar, Csc. [online]. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z [http://theses.cz/id/c04y6e/DISERTACE\\_Bluml.pdf](http://theses.cz/id/c04y6e/DISERTACE_Bluml.pdf).
- HRABALÍK, Petr. *I. Československý Beat Festival (1967)*. Česká televize [online]. [cit. 2016-04-18]. Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/ceskoslovensko/clanky/245-1-ceskoslovensky-beat-festival-1967/>.
- IVANOVÁ, Kateřina, OLECKÁ, Ivana. *Případová studie jako výzkumná metoda ve vědách o člověku*. In: *EMI - Ekonomika, Management, Inovace*, číslo 3, 2010, Olomouc. s. 62 - 65 [online]. [cit. 2016-12-06]. Dostupné z: <http://emi.mvso.cz/EMI/2010-02/10%20Olecka/Olecka.pdf>.
- JEŽEK, Alois. *Vzpomínky na karlovarskou Malou scénu* [online]. [cit. 2016-11-09]. Dostupné z <http://pukv.opsforte.eu/archiv/02c110.pdf>.
- KOTAČKA, Jiří. *Jazz v socialistickém Československu*. Brno, 2014. 42 s. Bakalářská práce (Bc.) Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce doc. PhDr. Vít Hloušek, Ph.D. [online]. [cit. 2016-09-30]. Dostupné z [http://is.muni.cz/th/399065/fss\\_b/](http://is.muni.cz/th/399065/fss_b/).
- MAREŠ, Jiří. *Tvorba případových studií pro výzkumné účely*. In: *Pedagogika*, ročník 65, číslo 2, 2015, Praha. s. 113 - 142 [online]. [cit. 2016-12-06]. Dostupné z: <http://pages.pdf.cuni.cz/pedagogika/?p=11212&lang=cs>.
- PEŠŤÁK, Michael. *Svátky a oslavy za socialismu*. In: *Kolektiv. Ročenka Státního oblastního archivu v Plzni 2007*. Plzeň: Státní oblastní archiv, 2008. 142 s. **ISBN:** 978- 80-254-2062-1 **ISSN:** 1214-4355 [online]. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z <http://www.soaplzen.cz/sites/default/files/rocenky/2007.pdf>.
- TESAŘOVÁ, Michaela. *Zánik německého tisku na Karlovarsku v letech 1938 a 1945*. Praha, 2013. 114 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc. [online]. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/120127836>.
- VEISOVÁ, Eva. *Možnosti a důsledky kombinace metod v sociologickém výzkumu se zřetelem na metody focus groups a internetového výzkumu*. Praha, 2009. 206 s. Disertační práce Univerzita Karlovy, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Konzultant prof. PhDr. Hynek Jeřábek, Csc. [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z <http://iss.fsv.cuni.cz/ISS-15-version1-Veisova.pdf>.